

**ELBISCO ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
ΤΡΟΦΙΜΩΝ**

Εταιρικές & Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις
σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς («Δ.Π.Χ.Α.»)
για την περίοδο από 1 Ιανουαρίου έως 31 Δεκεμβρίου 2018

ΑΡ. ΓΕΜΗ 000403201000

Βεβαιώνεται ότι οι συνημμένες Εταιρικές και Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις είναι αυτές που εγκρίθηκαν από το Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας «ELBISCO ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ» (η «Εταιρεία») την 12 Ιουλίου 2019. Οι εν λόγω Εταιρικές & Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις καθώς και τα συνοπτικά οικονομικά στοιχεία και οι πληροφορίες έχουν αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Εταιρείας (www.elbisco.gr), βάσει της κείμενης νομοθεσίας.

Οι ελεγκτές των Εταιρικών και Ενοποιημένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της ELBISCO ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ για την τρέχουσα και την προηγούμενη χρήση είναι η ελεγκτική εταιρεία KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε..

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ	5
ΕΚΘΕΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΟΥ ΟΡΚΩΤΟΥ ΕΛΕΓΚΤΗ	13
ΕΤΗΣΙΕΣ ΑΤΟΜΙΚΕΣ & ΕΝΟΠΟΙΗΜΕΝΕΣ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΑΠΟ 1 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ ΕΩΣ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2018	16
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ	16
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΕΣΟΔΩΝ	17
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ	18
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ	19
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	20
1. Γενικές πληροφορίες	20
2. Βάση σύνταξης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων	20
3. Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και κρίσεις της Διοίκησης	21
4. Νέα πρότυπα, τροποποιήσεις προτύπων και διερμηνείες	26
5. Σύνοψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών	27
6. Κύκλος εργασιών	38
7. Έξοδα ανά κατηγορία	38
8. Λοιπά έσοδα εκμετάλλευσης (καθαρά)	39
9. Χρηματοοικονομικά έξοδα – καθαρά	39
10. Φόρος εισοδήματος	39
11. Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία	41
12. Επενδύσεις σε ακίνητα	43
13. Άυλα περιουσιακά στοιχεία	44
14. Συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρίες	45
15. Συμμετοχές σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις	46
16. Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	46

17.	Πελάτες και λοιπές εμπορικές απαιτήσεις	47
18.	Αποθέματα	47
19.	Ταμειακά διαθέσιμα και ταμειακά ισοδύναμα	48
20.	Χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση	48
21.	Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία κατηγοριοποιημένα ως κατεχόμενα προς πώληση	48
22.	Μετοχικό Κεφάλαιο και Μετοχές Υπέρ το άρτιο	48
23.	Αποθεματικά	49
24.	Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις	50
25.	Υποχρεώσεις παροχών προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	51
26.	Δανειακές υποχρεώσεις	52
27.	Ληφθείσες επιχορηγήσεις	56
28.	Προβλέψεις / Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	56
29.	Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις	56
30.	Τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις	56
31.	Ενδεχόμενες υποχρεώσεις	57
32.	Δεσμεύσεις και συμβατικές υποχρεώσεις	57
33.	Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη	58
34.	Διαχείριση χρηματοοικονομικού κινδύνου και χρηματοοικονομικά μέσα	59
35.	Γεγονότα μετά την ημερομηνία της Χρηματοοικονομικής Θέσης	64

ΕΚΘΕΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ «ELBISCO ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ» ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΤΑΚΤΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΜΕΤΟΧΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΧΡΗΣΗ ΠΟΥ ΕΛΗΞΕ ΣΤΙΣ 31 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2018

Κύριοι Μέτοχοι,

Σύμφωνα με το άρθρο 150 του Ν. 4548/2018 και Γ.Ε.Μ.Η. του Υπουργείου Ανάπτυξης και Οικονομίας, υποβάλλουμε συνημμένα στη Γενική Συνέλευσή σας τις Εταιρικές και Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις του Ομίλου και της Εταιρείας για τη χρήση που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018. Οι Ενοποιημένες και Εταιρικές Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις συντάχθηκαν σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς (Δ.Π.Χ.Α.), όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

1. Απολογισμός της οικονομικής χρήσης που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2018

1.1 Μακροοικονομικό και επιχειρηματικό περιβάλλον

Οι πρόσφατοι οικονομικοί δείκτες της χώρας παρουσιάζουν βελτίωση με την ανάπτυξη του ΑΕΠ να φθάνει το 2,1%, τον πληθωρισμό στο 0,6% και την ανεργία στο 19,1%, χαμηλότερη μέτρηση που παρατηρείται μετά το 2010.

Η αγορά του λιανεμπορίου στο 2018 παρουσίασε αύξηση 2,7% σε συνέχεια της ανάπτυξης έως και 2% στο 2017, με τον κλάδο των τροφίμων να ακολουθεί με αντίστοιχη ανάπτυξη. Σε είδη καταστημάτων, όλοι οι τύποι καταστημάτων παρουσίασαν ανάπτυξη αλλά κυρίως των Υπερμάρκετς λόγω της βελτιούμενης πορείας των πρώην καταστημάτων Μαρινόπουλος ως Ελληνικές Υπεραγορές Σκλαβενίτη.

Αναφορικά με τις τιμές στο σύνολο της αγοράς, μετά από μια χρονιά στο 2017 αρνητικής πορείας με -1,1% οι τιμές στο 2018 σταθεροποιούνται χωρίς περαιτέρω μείωση. Παρόλα αυτά, οι σχετικά χαμηλές τιμές των προϊόντων σε συνδυασμό με τον έντονο ανταγωνισμό των επωνύμων επηρεάζει τα προϊόντα ιδιωτικής ετικέτας τα οποία παρουσιάζουν αρνητική ανάπτυξη -1,3 με μερίδιο στο 15,7%, το χαμηλότερο από το 2010 (IRI DATA).

Γενικότερα, το λιανεμπόριο σήμερα βιώνει μία μεταμόρφωση με προτεραιότητα την αξία που προσφέρουν τα προϊόντα αλλά και οι χώροι διάθεσης των προϊόντων, στον καταναλωτή και στο πώς διαφοροποιούνται μέσω νέων διατροφικών επιλογών οι οποίες ανταποκρίνονται στις σύγχρονες διατροφικές ανάγκες.

Το έντονο ανταγωνιστικό περιβάλλον παραμένει βασικό χαρακτηριστικό της Ελληνικής επιχειρηματικότητας. Ειδικότερα στον κλάδο άρτου και λοιπών αρτοσκευασμάτων, το 2018 ήταν μια χρονιά που υπήρξε έντονη δράση με νέα προϊόντα, πολλές προσφορές και μεγάλες πιέσεις στην τιμή στο ράφι με κύρια εστίαση την αύξηση του μεριδίου και την σταθεροποίηση της κερδοφορίας.

1.2 Σημαντικά γεγονότα που έλαβαν χώρα κατά τη χρήση που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2018

1.2.1 Τον Ιούλιο του 2017 ξεκίνησε η κατασκευή της νέας μονάδας παραγωγής φρυγανιάς στο εργοστάσιο Χαλκίδας όπου και ολοκληρώθηκε μετά από ένα χρόνο, στα μέσα του 2018. Στο δεύτερο εξάμηνο του 2018 ξεκίνησε η δοκιμαστική λειτουργία του νέου εργοστασίου και προοδευτικά κάλυψε μέρος των παραγωγικών αναγκών σε φρυγανιά όπου και έκλεισε ο κύκλος αυτός με πλήρη κάλυψη της

παραγωγής από τη νέα μονάδα στις αρχές του 2019. Η λειτουργία της νέας γραμμής θα δημιουργήσει σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης, οι οποίες θα προέλθουν από την αύξηση της παραγωγικής δυναμικότητας της φρυγανιάς κατά περίπου 40%. Οι πρόσθετες ποσότητες παραγωγής προγραμματίζεται να κατευθυνθούν σε εξαγωγές, αξιοποιώντας τις ευκαιρίες συνεργασίας με μεγάλες εταιρείες και αλυσίδες του λιανεμπορίου διεθνώς.

1.2.2 Στον χώρο των εξαγωγών, η Εταιρεία έχει ήδη παρουσία σε περισσότερες από 20 αγορές, με πωλήσεις που εκπροσωπούν το 14% του συνόλου του κύκλου εργασιών στις κατηγορίες των μπισκότων, αλμυρών κράκερ και φρυγανιάς.

1.2.3 Η θυγατρική εταιρεία Zitoluks A.D στο 2018 επέτυχε για δεύτερη συνεχόμενη χρονιά θετική κερδοφορία με Κέρδη προ φόρων Ευρώ 577 χιλιάδες. Οι πωλήσεις παρουσίασαν οριακή μείωση -1% κυρίως λόγω κατάργησης προϊόντων χαμηλής κερδοφορίας. Το % μικτού κέρδους επίσης είχε μείωση και διαμορφώθηκε στο 29% λόγω αύξησης του κόστους πωληθέντων κατά 5% με κύριο παράγοντα την αύξηση των τιμών στο σιτάρι κατά 6%. Η εταιρεία προέβη σε αυξήσεις τιμών όπως και η υπόλοιπη αγορά οπότε στόχος παραμένει η επαναφορά της μικτής κερδοφορίας σε υψηλότερα επίπεδα. Τα δάνεια μειώθηκαν περαιτέρω κατά Ευρώ 466 χιλιάδες με αντίστοιχη μείωση στα χρηματοοικονομικά έξοδα Ευρώ 120 χιλιάδες (-25%) σε σχέση με το προηγούμενο έτος.

1.3 Ανάλυση των οικονομικών επιδόσεων του Ομίλου και της Εταιρείας κατά την χρήση 2018

Η οικονομική κατάσταση της Εταιρείας και του Ομίλου κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018 κρίνεται ικανοποιητική λαμβανομένων υπόψιν των επιπτώσεων από τη συνεχιζόμενη αβεβαιότητα της Ελληνικής οικονομίας η οποία επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό το διαθέσιμο εισόδημα αλλά και τον ιδιαίτερα έντονο ανταγωνισμό.

1.3.1 Ενοποιημένος κύκλος εργασιών

Ο ενοποιημένος κύκλος εργασιών για τη χρήση 2018 ανήλθε σε Ευρώ 114.440 χιλιάδες έναντι Ευρώ 109.304 χιλιάδες για την προηγούμενη χρήση 2017.

1.3.2 Μικτό περιθώριο κέρδους

Το ποσοστό του μικτού περιθωρίου κέρδους του Ομίλου ανήλθε σε 36,27%, ενώ την προηγούμενη χρήση σε 36,84%. Η μείωση αυτή προέρχεται κυρίως από το ιδιαίτερα ανταγωνιστικό περιβάλλον που εξελίχθηκε σε επίπεδο τιμών και την αύξηση των προσφορών κυρίως στην κατηγορία του ψωμιού.

1.3.3 Αποτέλεσμα Κέρδη / (Ζημιές) προ φόρων

Τα αποτελέσματα προ φόρων του Ομίλου κατά τη χρήση 2018, ανήλθαν σε ζημιές ύψους Ευρώ 2.744 χιλιάδες έναντι ζημιών Ευρώ 2.710 χιλιάδες για την προηγούμενη χρήση 2017.

1.3.4 Ταμειακές ροές

Οι ενοποιημένες λειτουργικές ταμειακές ροές της χρήσης καταγράφονται θετικές και ίσες με Ευρώ 3.646 χιλιάδες. Οι ενοποιημένες επενδυτικές ταμειακές ροές καταγράφονται αρνητικές ίσες με Ευρώ 5.210 χιλιάδες. Οι ενοποιημένες χρηματοδοτικές ταμειακές ροές καταγράφονται αρνητικές και ίσες με Ευρώ 4.042 χιλιάδες.

1.3.5 Βασικοί χρηματοοικονομικοί δείκτες

Βασικοί αριθμοδείκτες Ομίλου	2018	2017
Γενική ρευστότητα	0,59	0,65
Άμεση ρευστότητα	0,42	0,49
Κυκλοφοριακή ταχύτητα πελατών (σε ημέρες)	58	62
Κυκλοφοριακή ταχύτητα προμηθευτών (σε ημέρες)	164	161
Ξένα / Ίδια κεφάλαια	1,91	1,66

<i>Βασικοί αριθμοδείκτες Εταιρείας</i>	2018	2017
Γενική ρευστότητα	0,59	0,67
Άμεση ρευστότητα	0,45	0,54
Κυκλοφοριακή ταχύτητα πελατών (σε ημέρες)	65	71
Κυκλοφοριακή ταχύτητα προμηθευτών (σε ημέρες)	184	183
Ξένα / Ίδια κεφάλαια	1,72	1,47

Γενική ρευστότητα: (Κυκλοφορούν Ενεργητικό / Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις)

Άμεση ρευστότητα: ((Κυκλοφορούν Ενεργητικό – αποθέματα) / Βραχυπρόθεσμες Υποχρεώσεις)

Ημέρες πελατών: 365/ (Κύκλος Εργασιών / Μέσος όρος απαιτήσεων 2018 -2017)

Ημέρες προμηθευτών: 365/ (Κόστος Πωληθέντων / Μέσος όρος προμηθευτών 2018 -2017)

Η γενική και άμεση ρευστότητα του Ομίλου και της Εταιρείας έχει μειωθεί σε σχέση με εκείνες της προηγούμενης χρήσης. Η κυκλοφοριακή ταχύτητα των πελατών έχει αυξηθεί ενώ των προμηθευτών έχει μειωθεί. Αυτή η μεταβολή στο κεφάλαιο κίνησης καταγράφεται και στην Κατάσταση Ταμειακών Ροών. Η αναλογία ξένα προς ίδια κεφάλαια έχει αυξηθεί.

2. Περιγραφή των κυριότερων κινδύνων και αβεβαιοτήτων

2.1 Παράγοντες χρηματοοικονομικού κινδύνου

Ο Όμιλος εκτίθεται σε χρηματοοικονομικούς κινδύνους όπως κινδύνους αγοράς (μεταβολές σε συναλλαγματικές ισοτιμίες, επιτόκιο, τιμές αγοράς), πιστωτικό κίνδυνο και κίνδυνο ρευστότητας. Το γενικό πρόγραμμα διαχείρισης κινδύνων του Ομίλου εστιάζεται στη μη προβλεψιμότητα των χρηματοπιστωτικών αγορών και επιδιώκει να ελαχιστοποιήσει την ενδεχόμενη αρνητική τους επίδραση στη χρηματοοικονομική απόδοσή του. Ο Όμιλος δε χρησιμοποιεί παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα, όπως προθεσμιακά συμβόλαια συναλλάγματος (FX futures/forwards) και συμβάσεις ανταλλαγής επιτοκίου (interest swaps) για αντιστάθμιση κινδύνων.

2.2 Συναλλαγματικός Κίνδυνος

Ο Όμιλος δραστηριοποιείται στην Ευρώπη και συνεπώς το μεγαλύτερο μέρος των συναλλαγών του Ομίλου διεξάγεται σε Ευρώ. Μικρό μέρος όμως των αγορών του Ομίλου γίνεται σε ξένο νόμισμα. Η γρήγορη πληρωμή των προμηθευτών αυτών μειώνει σημαντικά το συναλλαγματικό κίνδυνο. Ο Όμιλος κατά πάγια τακτική, δεν προαγοράζει συνάλλαγμα και δε συνάπτει συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης συναλλάγματος με εξωτερικούς αντισυμβαλλόμενους. Η Εταιρεία έχει συμμετοχή σε θυγατρική που δραστηριοποιείται σε χώρα της αλλοδαπής (Σκόπια), και κατά συνέπεια η καθαρή θέση της εκτίθεται σε συναλλαγματικό κίνδυνο κατά την μετατροπή των χρηματοοικονομικών καταστάσεων στα πλαίσια της ενοποίησης. Οι εταιρίες του Ομίλου έχουν λειτουργικό νόμισμα το Ευρώ με εξαίρεση την θυγατρική στα Σκόπια.

2.3 Κίνδυνος από μεταβολές τιμών

Η Εταιρεία και ο Όμιλος εκτίθενται στις μεταβολές της αξίας των πρώτων υλών. Η κερδοφορία της Εταιρείας και του Ομίλου μπορεί να επηρεαστεί (είτε θετικά, είτε αρνητικά) από τη διακύμανση των τιμών των πρώτων υλών. Η πρώτη ύλη, το αλεύρι, παράγωγο του σιταριού, αποτελεί το βασικό παράγοντα κόστους παραγωγής για τις εταιρίες του κλάδου. Το σιτάρι διαπραγματεύεται χρηματιστηριακά στο εξωτερικό και η διαμόρφωση της τιμής του είναι αποτέλεσμα της διεθνούς προσφοράς και ζήτησης. Οι καιρικές συνθήκες επιδρούν άμεσα στην ποσότητα των παραγόμενων σιτηρών και συνεπώς καθορίζουν την προσφορά. Εν αντιθέσει, η ζήτηση κινείται σε σταθερά επίπεδα. Κατά συνέπεια σε περιόδους καλής παραγωγής, οι τιμές των σιτηρών διαμορφώνονται σε χαμηλά επίπεδα, ενώ σε περιόδους με κακές καιρικές συνθήκες (π.χ. βροχή κατά τη

συγκομιδή ή ξηρασία στους μήνες ωρίμανσης των δημητριακών), διαμορφώνονται σε υψηλότερα επίπεδα, λόγω μειωμένης παραγωγής. Λόγω του αυξημένου ανταγωνισμού του κλάδου, τυχόν αυξήσεις των διεθνών και εγχωρίων τιμών της πρώτης ύλης δε μετακυλίνουν εύκολα στην τελική τιμή των προϊόντων, γεγονός που ενέχει τον κίνδυνο αρνητικής επίδρασης στην Κατάσταση Συνολικών Εσόδων χρήσης της Εταιρείας και του Ομίλου.

2.4 Κίνδυνος διακύμανσης επιτοκίων

Οι δανειακές υποχρεώσεις της Εταιρείας και του Ομίλου συνδέονται με κυμαινόμενα επιτόκια ως προς το EURIBOR. Η Εταιρεία και ο Όμιλος δε χρησιμοποιούν χρηματοοικονομικά παράγωγα. Η Εταιρεία και ο Όμιλος χρησιμοποιούν για τη χρηματοδότηση των επενδύσεών τους καθώς και για τις ανάγκες τους σε κεφάλαια κίνησης τραπεζικό δανεισμό, με συνέπεια να επιβαρύνουν τα αποτελέσματα με χρεωστικούς τόκους. Σημαντικές αυξήσεις στα επιτόκια ενδέχεται να έχουν σημαντική αρνητική επίπτωση στα αποτελέσματα της Εταιρείας και του Ομίλου.

2.5 Πιστωτικός κίνδυνος

Η Εταιρεία και ο Όμιλος έχουν θεσπίσει και εφαρμόζουν διαδικασίες πιστωτικού ελέγχου με στόχο την ελαχιστοποίηση των επισφαλειών και την άμεση κάλυψη των απαιτήσεων με αξιόγραφα. Κανένας πελάτης δεν έχει τέτοια ποσοστά αγορών από την Εταιρεία ή τον Όμιλο που να δικαιολογεί αυξημένη εξάρτηση και επομένως εμπορικό κίνδυνο. Οι πωλήσεις γίνονται κυρίως σε πελάτες με αξιολογημένο ιστορικό πιστώσεων. Από τις Διευθύνσεις Πιστωτικού Ελέγχου ορίζονται πιστωτικά όρια ανά πελάτη και εφαρμόζονται συγκεκριμένοι όροι πωλήσεων και εισπράξεων. Όπου αυτό είναι δυνατόν ζητούνται εμπράγματα ή άλλες εξασφαλίσεις. Η επιδίωξη ελαχιστοποίησης των επισφαλειών αποτελεί κύριο μέλημα των διοικούντων. Λαμβάνοντας υπόψη την διεθνή μακροοικονομική συγκυρία αλλά και την εγχώρια οικονομική αβεβαιότητα, το ενδεχόμενο αύξησης των επισφαλειών δε μπορεί να αποκλειστεί.

2.6 Κίνδυνος ρευστότητας

Ο κίνδυνος ρευστότητας διατηρείται σε χαμηλά επίπεδα έχοντας ικανά ταμειακά διαθέσιμα και διαθέτοντας επαρκή πιστωτικά όρια με τις συνεργαζόμενες Τράπεζες. Με βάση το επενδυτικό πλάνο της Εταιρείας και με τον έλεγχο του κεφαλαίου κίνησης, προβλέπεται η βελτίωση των ταμειακών ροών στο άμεσο χρονικό διάστημα ώστε να μειωθεί η απόκλιση μεταξύ Βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων και Κυκλοφορούντος Ενεργητικού.

2.7 Διαχείριση Κεφαλαιακού Κινδύνου

Ο στόχος του Ομίλου και της Εταιρείας σχετικά με τη διαχείριση του κεφαλαίου, είναι να διασφαλίσουν τη δυνατότητα να συνεχίσουν τη δραστηριότητά τους με σκοπό την παροχή αποδόσεων στους μετόχους και οφέλη στους άλλους ενδιαφερόμενους και να διατηρούν μια βέλτιστη κεφαλαιακή δομή ώστε να μειώσουν το κόστος κεφαλαίου. Ο Όμιλος και η Εταιρεία παρακολουθούν μηνιαία τις δραστηριότητές που παράγονται από τις λειτουργίες τους, ώστε να ανταποκρίνονται στις κεφαλαιουχικές τους ανάγκες. Επιπλέον, ο Όμιλος και η Εταιρεία χρησιμοποιούν μακροπρόθεσμο και βραχυπρόθεσμο δανεισμό καθώς και λειτουργικές ταμειακές ροές για την εκπλήρωση των αναγκών τους σε κεφάλαια.

2.8 Κίνδυνος Απαξίωσης Αποθεμάτων

Η Εταιρεία εκτίθεται σε αυτό τον κίνδυνο λόγω της μικρής διάρκειας ζωής των προϊόντων ψωμιού που παράγει και πουλάει. Η Εταιρεία έχει λάβει όλα τα απαραίτητα μέτρα ώστε αυτός ο κίνδυνος να είναι περιορισμένος, όπως ο έλεγχος της παραγόμενης ποσότητας μέσω των παραγγελιών πώλησης και σωστής διαχείρισης των αποθεμάτων.

3. Προσδοκίες για την τρέχουσα οικονομική χρήση 2019

Οι προοπτικές που χαρακτηρίζουν την αγορά άρτου και λοιπών αρτοσκευασμάτων στην Ελλάδα διαγράφονται συντηρητικά θετικές για τα επόμενα έτη. Οι κύριοι παράγοντες που θα επιδράσουν στην περαιτέρω ανάπτυξη

συνδέονται με την παραγωγή μεγάλης ποικιλίας προϊόντων υψηλών προδιαγραφών, την έμφαση στην ποιότητα, την φρεσκάδα και την υγιεινή του ψωμιού.

Η στρατηγική της Εταιρείας και του Ομίλου με αντίστοιχη στρατηγική στοχεύει σε ανάπτυξη στην Ελλάδα αλλά και στο εξωτερικό. Η ολοκλήρωση του επενδυτικού της προγράμματος με τη νέα γραμμή παραγωγής φρυγανιάς στην Χαλκίδα θα υποστηρίξει περαιτέρω την στρατηγική θέση της Εταιρείας αυξάνοντας την παραγωγική δυναμικότητα σε είδη φρυγανιάς καθώς και σε νέα καινοτόμα προϊόντα αλλά επίσης δίνοντας ώθηση για ανάπτυξη σε νέες αγορές με ανταγωνιστικούς όρους.

4. Έρευνα και ανάπτυξη

Στόχος των τμημάτων Έρευνας και Ανάπτυξης του Ομίλου και της Εταιρείας είναι η δημιουργία ισορροπημένων διατροφικών επιλογών για τις σύγχρονες ανάγκες του καταναλωτικού κοινού. Το 2018 η Εταιρεία λανσάρισε στην Ελληνική αγορά νέα προϊόντα εμπλουτίζοντας τις κατηγορίες της και ενδυναμώνοντας την παρουσία της με:

- Τη νέα σειρά μπισκότων Αλλατίνη Goodness in Me από τρία δημητριακά 100% Ολικής Άλεσης με τη διατροφική αξία ολόκληρου του σπόρου λόγω της ελάχιστης δυνατής επεξεργασίας. Μπισκότα με σιτάρι, κριθάρι και νιφάδες βρώμης, πλούσια σε φυτικές ίνες, διαθέσιμα σε τρεις μοναδικές γεύσεις: σταφίδα & κανέλα / σοκολάτα / τσία, κεχρί & μαυροσούσαμο.
- Τις Μπισκοτο-μπουκιές δημητριακών 100% Ολικής Άλεσης Αλλατίνη Goodness in Me, με κομματάκια φρούτων, βιταμίνες και μέταλλα, σε δύο μοναδικές γεύσεις: κράνμπερι / μήλο & κανέλα. Προσφέρονται σε ατομικά σακουλάκια που δεν ξεπερνούν τις 200 θερμίδες και τρώγονται ιδανικά και μέσα σε γάλα.
- Τα αγαπημένα μπισκότα Αλλατίνη Goody, που με το μοναδικό τους άρωμα και την ισορροπημένη τους γεύση συνοδεύουν υπέροχα το ρόφημά μας. Η σειρά αποτελείται από τις δύο κλασικές γεύσεις βουτύρου και κανέλας τώρα σε νέες συσκευασίες, αλλά και δύο νέες, ξεχωριστές γεύσεις: λεμόνι & τζίντζερ / καβουρδισμένο αμύγδαλο.
- Τα Αλλατίνη Kings Soft Cookie με κομμάτια Βέλγικης σοκολάτας και μοναδικούς συνδυασμούς γεύσεων που μας χαρίζουν πλούσιες γευστικές εμπειρίες, τώρα σε νέες συσκευασίες. Προσφέρονται σε ατομικές μερίδες που δεν ξεπερνούν τις 250 θερμίδες, και είναι διαθέσιμα σε τέσσερις μοναδικές γεύσεις: με κομμάτια σοκολάτας / με κομμάτια μαύρης σοκολάτας / με κομμάτια σοκολάτας, λευκής σοκολάτας και σοκολάτας γάλακτος / με κομμάτια καραμέλας, πεκάν και σοκολάτας.
- Τα μπισκότα Αλλατίνη Choco Bloom, βουτηγμένα σε σοκολάτα γάλακτος, τώρα σε νέες συσκευασίες. Διαθέσιμα σε 2 γεύσεις: με γέμιση κρέμα κακάο, και νέο Choco Bloom με γέμιση κρέμα βανίλια.
- Τις Elite Χωριάτικες Φρυγανιές Σταρένιες, Σταρένιες με Σουσάμι ή Σταρένιες χωρίς προσθήκη Αλατιού, σε νέο μεγαλύτερο μέγεθος. Πάντα με την ίδια αγαπημένη γεύση, τώρα σε μεγαλύτερη και πιο οικονομική συσκευασία.

5. Ασφάλεια Τροφίμων

Η μέριμνα για την ασφάλεια και την ποιότητα των προϊόντων υπερβαίνει τα όρια των υποχρεωτικών απαιτήσεων και αποτελεί επιχειρηματική και ηθική δέσμευση, από το σχεδιασμό και την παραγωγή, μέχρι την κατανάλωση από τον τελικό καταναλωτή.

Σε όλα τα τμήματα και λειτουργίες της Εταιρείας εφαρμόζεται Σύστημα Διαχείρισης της Ποιότητας και Ασφάλειας Τροφίμων. Εφαρμόζεται πλήρως το Σύστημα HACCP, με σκοπό την διασφάλιση της ασφάλειας και υγιεινής των τροφίμων που παράγει η Εταιρεία. Διασφαλίζεται η συμμόρφωση με τις εγκεκριμένες προδιαγραφές των πρώτων υλών και υλικών συσκευασίας που χρησιμοποιούνται με τακτικούς ελέγχους σε πλήρως εξειδικευμένα εργαστήρια Ποιοτικού Ελέγχου και με συστηματική αξιολόγηση των προμηθευτών μας. Το σύστημα διαχείρισης που εφαρμόζεται και στα δύο εργοστάσια της Εταιρείας είναι σύμφωνο με τις

απαιτήσεις των διεθνών προτύπων ISO 9001:2015, ISO 22000:2005, BRC και IFS για την ασφάλεια και υγιεινή των τροφίμων.

Η Εταιρεία ακολουθεί πιστά την τήρηση των νόμων και κανόνων σε ευρωπαϊκό, εθνικό και κλαδικό επίπεδο για την συμμόρφωση με τη νομοθεσία μέσω εσωτερικών επιθεωρήσεων, συστηματικών αναλύσεων των πρώτων υλών, υλικών συσκευασίας και τελικών προϊόντων τόσο εσωτερικά όσο και σε συνεργασία με εξωτερικά ειδικά διαπιστευμένα εργαστήρια και μέσω συστηματικής παρακολούθησης θεμάτων νομοθεσίας και κανονιστικών ρυθμίσεων και εφαρμογής αυτών.

6. Περιβαλλοντικά Θέματα

Η προστασία του περιβάλλοντος αποτελεί θεμελιώδη προϋπόθεση για την αειφόρο ανάπτυξη και βασικό πυλώνα εταιρικής υπευθυνότητας. Η Εταιρεία αναγνωρίζοντας τις επιπτώσεις και τους κινδύνους που σχετίζονται με την κλιματική αλλαγή, τη μείωση της διαθεσιμότητας των φυσικών πόρων και την υποβάθμιση του περιβάλλοντος, εντάσσει στην επιχειρηματική της δραστηριότητα διαδικασίες και δράσεις που αποσκοπούν στην μείωση του περιβαλλοντικού της αποτυπώματος.

Στις δράσεις αυτές περιλαμβάνονται η εξοικονόμηση φυσικών πόρων και ενέργειας, η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των εργαζομένων και πελατών, καθώς και ο περιορισμός των άμεσων και έμμεσων περιβαλλοντικών επιπτώσεων που προκαλούνται από τη λειτουργία της.

Συγκεκριμένα η Εταιρεία στοχεύει στη βελτίωση της περιβαλλοντικής της επίδοσης μέσω της πλήρους συμμόρφωσης με τις νομικές και άλλες κανονιστικές απαιτήσεις που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος και στην υιοθέτηση και εφαρμογή στις Βιομηχανικές Μονάδες Χαλκίδας και Πικερμίου ενός Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης, σύμφωνα με το διεθνές πρότυπο ISO 14001:2015.

Στα πλαίσια του Συστήματος Περιβαλλοντικής Διαχείρισης της Εταιρείας περιλαμβάνονται:

- Η ανακύκλωση σε συλλογικά κέντρα εναλλακτικής διαχείρισης και ανακύκλωσης, επιλέγοντας για τη διαχείριση των απορριμμάτων της συμβεβλημένους με αυτά συνεργάτες. Η Εταιρεία συνεργάζεται με το φορέα Ελληνική Εταιρεία Αξιοποίησης Ανακύκλωσης (ΕΕΑΑ) και υλοποιούνται δράσεις ανακύκλωσης στα εργοστάσια, τους αποθηκευτικούς χώρους και στα γραφεία.
- Η ορθολογική χρήση των υδάτινων πόρων στις εγκαταστάσεις. Πραγματοποιούνται συστηματικοί έλεγχοι των καταναλώσεων σε νερό και ελέγχεται ο εξοπλισμός για αποφυγή διαρροών.
- Μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου μέσω της βελτίωσης της ενεργειακής αποδοτικότητας στις εγκαταστάσεις. Εφαρμόζονται δράσεις όπως η χρήση υγραερίου, η τοποθέτηση LED στα εργοστάσια και ο έλεγχος και συντήρηση του εξοπλισμού.
- Διαχείριση σπατάλης τροφίμων. Η Εταιρεία μεριμνά για ελαχιστοποίηση της φύρας που προέρχεται από υπολείμματα προϊόντων, είτε από ελαττωματικά προϊόντα κατά την παραγωγική διαδικασία. Επίσης, μεριμνά για τη διάθεσή της για παραγωγή ζωοτροφών.
- Διαχείριση των αποβλήτων. Η Εταιρεία έχει συνάψει συμβάσεις και έχει προβεί σε συμφωνίες με φορείς που διαθέτουν εξειδίκευση στην διαχείριση των προς ανάκτηση αποβλήτων, όπως μη επικίνδυνα στερεά απόβλητα, ηλεκτρικές στήλες και συσσωρευτές, απόβλητα λιπαντικών ελαίων και απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού.

Η Εταιρεία επιδιώκει την πλήρη συμμόρφωσή της με το εθνικό και ευρωπαϊκό νομοθετικό πλαίσιο για όλα τα θέματα που άπτονται της λειτουργίας της και των δραστηριοτήτων της. Έχει συμμορφωθεί απόλυτα με την κείμενη περιβαλλοντική νομοθεσία και στις δύο εγκαταστάσεις παραγωγής προϊόντων και έχει καθιερώσει και εφαρμόζει Πολιτική και Σύστημα Περιβαλλοντικής Διαχείρισης. Κύρια προτεραιότητα είναι η πρόληψη συνεπειών που μπορούν να προέλθουν από τη λειτουργία των εγκαταστάσεων και την ελαχιστοποίηση των κινδύνων από την εκτέλεση των εργασιών με στόχο μηδενικά περιβαλλοντικά συμβάντα/ατυχήματα.

7. Εργασιακά Θέματα

Η Εταιρεία δίνει ιδιαίτερη έμφαση στο Ανθρώπινο Δυναμικό της, εφαρμόζοντας μια σειρά από πολιτικές και διαδικασίες οι οποίες στοχεύουν στην δημιουργία ενός άριστου εργασιακού περιβάλλοντος, με σεβασμό σε κάθε εργαζόμενο, την αποφυγή διακρίσεων, την παροχή ίσων ευκαιριών απασχόλησης και διασφάλιση της υγείας και ασφάλειας, τα οποία θα συμβάλλουν στην βιώσιμη ανάπτυξη των στόχων της και στην μακροχρόνια ανάπτυξή της.

Δίνεται μεγάλη σημασία στην ανοιχτή εσωτερική επικοινωνία μεταξύ των υπαλλήλων και των στελεχών της ώστε να καλλιεργείται κλίμα εμπιστοσύνης. Η Εταιρεία ανά διετία πραγματοποιεί έρευνα εργασιακού κλίματος η οποία έχει ως στόχο τη διερεύνηση των απόψεων των εργαζομένων σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζονται στην πράξη συστήματα και πρακτικές που οδηγούν στην προστασία και την ανάπτυξη της.

Πραγματοποιούνται σε συνεχή βάση, προγράμματα κατάρτισης και εκπαίδευσης στο σύνολο των εργαζομένων, με στόχους, την αύξηση της αποδοτικότητας τους, την άσκηση αποτελεσματικότερης διοίκησης και τη μείωση των ατυχημάτων.

Στο πλαίσιο του στόχου για διαρκή εξέλιξη των εργαζομένων, η Εταιρεία αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην αξιολόγησή τους εφαρμόζοντας συστήματα τα οποία αποσκοπούν στην ανατροφοδότηση από τους προϊσταμένους, την αμφίδρομη αξιολόγηση και στον εντοπισμό των κατάλληλων αναπτυξιακών αναγκών, προοπτικών εξέλιξης και τον καθορισμό στόχων. Σημαντικό είναι το πρόγραμμα People with Potential, με σκοπό την σύνθεση ομάδας εργαζομένων οι οποίοι ξεχωρίζουν ως προς τις ικανότητες ανάπτυξής τους. Οι εργαζόμενοι αυτοί εντάσσονται στην συνέχεια σε πρόγραμμα ανάπτυξης και εκπαίδευσης, το οποίο συμβάλει στην εξέλιξη της σταδιοδρομίας τους.

Η Εταιρεία προσεγγίζει την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων σύμφωνα με την κείμενη νομοθεσία, έχοντας αναπτύξει παράλληλα σχετικές πολιτικές που στοχεύουν στην πρόληψη ατυχημάτων. Επιπρόσθετα, πραγματοποιούνται εκπαιδεύσεις προκειμένου οι εργαζόμενοι να τηρούν τους κανόνες και τις διαδικασίες ασφαλείας που έχουν θεσπιστεί, ώστε να περιορίζονται οι κίνδυνοι στους χώρους εργασίας.

Η Εταιρεία έχει λάβει τη σημαντική διεθνή πιστοποίηση Investors in People – Silver, ως αναγνώριση των εταιρικών της πρακτικών στον τομέα της Διαχείρισης και Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού. Η διάκριση αυτή είναι μία από της υψηλότερες που απονέμει ο οργανισμός Investors in People, με βάση το ομώνυμο διεθνές πρότυπο IiP. Η Εταιρεία είναι μεταξύ των πρώτων εταιριών στην Ελλάδα που κατακτά τη συγκεκριμένη διάκριση και ανήκει πλέον στην ελίτ των επιχειρήσεων παγκοσμίως, που έχουν πιστοποιηθεί σε αυτό το επίπεδο.

Κατά το 2018 απασχολήθηκαν κατά μέσο όρο 861 άτομα στην Εταιρεία ενώ ο αριθμός του απασχολούμενου προσωπικού στον Όμιλο ανέρχονταν σε κατά μέσο όρο 1.194 άτομα.

8. Εταιρική Ευθύνη

Η Elbisco μέσα από την "Ελληνική Ανατροφή" που αποτελεί τον τίτλο του ενιαίου της προγράμματος Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης σκοπό έχει την ανάδειξη και καλλιέργεια του σεβασμού στον άνθρωπο και στην τροφή. Στο πλαίσιο του προγράμματος υλοποιούνται στοχευμένες δράσεις με κύριο όχημα την παιδεία και σκοπό να εμπνεύσουν την έννοια του σεβασμού στο σύνολο της κοινωνίας.

Η "Ελληνική Ανατροφή" επικεντρώνεται στους ακόλουθους άξονες δράσης:

1. Συνεργασία με το Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού για την υλοποίηση ειδικά σχεδιασμένου για παιδιά εκπαιδευτικού βιωματικού προγράμματος με τίτλο "Τίποτα δεν πάει χαμένο! Μαθαίνουμε, αγαπάμε, σεβόμαστε την τροφή" με στόχο την καλλιέργεια του σεβασμού στην τροφή και κατ' επέκταση στον άνθρωπο.
2. Μακροπρόθεσμη στήριξη του ΜΚΟ "Κιβωτός του Κόσμου" με έμφαση στην ενίσχυση προγραμμάτων εκπαίδευσης και ενισχυτικής διδασκαλίας προς τα παιδιά της Κιβωτού προκειμένου να μεγαλώσουν με τα σωστά εφόδια, αλλά και την αίσθηση σεβασμού τόσο για τον εαυτό τους, όσο και τους γύρω τους.
3. Χορήγηση ακαδημαϊκής υποτροφίας "Δήμητρα Φιλίππου - Υποτροφία Ελληνικού Πολιτισμού" στο Πάντειο πανεπιστήμιο για υποψήφιους Διδάκτορες.
4. Διατήρηση και ενίσχυση δράσεων κοινωνικής αλληλεγγύης τόσο στο πλαίσιο υφιστάμενων, σταθερών συνεργασιών με τοπικούς φορείς σε Πικέρμι και Χαλκίδα, όπου βρίσκονται οι εγκαταστάσεις της Elbisco, όσο και με adhoc ενέργειες και πρωτοβουλίες σε συνεργασία με αξιόπιστους φορείς για την αντιμετώπιση ανθρωπιστικών ή άλλων κρίσεων.

Το πρόγραμμα Εταιρικής Κοινωνικής Ευθύνης της Εταιρίας είναι απόλυτα εναρμονισμένο με το όραμα της Elbisco "να εμπνεύσει την Ελλάδα, πετυχαίνοντας στην παγκόσμια αγορά, με οδηγό τις Ελληνικές οικογενειακές αξίες, Ήθος, Μέτρο, Παιδεία".

9. Μερισματική Πολιτική

Την τρέχουσα χρήση, η Εταιρεία παρουσιάζει ζημίες και ως εκ τούτου δε μπορεί να διανεμηθεί μέρισμα.

10. Εγκαταστάσεις

Έδρα: Η Εταιρία έχει έδρα το Πικέρμι Αττικής επί του 21ου χλμ. Λεωφ. Μαραθώνος. Στις ιδιόκτητες εγκαταστάσεις στην έδρα της Εταιρείας λειτουργούν βιομηχανοστάσιο, αποθήκη, κέντρο διανομής και χώροι γραφείων.

Υποκαταστήματα:

- 1 Βιομηχανοστάσιο και αποθήκη σε ιδιόκτητες εγκαταστάσεις, στην Γλύφα Χαλκίδας.
- 2 Αποθήκη σε μισθωμένο χώρο στο Καλοχώρι Θεσσαλονίκης, Ναυαρίνου 10.
- 3 Γραφεία πωλήσεων: Σε μισθωμένο χώρο στην Θεσσαλονίκη 26^{ης} Οκτωβρίου 38-40.

11. Γεγονότα που έλαβαν χώρα μετά τη λήξη της χρήσης και μέχρι την ημερομηνία σύνταξης της παρούσας έκθεσης

Η Εταιρεία βρίσκεται σε διαδικασία υπογραφής νέου ομολογιακού δανείου ποσού Ευρώ 35 εκατομμυρίων, με σκοπό την αναδιάρθρωση των υφιστάμενων δανείων της. Ως εκ τούτου, δεν αναμένεται να επέλθει αύξηση στον συνολικό καθαρό δανεισμό της.

Πικέρμι 12 Ιουλίου 2019

Εκ μέρους του Δ.Σ.

Βουδούρης Νικόλαος
Διευθύνων Σύμβουλος

KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε. Στρατηγού Τόμπρα 3

153 42 Αγία Παρασκευή Ελλάδα

Τηλέφωνο: +30 210 60 62 100

Φαξ: +30 210 60 62 111

Έκθεση Ανεξάρτητου Ορκωτού Ελεγκτή

Προς τους Μετόχους της
ELBISCO ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Έκθεση Ελέγχου επί των Εταιρικών και Ενοποιημένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Γνώμη

Έχουμε ελέγξει τις συνημμένες Εταιρικές και Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις της ELBISCO ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ (η «Εταιρεία») που αποτελούνται από την Εταιρική και Ενοποιημένη Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης της 31 Δεκεμβρίου 2018, τις Εταιρικές και Ενοποιημένες Καταστάσεις Συνολικών Εισοδημάτων, Μεταβολών Ιδίων Κεφαλαίων και Ταμειακών Ροών της χρήσης που έληξε την ημερομηνία αυτή, καθώς και Σημειώσεις που περιλαμβάνουν περίληψη σημαντικών λογιστικών αρχών και μεθόδων και λοιπές επεξηγηματικές πληροφορίες.

Κατά τη γνώμη μας, οι συνημμένες Εταιρικές και Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις παρουσιάζουν εύλογα, από κάθε ουσιώδη άποψη, τη χρηματοοικονομική θέση της ELBISCO ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018 και τη χρηματοοικονομική της επίδοση και τις ταμειακές της ροές για τη χρήση που έληξε την ημερομηνία αυτή σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Βάση Γνώμης

Διενεργήσαμε τον έλεγχό μας σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα της Ελεγκτικής (ΔΠΕ), όπως αυτά έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία. Οι ευθύνες μας σύμφωνα με τα πρότυπα αυτά περιγράφονται περαιτέρω στο τμήμα της έκθεσής μας «Ευθύνες Ελεγκτή για τον Έλεγχο των Εταιρικών και Ενοποιημένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων». Είμαστε ανεξάρτητοι από την Εταιρεία και τις ενοποιούμενες θυγατρικές της σύμφωνα με τον Κώδικα Δεοντολογίας για Επαγγελματίες Λογιστές του Συμβουλίου Διεθνών Προτύπων Δεοντολογίας Λογιστών, όπως αυτός έχει ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, και τις απαιτήσεις δεοντολογίας που σχετίζονται με τον έλεγχο των εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων στην Ελλάδα και έχουμε εκπληρώσει τις δεοντολογικές μας υποχρεώσεις σύμφωνα με τις απαιτήσεις της ισχύουσας νομοθεσίας και του προαναφερόμενου Κώδικα Δεοντολογίας. Πιστεύουμε ότι τα ελεγκτικά τεκμήρια που έχουμε αποκτήσει είναι επαρκή και κατάλληλα να παρέχουν βάση για τη γνώμη μας.

Ευθύνη της Διοίκησης επί των Εταιρικών και Ενοποιημένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Η Διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση και εύλογη παρουσίαση των Εταιρικών και Ενοποιημένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς, όπως αυτά έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, όπως και για εκείνες τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου, που η

Διοίκηση καθορίζει ως απαραίτητες ώστε να καθίσταται δυνατή η κατάρτιση εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, απαλλαγμένων από ουσιώδες σφάλμα, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος.

Κατά την κατάρτιση των Εταιρικών και Ενοποιημένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, η Διοίκηση είναι υπεύθυνη για την αξιολόγηση της ικανότητας της Εταιρείας και του Ομίλου να συνεχίσουν τη δραστηριότητά τους, γνωστοποιώντας όπου συντρέχει τέτοια περίπτωση, τα θέματα που σχετίζονται με τη συνεχιζόμενη δραστηριότητα και τη χρήση της λογιστικής αρχής της συνεχιζόμενης δραστηριότητας, εκτός και εάν η Διοίκηση είτε προτίθεται να ρευστοποιήσει την Εταιρεία και τον Όμιλο ή να διακόψει τη δραστηριότητά τους ή δεν έχει άλλη ρεαλιστική εναλλακτική επιλογή από το να προχωρήσει σε αυτές τις ενέργειες.

Ευθύνες Ελεγκτή για τον Έλεγχο των Εταιρικών και Ενοποιημένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Οι στόχοι μας είναι να αποκτήσουμε εύλογη διασφάλιση για το κατά πόσο οι Εταιρικές και Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις στο σύνολό τους είναι απαλλαγμένες από ουσιώδες σφάλμα, που οφείλεται είτε σε απάτη, είτε σε λάθος, και να εκδώσουμε έκθεση ελεγκτή, η οποία περιλαμβάνει τη γνώμη μας. Η εύλογη διασφάλιση συνιστά διασφάλιση υψηλού επιπέδου, αλλά δεν είναι εγγύηση ότι ο έλεγχος που διενεργείται σύμφωνα με τα ΔΠΕ, όπως αυτά έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, θα εντοπίζει πάντα ένα ουσιώδες σφάλμα, όταν αυτό υπάρχει. Σφάλματα δύναται να προκύψουν από απάτη ή από λάθος και θεωρούνται ουσιώδη όταν, μεμονωμένα ή αθροιστικά, θα μπορούσε εύλογα να αναμένεται ότι θα επηρέαζαν τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών που λαμβάνονται με βάση αυτές τις Εταιρικές και Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις.

Στα πλαίσια του ελέγχου, σύμφωνα με τα ΔΠΕ, όπως αυτά έχουν ενσωματωθεί στην Ελληνική Νομοθεσία, ασκούμε επαγγελματική κρίση και διατηρούμε επαγγελματικό σκεπτικισμό καθ' όλη τη διάρκεια του ελέγχου. Επίσης:

- Εντοπίζουμε και αξιολογούμε τους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος στις εταιρικές και ενοποιημένες χρηματοοικονομικές καταστάσεις, που οφείλεται είτε σε απάτη είτε σε λάθος, σχεδιάζοντας και διενεργώντας ελεγκτικές διαδικασίες που ανταποκρίνονται στους κινδύνους αυτούς και αποκτούμε ελεγκτικά τεκμήρια που είναι επαρκή και κατάλληλα για να παρέχουν βάση για τη γνώμη μας. Ο κίνδυνος μη εντοπισμού ουσιώδους σφάλματος που οφείλεται σε απάτη είναι υψηλότερος από αυτόν που οφείλεται σε λάθος, καθώς η απάτη μπορεί να εμπεριέχει συμπαιγνία, πλαστογραφία, εσκεμμένες παραλείψεις, ψευδείς διαβεβαιώσεις ή παράκαμψη των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου.
- Κατανοούμε τις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου που σχετίζονται με τον έλεγχο, με σκοπό το σχεδιασμό ελεγκτικών διαδικασιών κατάλληλων για τις περιστάσεις, αλλά όχι με σκοπό τη διατύπωση γνώμης επί της αποτελεσματικότητας των δικλίδων εσωτερικού ελέγχου της Εταιρείας και του Ομίλου.
- Αξιολογούμε την καταλληλότητα των λογιστικών αρχών και μεθόδων που χρησιμοποιήθηκαν και το εύλογο των λογιστικών εκτιμήσεων και των σχετικών γνωστοποιήσεων που έγιναν από τη Διοίκηση.
- Καταλήγουμε σε συμπέρασμα για την καταλληλότητα της χρήσης από τη Διοίκηση της λογιστικής αρχής της συνεχιζόμενης δραστηριότητας και με βάση τα ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτήθηκαν για το αν υπάρχει ουσιώδης αβεβαιότητα σχετικά με γεγονότα ή συνθήκες που μπορεί να υποδηλώνουν ουσιώδη αβεβαιότητα ως προς την ικανότητα της Εταιρείας και του Ομίλου να συνεχίσουν τη δραστηριότητά τους. Αν συμπεράνουμε ότι υφίσταται ουσιώδης αβεβαιότητα, είμαστε υποχρεωμένοι στην έκθεση ελεγκτή να επιστήσουμε την προσοχή στις σχετικές γνωστοποιήσεις επί των Εταιρικών και Ενοποιημένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων ή, αν

αυτές οι γνωστοποιήσεις είναι ανεπαρκείς, να διαφοροποιήσουμε τη γνώμη μας. Τα συμπεράσματά μας βασίζονται σε ελεγκτικά τεκμήρια που αποκτώνται μέχρι την ημερομηνία της έκθεσης ελεγκτή. Ωστόσο, μελλοντικά γεγονότα ή συνθήκες ενδέχεται να έχουν ως αποτέλεσμα η Εταιρεία και ο Όμιλος να παύσουν να λειτουργούν ως συνεχιζόμενη δραστηριότητα.

- Αξιολογούμε τη συνολική παρουσίαση, τη δομή και το περιεχόμενο των εταιρικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων, συμπεριλαμβανομένων των γνωστοποιήσεων, καθώς και το κατά πόσο οι Εταιρικές και Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις απεικονίζουν τις υποκείμενες συναλλαγές και τα γεγονότα με τρόπο που επιτυγχάνεται η εύλογη παρουσίαση.
- Αποκτούμε επαρκή και κατάλληλα ελεγκτικά τεκμήρια αναφορικά με τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση των οντοτήτων ή των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων εντός του Ομίλου για την έκφραση γνώμης επί αυτών των Ενοποιημένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων. Είμαστε υπεύθυνοι για την καθοδήγηση, την επίβλεψη και την εκτέλεση του ελέγχου της Εταιρείας και των θυγατρικών της. Παραμένουμε αποκλειστικά υπεύθυνοι για την ελεγκτική μας γνώμη.

Μεταξύ άλλων θεμάτων, κοινοποιούμε στη Διοίκηση, το σχεδιαζόμενο εύρος και το χρονοδιάγραμμα του ελέγχου, καθώς και σημαντικά ευρήματα του ελέγχου, συμπεριλαμβανομένων όποιων σημαντικών ελλείψεων στις δικλίδες εσωτερικού ελέγχου εντοπίζουμε κατά τη διάρκεια του ελέγχου μας.

Έκθεση επί Άλλων Νομικών και Κανονιστικών Απαιτήσεων

Λαμβάνοντας υπόψη ότι η Διοίκηση έχει την ευθύνη για την κατάρτιση της Έκθεσης Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου, κατ' εφαρμογή των διατάξεων της παραγράφου 5 του Άρθρου 2 (μέρος Β) του Ν. 4336/2015, σημειώνουμε ότι:

- (α) Κατά τη γνώμη μας η Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου έχει καταρτισθεί σύμφωνα με τις ισχύουσες νομικές απαιτήσεις του Άρθρου 150 και 153 του Ν. 4548/2018 και το περιεχόμενο αυτής αντιστοιχεί με τις συνημμένες Εταιρικές και Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις της χρήσης που έληξε την 31 Δεκεμβρίου 2018.
- (β) Με βάση τη γνώση που αποκτήσαμε κατά τον έλεγχο μας, για την Εταιρεία και το περιβάλλον της, δεν έχουμε εντοπίσει ουσιώδεις ανακρίβειες στην Έκθεση Διαχείρισης του Διοικητικού Συμβουλίου.

Αθήνα, 15 Ιουλίου 2019

KPMG Ορκωτοί Ελεγκτές Α.Ε.
ΑΜ ΣΟΕΛ 114

Μιχαήλ Κόκκινος, Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής
ΑΜ ΣΟΕΛ 12701

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΣΗΣ

(ποσά σε χιλιάδες Ευρώ, εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά)

		ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΙΑ	
	Σημ.	2018	2017	2018	2017
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ					
Μη κυκλοφορούν Ενεργητικό					
Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία	11	97.625	82.304	89.026	73.483
Επενδύσεις σε ακίνητα	12	267	275	-	-
Άυλα περιουσιακά στοιχεία	13	27.783	27.900	27.657	27.755
Συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρίες	14	-	-	5.471	5.471
Συμμετοχές σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις	15	2.715	2.713	4.340	4.340
Λοιπές επενδύσεις	20	35	32	-	-
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	24	47	59	-	-
Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	16	562	41	30	27
Σύνολο μη κυκλοφορούντος Ενεργητικού		129.034	113.324	126.524	111.076
Κυκλοφορούν Ενεργητικό					
Αποθέματα	18	8.504	8.492	6.265	6.104
Πελάτες και λοιπές εμπορικές απαιτήσεις	17	19.205	17.457	17.962	16.970
Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία κατηγοριοποιημένα ως κατεχόμενα προς πώληση	21	330	593	-	-
Ταμειακά διαθέσιμα και ταμειακά ισοδύναμα	19	1.447	7.053	1.084	7.017
Σύνολο κυκλοφορούντος Ενεργητικού		29.486	33.595	25.311	30.091
Σύνολο Ενεργητικού		158.520	146.919	151.835	141.167
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ					
Μετοχικό κεφάλαιο	22	74.709	74.709	74.709	74.709
Μετοχές υπέρ το άρτιο	22	11.253	11.253	11.253	11.253
Αποθεματικά	23	15.084	15.082	7.866	7.866
Σωρευμένες ζημιές		(48.961)	(47.916)	(38.061)	(36.747)
Σύνολο		52.085	53.128	55.767	57.081
Δικαιώματα Μειοψηφίας		2.362	2.147	-	-
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων		54.447	55.275	55.767	57.081
ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ					
Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις					
Μακροπρόθεσμες δανειακές υποχρεώσεις	26	44.806	28.919	44.304	28.535
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	24	5.590	7.502	5.590	7.502
Υποχρεώσεις παροχών προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία	25	1.880	1.865	1.790	1.781
Προβλέψεις / Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	28	584	242	584	242
Ληφθείσες επιχορηγήσεις	27	1.202	1.387	1.202	1.387
Σύνολο μακροπρόθεσμων υποχρεώσεων		54.062	39.915	53.470	39.447
Βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις					
Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις	29	33.706	31.834	31.740	30.773
Τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις	30	731	775	709	755
Βραχυπρόθεσμες δανειακές υποχρεώσεις	26	15.574	19.120	10.149	13.111
Σύνολο βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων		50.011	51.729	42.598	44.639
Σύνολο Υποχρεώσεων		104.073	91.644	96.068	84.086
Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων και Υποχρεώσεων		158.520	146.919	151.835	141.167

Οι επισυναπτόμενες σημειώσεις, στις σελίδες 20 έως 65 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΥΝΟΛΙΚΩΝ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΩΝ

(ποσά σε χιλιάδες Ευρώ, εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά)

	Σημ.	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΙΑ	
		2018	2017	2018	2017
Κύκλος εργασιών	6	114.440	109.304	98.099	92.912
Κόστος πωληθέντων	7	72.938	69.034	61.939	58.730
Μικτά κέρδη		41.502	40.270	36.160	34.182
Έξοδα διάθεσης	7	37.035	34.255	33.071	30.248
Έξοδα διοίκησης	7	5.500	4.788	4.490	3.723
Λοιπά (έξοδα)/έσοδα εκμετάλλευσης (καθαρά)	8	1.490	(125)	909	325
Αποτελέσματα εκμετάλλευσης		457	1.102	(492)	536
Χρηματοοικονομικά έξοδα - καθαρά (Ζημιές)/Κέρδη από συνδεμένες επιχειρήσεις	9 15	3.056 (145)	3.922 110	2.685 -	3.431 -
Ζημιές προ φόρων		(2.744)	(2.710)	(3.177)	(2.895)
Φόρος εισοδήματος Χρήσης	10	1.898	154	1.912	205
Ζημιές μετά από φόρους (Α)		(846)	(2.556)	(1.265)	(2.690)
Κατανέμονται σε:					
- Μετόχους μητρικής Εταιρείας		(1.096)	(2.571)	(1.265)	(2.690)
- Δικαιώματα μειοψηφίας		250	15	-	-
Σύνολο		(846)	(2.556)	(1.265)	(2.690)
Λοιπά συνολικά έσοδα που μεταφέρονται στα αποτελέσματα σε μεταγενέστερες περιόδους:					
Λοιπά έσοδα		136	(25)	-	-
Λοιπά συνολικά έσοδα που δεν μεταφέρονται στα αποτελέσματα σε μεταγενέστερες περιόδους:					
Επανεκτίμηση κερδών από προγράμματα καθορισμένων παροχών		27	(91)	14	(1)
Λοιπά συνολικά έσοδα μετά από φόρους (Β)		163	(116)	14	(1)
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα μετά από φόρους (Α)+(Β)		(683)	(2.672)	(1.251)	(2.691)
Κατανέμονται σε:					
- Μετόχους μητρικής Εταιρείας		(934)	(2.694)	(1.251)	(2.691)
- Δικαιώματα μειοψηφίας		251	22	-	-
Σύνολο		(683)	(2.672)	(1.251)	(2.691)

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΤΑΒΟΛΩΝ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

(ποσά σε χιλιάδες Ευρώ, εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά)

ΟΜΙΛΟΣ	Μετοχικό Κεφάλαιο	Κεφάλαιο υπέρ το άρτιο	Αποθεματικά	Κέρδη / (ζημιές) εις νέον	Δικαιώματα μειοψηφίας	Σύνολο
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2017	74.709	11.253	15.074	(45.214)	2.125	57.947
Καθαρά κέρδη / (ζημιά) περιόδου	-	-	-	(2.571)	15	(2.556)
Λοιπά συνολικά έσοδα	-	-	8	(131)	7	(116)
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα	-	-	8	(2.702)	22	(2.672)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2017	74.709	11.253	15.082	(47.916)	2.147	55.275
Επίδραση αλλαγής λογιστικών πολιτικών, μετά φόρους (ΔΠΧΑ 9) (Σημ. 3.3)				(109)	(36)	(145)
Αναθεωρημένο υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2018	74.709	11.253	15.082	(48.025)	2.111	55.130
Καθαρά κέρδη / (ζημιά) περιόδου	-	-	-	(1.096)	250	(846)
Λοιπά συνολικά έσοδα	-	-	2	160	1	163
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα	-	-	2	(936)	251	(683)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2018	74.709	11.253	15.084	(48.961)	2.362	54.447

ΕΤΑΙΡΙΑ	Μετοχικό Κεφάλαιο	Κεφάλαιο υπέρ το άρτιο	Αποθεματικά	Κέρδη / (ζημιές) εις νέον	Σύνολο
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2017	74.709	11.253	7.866	(34.056)	59.772
Καθαρά κέρδη / (ζημιά) περιόδου	-	-	-	(2.690)	(2.690)
Λοιπά συνολικά έσοδα	-	-	-	(1)	(1)
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα	-	-	-	(2.691)	(2.691)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2017	74.709	11.253	7.866	(36.747)	57.081
Επίδραση αλλαγής λογιστικών πολιτικών, μετά φόρους (ΔΠΧΑ 9) (Σημ. 3.3)				(63)	(63)
Αναθεωρημένο υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2018	74.709	11.253	7.866	(36.810)	57.018
Καθαρά κέρδη / (ζημιά) περιόδου	-	-	-	(1.265)	(1.265)
Λοιπά συνολικά έσοδα	-	-	-	14	14
Συγκεντρωτικά συνολικά έσοδα	-	-	-	(1.251)	(1.251)
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2018	74.709	11.253	7.866	(38.061)	55.767

Οι επισυναπτόμενες σημειώσεις, στις σελίδες 20 έως 65 αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΑΜΕΙΑΚΩΝ ΡΟΩΝ

(ποσά σε χιλιάδες Ευρώ, εκτός εάν αναφέρεται διαφορετικά)

Έμμεση μέθοδος ταμειακών ροών	Σημ.	ΟΜΙΛΟΣ		ΕΤΑΙΡΙΑ	
		2018	2017	2018	2017
Λειτουργικές δραστηριότητες:					
Ζημιές προ φόρων		(2.744)	(2.710)	(3.177)	(2.895)
Πλέον / μείον προσαρμογές για:					
Κέρδη/(Ζημιές) από συνδεδεμένες εταιρίες	15	144	(110)	-	-
	11, 12,				
Αποσβέσεις	13	6.445	6.422	5.491	5.614
Αποσβέσεις επιχορηγήσεων	27	(185)	(184)	(184)	(184)
	17, 21,				
Προβλέψεις	25	189	818	102	249
Ζημιά / (Κέρδος) από πώληση παγίων		(875)	11	38	-
Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα	9	3.046	3.533	2.673	3.042
Πλέον/μείον προσαρμογές για μεταβολές λογαριασμών κεφαλαίου κίνησης ή που σχετίζονται με τις λειτουργικές δραστηριότητες:					
(Αύξηση)/Μείωση αποθεμάτων		(12)	(808)	(161)	(52)
Μείωση/(αύξηση) απαιτήσεων		(2.082)	3.361	(1.160)	3.203
Αύξηση / (Μείωση) υποχρεώσεων (πλην τραπεζών)		2.613	404	1.706	399
Ταμειακές εισροές από λειτουργικές δραστηριότητες		6.539	10.737	5.328	9.376
Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα καταβλημένα		(2.847)	(3.407)	(2.475)	(2.905)
Καταβλημένοι φόροι		(46)	(150)	(45)	(113)
Καθαρές ταμειακές εισροές από λειτουργικές δραστηριότητες		3.646	7.180	2.808	6.358
Επενδυτικές δραστηριότητες:					
Πληρωμές για αγορά ενσώματων και άυλων παγίων περιουσιακών στοιχείων		(6.133)	(4.568)	(5.694)	(3.953)
Εισπράξεις από πωλήσεις ενσώματων παγίων περιουσιακών στοιχείων		923	-	7	-
Καθαρές ταμειακές εκροές προς επενδυτικές δραστηριότητες		(5.210)	(4.568)	(5.687)	(3.953)
Χρηματοδοτικές δραστηριότητες:					
Εισπράξεις από εκδοθέντα / αναληφθέντα δάνεια	26	21.245	14.234	11.841	4.300
Εξοφλήσεις δανείων	26	(22.999)	(16.573)	(13.128)	(6.351)
Εξοφλήσεις υποχρεώσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις (χρεολύσια)	26	(1.767)	(1.670)	(1.767)	(1.670)
Δεσμευμένες καταθέσεις	16	(521)	-	-	-
Καθαρές ταμειακές εκροές προς χρηματοδοτικές δραστηριότητες		(4.042)	(4.009)	(3.054)	(3.721)
Καθαρή μείωση στα ταμειακά διαθέσιμα και ταμειακά ισοδύναμα περιόδου		(5.606)	(1.397)	(5.933)	(1.316)
Ταμειακά διαθέσιμα και ταμειακά ισοδύναμα έναρξης περιόδου		7.053	8.450	7.017	8.333
Ταμειακά διαθέσιμα και ταμειακά ισοδύναμα λήξης περιόδου		1.447	7.053	1.084	7.017

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ

1. Γενικές πληροφορίες

Η ELBISCO ΑΝΩΝΥΜΗ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ (η «Εταιρεία») με διακριτικό τίτλο «ELBISCO Α.Ε.» και η θυγατρική της (μαζί ο «Όμιλος») δραστηριοποιούνται στον χώρο παραγωγής αρτοσκευασμάτων και εμπορίας δημητριακών (άλευρα, φρυγανιές, μπισκότα, ψωμί και λοιπά αρτοσκευάσματα). Ο Όμιλος δραστηριοποιείται στην Ελλάδα και στη Βόρεια Μακεδονία.

Η Εταιρεία ιδρύθηκε τον Δεκέμβριο του 1987 (ΦΕΚ 3019/31.12.1987) δι' αποσχίσεως και μετατροπής σε Ανώνυμη Εταιρεία του κλάδου παραγωγής και εμπορίας καταναλωτικών αγαθών της Ανώνυμης Εταιρείας ΑΛΛΑΤΙΝΗ Α.Β.Ε.Ε. (Εταιρεία εισηγμένη στο Χ.Α. από το 1950). Η αρχική επωνυμία της Εταιρείας ήταν «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΜΠΙΣΚΟΤΩΝ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΕΙΔΩΝ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΝΟΜΩΝ», με διακριτικό τίτλο «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΜΠΙΣΚΟΤΩΝ Α.Β.Ε.Ε.». Η Εταιρεία μετονομάστηκε σε «ELBISCO ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ ΣΥΜΜΕΤΟΧΩΝ», σύμφωνα με την από 20/11/2000 απόφαση της Έκτακτης Γενικής Συνέλευσης των μετόχων της και την από 21/12/2000 εγκριτική απόφαση του Υπουργείου Ανάπτυξης αναφορικά με την τροποποίηση των άρθρων 1 (επωνυμία) και 3 (σκοπός) του Καταστατικού της Εταιρείας. Στις 28/2/2013 η Εταιρεία συγχωνεύθηκε με την ανώνυμη εταιρεία με την επωνυμία «ELBISCO ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ» και δ.τ. «ELBISCO Α.Β.Ε.Ε.», με απορρόφηση αυτής από την Εταιρεία και μετονομάστηκε σε «ELBISCO ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΤΡΟΦΙΜΩΝ» με δ.τ. «ELBISCO Α.Ε.».

Η Εταιρεία έχει έδρα το Πικέρμι Αττικής επί του 21ου χλμ. Λεωφ. Μαραθώνος, και είναι καταχωρημένη στο Γενικό Εμπορικό Μητρώο με Αριθμό Γ.Ε.ΜΗ. 000403201000.

Οι Εταιρικές και Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις αποτελούνται από τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της Μητρικής και της θυγατρικής της εταιρείας Zito Luks AD Skopje με έδρα την Βόρεια Μακεδονία. Η Μητρική συμμετέχει με ποσοστό 55,47% και ενοποιεί την θυγατρική της με την ολική μέθοδο ενοποίησης. Επίσης η Μητρική συμμετέχει με ποσοστό 32,07% στη συνδεδεμένη εταιρεία ΜΟΡΝΟΣ Α.Ε. με έδρα τη Θήβα, η οποία ενοποιείται με τη μέθοδο της Καθαρής Θέσης.

2. Βάση σύνταξης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

Οι παρούσες Εταιρικές και Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις της ELBISCO Α.Ε. έχουν συνταχθεί σύμφωνα με τα Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς («Δ.Π.Χ.Α.»), όπως έχουν υιοθετηθεί από την Ευρωπαϊκή Ένωση, και παρουσιάζουν την ατομική και ενοποιημένη οικονομική θέση της ELBISCO Α.Ε. τη χρηματοοικονομική της επίδοση και τις ταμειακές της ροές με βάση την αρχή της συνεχούς λειτουργίας της επιχείρησης λαμβάνοντας υπόψη τους μακροοικονομικούς και μικροοικονομικούς παράγοντες και την επίδρασή τους στις επιχειρησιακές δραστηριότητες.

Οι Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις έχουν συνταχθεί στη βάση του ιστορικού κόστους με εξαίρεση τις επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους και τα πάγια στοιχεία κατηγοριοποιημένα ως κατεχόμενα προς πώληση που έχουν αποτιμηθεί στην εύλογη αξία τους μέσω λοιπών συνολικών εσόδων.

Πληροφορίες αναφορικά με τις σημαντικές λογιστικές πολιτικές της Εταιρείας και του Ομίλου παρατίθενται στη Σημείωση 5.

Οι Εταιρικές και Ενοποιημένες Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις της Εταιρείας για την περίοδο που έληξε στις 31 Δεκεμβρίου 2018 έχουν εγκριθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο της Εταιρείας στις 12 Ιουλίου 2019 και θα προωθηθούν για έγκριση από τη Τακτική Γενική Συνέλευση.

2.1 Λειτουργικό Νόμισμα και Νόμισμα παρουσίασης

Οι Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις των εταιριών του Ομίλου συντάσσονται στο νόμισμα του πρωτεύοντος οικονομικού περιβάλλοντος (χώρα δραστηριότητας) στο οποίο κάθε εταιρεία λειτουργεί (λειτουργικό νόμισμα).

Οι Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις (Εταιρικές και Ενοποιημένες) παρουσιάζονται σε Ευρώ, το οποίο είναι το λειτουργικό νόμισμα της Εταιρείας. Όλες οι χρηματοοικονομικές πληροφορίες που παρουσιάζονται σε Ευρώ έχουν στρογγυλοποιηθεί στην πλησιέστερη χιλιάδα, εκτός εάν υπάρχει σχετική διαφορετική αναφορά.

2.2 Αρχή της συνέχισης της επιχειρηματικής δραστηριότητας

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018, οι τρέχουσες υποχρεώσεις της Εταιρείας υπερβαίνουν το σύνολο των κυκλοφορούντων στοιχείων του ενεργητικού κατά ΕΥΡΩ 17.287 χιλιάδες.

Η Εταιρεία βρίσκεται σε διαδικασία υπογραφής νέου ομολογιακού δανείου ποσού Ευρώ 35 εκατομμυρίων, με σκοπό την αναδιάρθρωση των υφιστάμενων δανείων της. Σύμφωνα με τους νέους όρους επέρχονται μεταβολές τόσο στον χρόνο αποπληρωμής όσο και στο ισχύον επιτόκιο, ενώ οι χρηματοοικονομικοί δείκτες θα επαναδιαπραγματευθούν.

Οι Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις της Εταιρείας έχουν συνταχθεί με βάση την αρχή της συνέχισης της δραστηριότητας καθώς η Διοίκηση αναμένει, όπως αποτυπώνεται στο επιχειρηματικό σχέδιο της επόμενης πενταετίας, σημαντική βελτίωση των αποτελεσμάτων της Εταιρείας που θα επιτρέψουν τη βελτίωση των χρηματοοικονομικών δεικτών της. Το εγκεκριμένο, από τη Διοίκηση, επιχειρηματικό σχέδιο προβλέπει την ανάπτυξη των πωλήσεων και της κερδοφορίας στην ελληνική αγορά με προστιθέμενης αξίας προϊόντα αλλά και την περαιτέρω ανάπτυξη των εξαγωγών σε συνδυασμό με την βελτίωση της παραγωγικότητας και του κόστους στη νέα σύγχρονη μονάδα παραγωγής φρυγανιάς στη Χαλκίδα.

3. Σημαντικές λογιστικές εκτιμήσεις και κρίσεις της Διοίκησης

Η σύνταξη των Εταιρικών και Ενοποιημένων Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Α. απαιτεί τη χρήση ορισμένων σημαντικών λογιστικών εκτιμήσεων και την άσκηση κρίσης από τη Διοίκηση στη διαδικασία εφαρμογής των λογιστικών αρχών. Επίσης απαιτείται η χρήση υπολογισμών και υποθέσεων που επηρεάζουν τα αναφερθέντα ποσά των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, τη γνωστοποίηση ενδεχόμενων απαιτήσεων και υποχρεώσεων κατά την ημερομηνία της Χρηματοοικονομικής Θέσης και τα αναφερθέντα ποσά εισοδημάτων και εξόδων κατά τη διάρκεια της περιόδου υπό αναφορά. Παρά το γεγονός ότι αυτοί οι υπολογισμοί βασίζονται στην καλύτερη δυνατή γνώση της Διοίκησης σε σχέση με τις τρέχουσες συνθήκες και ενέργειες, τα πραγματικά κονδύλια στην Κατάσταση Συνολικών Εσόδων μπορεί τελικά να διαφέρουν από αυτούς τους υπολογισμούς.

Οι εκτιμήσεις και οι κρίσεις της Διοίκησης επανεξετάζονται διαρκώς και βασίζονται σε ιστορικά δεδομένα και προσδοκίες για μελλοντικά γεγονότα, που κρίνονται εύλογα σύμφωνα με τα ισχύοντα.

3.1 Εκτιμήσεις της Διοικήσεως

(α) Εκτιμώμενη απομείωση της αξίας των εμπορικών σημάτων που προέκυψαν από την απορρόφηση της ELBISCO ABEE - Σημείωση 13

Τα σήματα αυτά δεν υπόκεινται σε απόσβεση, αλλά ελέγχονται για απομείωση της αξίας τους τουλάχιστον σε ετήσια βάση. Ο έλεγχος της απομείωσης απαιτεί τη χρήση σημαντικών λογιστικών εκτιμήσεων από την πλευρά της Διοίκησης. Στις εκτιμήσεις αυτές, μεταξύ άλλων, περιλαμβάνονται μελλοντικές πωλήσεις, δικαιώματα χρήσης σημάτων και προεξοφλητικό επιτόκιο.

(β) Αποτίμηση περιουσιακών στοιχείων που δεν επιμετρώνται σε εύλογες αξίες – Σημειώσεις 14, 15

Η Εταιρεία προβαίνει σε εκτιμήσεις σχετικά με την τυχόν απομείωση των περιουσιακών στοιχείων που δεν επιμετρώνται σε εύλογες αξίες (Συμμετοχές σε θυγατρικές και συνδεδεμένες εταιρίες).

(γ) Αναγνώριση και επιμέτρηση προβλέψεων και ενδεχόμενων υποχρεώσεων – Σημείωση 31

Η αναγνώριση και επιμέτρηση των προβλέψεων και ενδεχόμενων υποχρεώσεων προϋποθέτει την εφαρμογή βασικών παραδοχών αναφορικά με την πιθανότητα εκπλήρωσης και το ύψος των χρηματοροών που θα απαιτηθούν, οι οποίες ενέχουν εκτιμήσεις που υπόκεινται σε αβεβαιότητα.

(δ) Προβλέψεις απομείωσης εμπορικών απαιτήσεων – Σημείωση 17

Ο Όμιλος και η Εταιρεία εφαρμόζουν την απλοποιημένη προσέγγιση του ΔΠΧΑ 9 για τον υπολογισμό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών σύμφωνα με την οποία, η πρόβλεψη απομείωσης επιμετράται με βάση τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια ζωής των εμπορικών απαιτήσεων. Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές βασίζονται στην εμπειρία του παρελθόντος αλλά προσαρμόζεται με τρόπο τέτοιο ώστε να αντανακλά προβλέψεις για τη μελλοντική οικονομική κατάσταση των πελατών αλλά και του οικονομικού περιβάλλοντος.

(ε) Φόρος εισοδήματος – Σημείωση 31.1

Οι εταιρείες του Ομίλου υπόκεινται σε φορολόγηση στην Ελλάδα και στη Βόρεια Μακεδονία και απαιτείται κρίση για τον προσδιορισμό της πρόβλεψης για φόρο εισοδήματος. Υπάρχουν πολλές συναλλαγές και υπολογισμοί για τους οποίους ο τελικός προσδιορισμός του φόρου είναι αβέβαιος. Ο Όμιλος αναγνωρίζει υποχρεώσεις από αναμενόμενους φορολογικούς ελέγχους, βάσει εκτιμήσεων για το εάν θα του επιβληθούν επιπλέον φόροι. Εάν το τελικό αποτέλεσμα του ελέγχου είναι διαφορετικό από το αρχικώς αναγνωρισθέν, η διαφορά θα επηρεάσει τον φόρο εισοδήματος και την πρόβλεψη για αναβαλλόμενη φορολογία της περιόδου. Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις συμψηφίζονται όταν υπάρχει εφαρμόσιμο νομικό δικαίωμα να συμψηφισθούν οι τρέχουσες φορολογικές απαιτήσεις έναντι των τρεχουσών φορολογικών υποχρεώσεων και όταν οι αναβαλλόμενοι φόροι εισοδήματος αφορούν στην ίδια φορολογική αρχή.

(στ) Παροχές σε εργαζόμενους μετά την έξοδο από την υπηρεσία – Σημείωση 25

Το κόστος των παροχών συνταξιοδότησης του προσωπικού καθορίζεται χρησιμοποιώντας αναλογιστικές μελέτες. Μία αναλογιστική μελέτη περιλαμβάνει τη διενέργεια υποθέσεων για το προεξοφλητικό επιτόκιο, τις μελλοντικές αυξήσεις μισθών, τα ποσοστά θνησιμότητας και τις μετακινήσεις προσωπικού. Λόγω της μακροπρόθεσμης φύσης αυτών των προγραμμάτων, τέτοιες εκτιμήσεις υπόκεινται σε σημαντική αβεβαιότητα.

3.2 Επιμέτρηση εύλογων αξιών

Ορισμένες από τις λογιστικές πολιτικές της Εταιρείας και τις σχετικές γνωστοποιήσεις απαιτούν τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας τόσο των χρηματοοικονομικών όσο και των μη-χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων.

Η Εταιρεία έχει θεσπίσει ένα πλαίσιο ελέγχου αναφορικά με την επιμέτρηση των εύλογων αξιών, που περιλαμβάνει μία ομάδα αποτίμησης που έχει τη συνολική ευθύνη και εποπτεία όλων των σημαντικών αποτιμήσεων σε εύλογες αξίες, περιλαμβανομένων αυτών που εντάσσονται στο Επίπεδο 3 και αναφέρεται απευθείας στον Οικονομικό Διευθυντή. Η ομάδα αποτίμησης εξετάζει σε τακτά χρονικά διαστήματα τα σημαντικά δεδομένα που δε βασίζονται σε παρατηρήσιμες μετρήσεις της αγοράς καθώς και τις προσαρμογές που διενεργούνται για σκοπούς αποτίμησης.

Κατά τη μέτρηση της εύλογης αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου ή υποχρέωσης, η Εταιρεία χρησιμοποιεί μετρήσιμα μεγέθη της αγοράς, στο βαθμό που αυτό είναι εφικτό. Οι εύλογες αξίες κατατάσσονται σε διαφορετικά επίπεδα σύμφωνα με τα δεδομένα που χρησιμοποιούνται στις τεχνικές μεθόδους αποτίμησης, ως εξής:

- Επίπεδο 1: Τιμές (χωρίς προσαρμογές) ενεργούς αγοράς για πανομοιότυπα περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις.
- Επίπεδο 2: Δεδομένα, εκτός των τιμών αγοράς που περιλαμβάνονται στο Επίπεδο 1 και είναι παρατηρήσιμα για το περιουσιακό στοιχείο ή την υποχρέωση, είτε άμεσα (π.χ. τιμές) είτε έμμεσα (π.χ. εξαχθέντα από τιμές).

Επίπεδο 3: Δεδομένα για το περιουσιακό στοιχείο ή την υποχρέωση που δε βασίζονται σε παρατηρήσιμα δεδομένα της αγοράς (μη παρατηρήσιμες μετρήσεις).

Εάν τα δεδομένα που χρησιμοποιούνται για την επιμέτρηση της εύλογης αξίας ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας υποχρέωσης εντάσσονται σε διαφορετικά επίπεδα της ιεράρχησης εύλογων αξιών, τότε η επιμέτρηση της εύλογης αξίας κατατάσσεται στο σύνολό της στο ίδιο επίπεδο της ιεράρχησης με το χαμηλότερο επιπέδου δεδομένο που είναι σημαντικό για ολόκληρη την επιμέτρηση. Η Εταιρεία αναγνωρίζει μεταφορές μεταξύ των επιπέδων της ιεράρχησης εύλογων αξιών στο τέλος της περιόδου σύνταξης χρηματοοικονομικών καταστάσεων, εντός της οποίας συντελέστηκε η αλλαγή. Δεν έχουν πραγματοποιηθεί μεταφορές μεταξύ επιπέδων της ιεράρχησης εύλογων αξιών κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018.

Επιπλέον πληροφορίες αναφορικά με τις παραδοχές που πραγματοποιήθηκαν κατά την επιμέτρηση των εύλογων αξιών περιλαμβάνονται στις ακόλουθες σημειώσεις:

Σημείωση 20 – Χρηματοοικονομικά στοιχεία στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εισοδημάτων

Σημείωση 21 – Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία κατηγοριοποιημένα ως κατεχόμενα προς πώληση

3.3 Υιοθέτηση Νέων και Αναθεωρημένων Διεθνών Προτύπων

Νέα πρότυπα, τροποποιήσεις προτύπων και διερμηνείες έχουν εκδοθεί και είναι υποχρεωτικής εφαρμογής για τις ετήσιες λογιστικές περιόδους που ξεκινούν την 1η Ιανουαρίου 2018. Η επίδραση από την εφαρμογή αυτών των νέων προτύπων καθώς και οι αλλαγές στις λογιστικές αρχές παρατίθεται παρακάτω:

3.3.1 Πρότυπα και Διερμηνείες υποχρεωτικά για την κλειόμενη οικονομική χρήση

ΔΠΧΑ 9 «Χρηματοοικονομικά μέσα»

Το ΔΠΧΑ 9 αντικαθιστά τις πρόνοιες του ΔΛΠ 39 που αφορούν στην αναγνώριση, ταξινόμηση και επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων.

Η Εταιρεία εφάρμοσε το πρότυπο από την 1 Ιανουαρίου 2018 χωρίς να αναπροσαρμόσει τη συγκριτική πληροφόρηση. Συνεπώς οι προσαρμογές που προέκυψαν από την εφαρμογή του νέου προτύπου, αναγνωρίστηκαν απευθείας στα αποτελέσματα εις νέον την 1 Ιανουαρίου 2018.

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τις αναπροσαρμογές που έγιναν για κάθε ξεχωριστή γραμμή της Χρηματοοικονομικής θέσης. Τα κονδύλια που δεν επηρεάστηκαν από τις αλλαγές που επέφερε το νέο πρότυπο δεν περιλαμβάνονται στον πίνακα:

Όμιλος

Απόσπασμα Κατάστασης Χρηματοοικονομικής θέσης	Αναπροσαρμογή	31 Δεκεμβρίου 2017 Λογιστική αξία βάσει ΔΛΠ 39	Επίδραση ΔΠΧΑ 9	1 Ιανουαρίου 2018 Λογιστική αξία βάσει ΔΠΧΑ 9
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ				
Κυκλοφορούν ενεργητικό				
Πελάτες και λοιπές εμπορικές απαιτήσεις	(i), (ii)	17.457	(145)	17.312
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση	(i)	32	(32)	-
Επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους	(i)	-	32	32
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ				
Σωρευμένες ζημιές	(ii)	47.916	109	48.025
Δικαιώματα μειοψηφίας	(ii)	(2.147)	36	(2.111)

Εταιρεία

Απόσπασμα Κατάστασης Χρηματοοικονομικής θέσης	Αναπροσαρμογή	31 Δεκεμβρίου 2017 Λογιστική αξία βάσει ΔΛΠ 39	Επίδραση ΔΠΧΑ 9	1 Ιανουαρίου 2018 Λογιστική αξία βάσει ΔΠΧΑ 9
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ				
Κυκλοφορούν ενεργητικό				
Πελάτες και λοιπές εμπορικές απαιτήσεις	(i), (ii)	16.970	(63)	16.907
ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ				
Σωρευμένες ζημιές	(ii)	36.747	63	36.810

(i) Ταξινόμηση και επιμέτρηση

Σύμφωνα με το ΔΠΧΑ 9, τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία μετά την αρχική αναγνώριση θα επιμετρούνται στο αποσβεσμένο κόστος, στην εύλογη αξία μέσω της κατάστασης αποτελεσμάτων ή στην εύλογη αξία μέσω λοιπών συνολικών εσόδων. Η ταξινόμηση βασίζεται στα εξής δύο κριτήρια: το επιχειρηματικό μοντέλο που ακολουθεί ο Όμιλος για τη διαχείριση των συγκεκριμένων στοιχείων και τα χαρακτηριστικά των συμβατικών ταμειακών τους ροών, δηλαδή εάν οι σχετικές ταμειακές ροές αποτελούνται μόνο από πληρωμές κεφαλαίου και τόκους.

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία (επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους) τα οποία ο Όμιλος είχε χαρακτηρίσει ως διαθέσιμα προς πώληση με βάση το ΔΛΠ 39, πλέον ταξινομούνται ως επενδύσεις σε συμμετοχικούς τίτλους και θα επιμετρούνται στην εύλογη αξία τους μέσω λοιπών συνολικών εσόδων. Οι μεταβολές από την αποτίμηση των συμμετοχικών τίτλων περιλαμβάνονται στα “στοιχεία που δε θα ταξινομηθούν μελλοντικά στην κατάσταση αποτελεσμάτων”.

Οι Πελάτες και λοιπές εμπορικές απαιτήσεις τα οποία ο Όμιλος και η Εταιρεία είχαν χαρακτηρίσει ως Δάνεια και απαιτήσεις με βάση το ΔΛΠ 39, πλέον ταξινομούνται ως χρηματοοικονομικά στοιχεία στο αποσβεσμένο κόστος. Αύξηση στην πρόβλεψη απομείωσης αυτών των απαιτήσεων, ποσού Ευρώ 63 χιλιάδες για την Εταιρεία και Ευρώ 145 χιλιάδες για τον Όμιλο αναγνωρίστηκε στα Αποτελέσματα εις νέον 1 Ιανουαρίου 2018.

(ii) Απομείωση

Η υιοθέτηση του ΔΠΧΑ 9 οδήγησε σε αλλαγή της λογιστικής πολιτικής του Ομίλου και της Εταιρείας σχετικά με την αντιμετώπιση των ζημιών απομείωσης για τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία, καθώς αντικατέστησε το χειρισμό του ΔΛΠ 39 για αναγνώριση πραγματοποιηθέντων ζημιών με την αναγνώριση των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών.

Αναφορικά με τους Πελάτες και λοιπές εμπορικές απαιτήσεις, ο Όμιλος και η Εταιρεία εφάρμοσαν την απλοποιημένη προσέγγιση του προτύπου και υπολόγισε τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια ζωής των απαιτήσεων. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιήθηκε πίνακας με τον οποίο υπολογίζονται οι σχετικές προβλέψεις με τρόπο που αντανακλά την εμπειρία του παρελθόντος, καθώς και προβλέψεις της μελλοντικής οικονομικής κατάστασης των πελατών και του οικονομικού περιβάλλοντος.

Στους παρακάτω πίνακες παρουσιάζεται η συμφωνία της πρόβλεψης απομείωσης βάσει του ΔΛΠ 39 με την αντίστοιχη πρόβλεψη όπως υπολογίστηκε βάσει του ΔΠΧΑ 9, για τον Όμιλο και την Εταιρεία:

Όμιλος

	Πρόβλεψη απομείωσης βάσει του ΔΛΠ 39 31 Δεκεμβρίου 2017	Αναπροσαρμογή	Αναμενόμενη πιστωτική ζημιά βάσει του ΔΠΧΑ 9 1 Ιανουαρίου 2018
Πελάτες και λοιπές εμπορικές απαιτήσεις/Χρηματοοικονομικά στοιχεία που επιμετρούνται στο αποσβεσμένο κόστος βάσει του ΔΠΧΑ 9	4.548	145	4.693

Εταιρεία

	Πρόβλεψη απομείωσης βάσει του ΔΛΠ 39 31 Δεκεμβρίου 2017	Αναπροσαρμογή	Αναμενόμενη πιστωτική ζημιά βάσει του ΔΠΧΑ 9 1 Ιανουαρίου 2018
Πελάτες και λοιπές εμπορικές απαιτήσεις/Χρηματοοικονομικά στοιχεία που επιμετρούνται στο αποσβεσμένο κόστος βάσει του ΔΠΧΑ 9	3.390	63	3.453

ΔΠΧΑ 15 «Έσοδα από Συμβόλαια με Πελάτες»

Την 28.5.2014 εκδόθηκε από το Συμβούλιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων το πρότυπο Δ.Π.Χ.Α. 15 «Έσοδα από συμβάσεις με πελάτες».

Το νέο πρότυπο έχει εφαρμογή σε όλες τις συμβάσεις με πελάτες πλην εκείνων που είναι στο πεδίο εφαρμογής άλλων προτύπων, όπως οι χρηματοδοτικές μισθώσεις, τα ασφαλιστικά συμβόλαια και τα χρηματοοικονομικά μέσα.

Σύμφωνα με το νέο πρότυπο, μια εταιρεία αναγνωρίζει έσοδα για να απεικονίσει τη μεταφορά των υπεσχημένων αγαθών ή υπηρεσιών σε πελάτες έναντι ενός ποσού που αντιπροσωπεύει την αμοιβή, την οποία η εταιρεία αναμένει ως αντάλλαγμα για τα εν λόγω προϊόντα ή υπηρεσίες. Εισάγεται η έννοια ενός νέου μοντέλου αναγνώρισης εσόδων βάσει πέντε βασικών βημάτων, τα οποία επιγραμματικά είναι τα εξής:

- Βήμα 1: Προσδιορισμός της σύμβασης / συμβάσεων με έναν πελάτη
- Βήμα 2: Προσδιορισμός των υποχρεώσεων απόδοσης στη σύμβαση
- Βήμα 3: Καθορισμός του τιμήματος συναλλαγής
- Βήμα 4: Κατανομή του τιμήματος συναλλαγής στις υποχρεώσεις απόδοσης της σύμβασης
- Βήμα 5: Αναγνώριση εσόδου όταν (ή καθώς) η εταιρεία ικανοποιεί μια υποχρέωση απόδοσης

Η έννοια της υποχρέωσης απόδοσης (performance obligation) είναι νέα και στην ουσία αντιπροσωπεύει κάθε υπόσχεση για μεταφορά στον πελάτη: α) ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας (ή μιας δέσμης αγαθών ή υπηρεσιών) που είναι διακριτή ή β) μιας σειράς διακριτών αγαθών ή υπηρεσιών που είναι ουσιαστικά τα ίδια και έχουν το ίδιο μοντέλο μεταφοράς στον πελάτη.

Το ΔΠΧΑ 15 αντικαθιστά το ΔΛΠ 18 «Έσοδα», το ΔΛΠ 11 «Συμβάσεις κατασκευής» και όλες τις διερμηνείες για έσοδα από συμβόλαια με πελάτες, εκτός αν αυτά τα συμβόλαια εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής άλλων προτύπων

Την 1 Ιανουαρίου 2018, ο Όμιλος και η Εταιρεία εφάρμοσαν το ΔΠΧΑ 15. Ο Όμιλος και η Εταιρεία δεν είχαν καμία επίδραση στα αποτελέσματα εις νέον ή την χρηματοοικονομική θέση τους κατά την πρώτη εφαρμογή του ΔΠΧΑ 15, εκτός από αναταξινομήσεις κονδυλίων στην Κατάσταση Συνολικών Εισοδημάτων όπως παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες. Τα κονδύλια που δεν επηρεάστηκαν από τις αλλαγές που επέφερε το νέο πρότυπο δεν περιλαμβάνονται στον πίνακα:

Όμιλος

Απόσπασμα Κατάστασης Συνολικών Εισοδημάτων	31 Δεκεμβρίου 2017 με βάση το ΔΛΠ 18	Επίδραση ΔΠΧΑ 15	31 Δεκεμβρίου 2017 με βάση το ΔΠΧΑ 15
Κύκλος εργασιών	110.430	1.126	109.304
Κόστος πωληθέντων	69.034	-	69.034
Μικτά κέρδη	41.396	1.126	40.270

Έξοδα διάθεσης	35.381	1.126	34.255
----------------	--------	-------	--------

Εταιρεία

Απόσπασμα Κατάστασης Συνολικών Εισοδημάτων	31 Δεκεμβρίου 2017 με βάση το ΔΛΠ 18	Επίδραση ΔΠΧΑ 15	31 Δεκεμβρίου 2017 με βάση το ΔΠΧΑ 15
Κύκλος εργασιών	94.038	1.126	92.912
Κόστος πωληθέντων	58.730	-	58.730
Μικτά κέρδη	35.308	1.126	34.182
Έξοδα διάθεσης	31.374	1.126	30.248

Έσοδο για τον Όμιλο και την Εταιρεία ορίζεται το ποσό το οποίο μια οικονομική οντότητα αναμένει να δικαιούται ως αντάλλαγμα για τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που μεταβίβασε σε έναν πελάτη, εκτός από τα ποσά που εισπράττονται για λογαριασμό τρίτων (φόρος προστιθέμενης αξίας, λοιποί φόροι επί των πωλήσεων). Τα μεταβλητά ποσά περιλαμβάνονται στο τίμημα και υπολογίζονται είτε με τη μέθοδο της «αναμενόμενης αξίας», είτε με τη μέθοδο του «πιο πιθανού ποσού».

Η Εταιρεία και ο Όμιλος αναγνωρίζουν έσοδα όταν (ή καθώς) ικανοποιεί την υποχρέωση εκτέλεσης μιας σύμβασης, μεταβιβάζοντας τα αγαθά ή τις υπηρεσίες που έχουν υποσχεθεί στον πελάτη. Ο πελάτης αποκτά τον έλεγχο του αγαθού ή της υπηρεσίας, εάν έχει τη δυνατότητα να κατευθύνει τη χρήση και να αντλεί ουσιαστικά όλα τα οικονομικά οφέλη από αυτό το αγαθό ή την υπηρεσία. Ο έλεγχος μεταβιβάζεται κατά τη διάρκεια μιας περιόδου ή σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή.

4. Νέα πρότυπα, τροποποιήσεις προτύπων και διερμηνείες

ΔΠΧΑ 16 «Μισθώσεις» (εφαρμόζεται στις ετήσιες λογιστικές περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2019)

Το ΔΠΧΑ 16 εκδόθηκε τον Ιανουάριο του 2016 και αντικαθιστά το ΔΛΠ 17. Σκοπός του προτύπου είναι να εξασφαλίσει ότι οι μισθωτές και οι εκμισθωτές παρέχουν χρήσιμη πληροφόρηση που παρουσιάζει εύλογα την ουσία των συναλλαγών που αφορούν μισθώσεις. Το ΔΠΧΑ 16 εισάγει ένα ενιαίο μοντέλο για το λογιστικό χειρισμό από την πλευρά του μισθωτή, το οποίο απαιτεί ο μισθωτής να αναγνωρίζει περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις για όλες τις συμβάσεις μισθώσεων με διάρκεια άνω των 12 μηνών, εκτός εάν το υποκείμενο περιουσιακό στοιχείο είναι μη σημαντικής αξίας. Σχετικά με το λογιστικό χειρισμό από την πλευρά του εκμισθωτή, το ΔΠΧΑ 16 ενσωματώνει ουσιαστικά τις απαιτήσεις του ΔΛΠ 17. Επομένως, ο εκμισθωτής συνεχίζει να κατηγοριοποιεί τις συμβάσεις μισθώσεων σε λειτουργικές και χρηματοδοτικές μισθώσεις, και να ακολουθεί διαφορετικό λογιστικό χειρισμό για κάθε τύπο σύμβασης.

Η Εταιρεία θα υιοθετήσει το πρότυπο από την ημερομηνία υποχρεωτικής εφαρμογής του από την 1η Ιανουαρίου 2019 και θα εφαρμόσει το πρότυπο με βάση την απλοποιημένη μέθοδο μετάβασης (simplified method) χωρίς να επαναδιατυπώσει τα συγκριτικά ποσά. Επίσης, η Εταιρεία θα κάνει χρήση της εξαίρεσης για τις βραχυπρόθεσμες και χαμηλής αξίας μισθώσεις.

Η Εταιρεία, βάσει της αξιολόγησης που έχει πραγματοποιήσει, εκτιμά ότι, θα αναγνωρίσει την 1 Ιανουαρίου 2019 περίπου το ποσό των Ευρώ 470 χιλιάδων περίπου ως δικαίωμα χρήσης περιουσιακού στοιχείου με αντίστοιχη υποχρέωση. Το δικαίωμα αυτό προκύπτει από συμβάσεις που έχει υπογράψει με εταιρείες μίσθωσης μεταφορικών μέσων και ακινήτων.

Ε.Δ.Α.Π.Χ.Π. 23 «Αβεβαιότητα σχετικά με τον χειρισμό θεμάτων φορολογίας εισοδήματος» (εφαρμόζεται στις ετήσιες λογιστικές περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2019)

Η διερμηνεία παρέχει επεξηγήσεις ως προς την αναγνώριση και επιμέτρηση του τρέχοντος και αναβαλλόμενου φόρου εισοδήματος όταν υπάρχει αβεβαιότητα σχετικά με την φορολογική αντιμετώπιση κάποιων στοιχείων.

Το Ε.Δ.Δ.Π.Χ.Π. 23 έχει εφαρμογή σε όλες τις πτυχές της λογιστικοποίησης του φόρου εισοδήματος όταν υπάρχει τέτοια αβεβαιότητα, συμπεριλαμβανομένου του φορολογητέου κέρδους/ζημιάς, της φορολογικής βάσης των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, τα φορολογικά κέρδη και φορολογικές ζημιές και τους φορολογικούς συντελεστές.

Η Εταιρεία και ο Όμιλος εξετάζουν τις ενδεχόμενες επιπτώσεις που θα έχει η υιοθέτηση της εν λόγω διερμηνείας στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

ΔΛΠ 19 (Τροποποίηση) «Τροποποίηση προγράμματος, περικοπή ή διακανονισμός» (εφαρμόζεται στις ετήσιες λογιστικές περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 1 Ιανουαρίου 2019)

Η τροποποίηση καθορίζει τον τρόπο με τον οποίο οι οντότητες πρέπει να προσδιορίζουν τα συνταξιοδοτικά έξοδα όταν λαμβάνουν χώρα αλλαγές σε συνταξιοδοτικά προγράμματα καθορισμένων παροχών.

Η Εταιρεία εξετάζει τις ενδεχόμενες επιπτώσεις που θα έχει η υιοθέτηση της εν λόγω τροποποίησης στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Ετήσιες βελτιώσεις σε ΔΠΧΑ (Κύκλος 2015 -2017, το οποίο είναι μια συλλογή τροποποιήσεων των ΔΠΧΑ. Οι τροποποιήσεις εφαρμόζονται για ετήσιες λογιστικές περιόδους που ξεκινούν την ή μετά την 1η Ιανουαρίου 2019 ενώ επιτρέπεται νωρίτερη εφαρμογή

- ΔΠΧΑ 3 Συνενώσεις επιχειρήσεων και ΔΠΧΑ 11 Σχήματα υπό κοινό έλεγχο: Οι τροποποιήσεις του ΔΠΧΑ 3 διευκρινίζουν ότι μια οικονομική οντότητα επαναμετρά το ποσοστό που κατείχε προηγουμένως σε μία από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα όταν αποκτά τον έλεγχο της επιχείρησης αυτής. Οι τροποποιήσεις του ΔΠΧΑ 11 διευκρινίζουν ότι μια οικονομική οντότητα δεν επαναμετρά το ποσοστό που κατείχε προηγουμένως σε μία από κοινού ελεγχόμενη δραστηριότητα όταν αποκτά από κοινού έλεγχο στην επιχείρηση αυτή.

- ΔΛΠ 12 Φόροι εισοδήματος: Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν ότι οι φορολογικές συνέπειες των πληρωμών για χρηματοοικονομικά μέσα που ταξινομούνται ως στοιχεία των ιδίων κεφαλαίων, θα πρέπει να αναγνωρίζονται ανάλογα με το που οι συναλλαγές ή τα γεγονότα του παρελθόντος που δημιούργησαν τα διανεμητέα κέρδη έχουν αναγνωρισθεί.

- ΔΛΠ 23 Κόστος δανεισμού: Οι τροποποιήσεις διευκρινίζουν πως μία οντότητα χειρίζεται ως μέρος του γενικού δανεισμού οποιοδήποτε δάνειο αναλήφθηκε ειδικά για την ανάπτυξη ενός περιουσιακού στοιχείου όταν το στοιχείο αυτό είναι έτοιμο για τη χρήση την οποία προορίζεται ή την πώλησή του.

5. Σύνοψη σημαντικών λογιστικών πολιτικών

5.1 Πλαίσιο κατάρτισης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων

5.1.1 Ενοποίηση

5.1.1.1 (α) Θυγατρικές εταιρίες

Θυγατρικές εταιρίες είναι οι επιχειρήσεις πάνω στις οποίες ασκείται έλεγχος από τη μητρική Εταιρεία. Η ύπαρξη τυχόν δυνητικών δικαιωμάτων ψήφου τα οποία είναι ασκήσιμα κατά τον χρόνο σύνταξης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, λαμβάνεται υπόψη προκειμένου να στοιχειοθετηθεί αν η μητρική ασκεί τον έλεγχο επί των θυγατρικών. Οι θυγατρικές ενοποιούνται πλήρως (ολική ενοποίηση) από την ημερομηνία που αποκτάται ο έλεγχος επ' αυτών και παύουν να ενοποιούνται από την ημερομηνία που τέτοιος έλεγχος δεν υφίσταται.

Η εξαγορά θυγατρικής από την Εταιρεία λογιστικοποιείται βάσει της μεθόδου εξαγοράς. Το κόστος κτήσης μιας θυγατρικής είναι η εύλογη αξία των περιουσιακών στοιχείων που δόθηκαν, των μετοχών που εκδόθηκαν

και των υποχρεώσεων που αναλήφθηκαν κατά την ημερομηνία της ανταλλαγής, πλέον τυχόν κόστους άμεσα συνδεδεμένου με την συναλλαγή. Τα εξατομικευμένα περιουσιακά στοιχεία, υποχρεώσεις και ενδεχόμενες υποχρεώσεις που αποκτώνται σε μία επιχειρηματική συνένωση επιμετρώνται κατά την εξαγορά στις εύλογες αξίες τους ανεξαρτήτως του ποσοστού συμμετοχής. Το κόστος εξαγοράς πέραν της εύλογης αξίας των επί μέρους στοιχείων που αποκτήθηκαν καταχωρείται ως υπεραξία. Αν το συνολικό κόστος της εξαγοράς είναι μικρότερο από την εύλογη αξία των επί μέρους στοιχείων που αποκτήθηκαν, η διαφορά καταχωρείται άμεσα στα αποτελέσματα.

Τα δικαιώματα μειοψηφίας παρουσιάζουν το μέρος των κερδών ή των ζημιών και των καθαρών αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων τα οποία δεν ανήκουν στην Εταιρεία. Αν οι ζημιές μιας θυγατρικής που αφορούν σε δικαιώματα μειοψηφίας υπερβαίνουν τα δικαιώματα μειοψηφίας στα ίδια κεφάλαια της θυγατρικής, το υπερβάλλον ποσό επιμερίζεται στους μετόχους της μητρικής εκτός από το ποσό για το οποίο η μειοψηφία έχει μια υποχρέωση και είναι ικανή να καλύψει τις ζημιές αυτές.

Σε περίπτωση απώλειας ελέγχου μιας θυγατρικής, η Εταιρεία παύει την αναγνώριση των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της θυγατρικής και τα αντίστοιχα ποσοστά δικαιωμάτων μειοψηφίας σχετικά με τη θυγατρική. Τυχόν διαφορά από την απώλεια ελέγχου καταχωρείται στα αποτελέσματα. Σε περίπτωση που η Εταιρεία διατηρήσει κάποιο ποσοστό συμμετοχής στην προηγούμενη θυγατρική τότε η συμμετοχή αυτή απεικονίζεται στην εύλογη αξία την ημέρα απώλειας του ελέγχου. Στη συνέχεια απεικονίζεται με την μέθοδο της καθαρής θέσης όπως μια συγγενή εταιρεία ή σαν στοιχείο διαθέσιμο προς πώληση ανάλογα με την συμμετοχή μας σε αυτή.

Διεταιρικές συναλλαγές, υπόλοιπα και μη πραγματοποιημένα κέρδη από συναλλαγές μεταξύ των εταιριών του Ομίλου απαλείφονται. Οι μη πραγματοποιημένες ζημιές, επίσης απαλείφονται, εκτός εάν η συναλλαγή παρέχει ενδείξεις απομείωσης του μεταβιβασθέντος περιουσιακού στοιχείου. Οι λογιστικές πολιτικές των θυγατρικών έχουν τροποποιηθεί ώστε να είναι ομοιόμορφες με αυτές που έχουν υιοθετηθεί από τον Όμιλο.

Στις Εταιρικές Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις της Εταιρείας οι επενδύσεις σε θυγατρικές εταιρίες αναγνωρίστηκαν βάσει της αρχής «ιστορικό κόστος μείον απομείωση».

5.1.1.2 (β) Συνδεδεμένες επιχειρήσεις

Συνδεδεμένες είναι οι επιχειρήσεις, στις οποίες ο Όμιλος έχει ουσιώδη επιρροή, αλλά όχι έλεγχο, το οποίο γενικά ισχύει όταν τα ποσοστά συμμετοχής κυμαίνονται μεταξύ 20% και 50% των δικαιωμάτων ψήφου. Οι επενδύσεις σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις ενοποιούνται με την μέθοδο της καθαρής θέσης και αρχικά αναγνωρίζονται στο κόστος κτήσεως. Ο λογαριασμός των επενδύσεων σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις περιλαμβάνει και την υπεραξία που προέκυψε κατά την εξαγορά (μειωμένη με τυχόν ζημιές απομείωσης).

Το μερίδιο της Εταιρείας στα κέρδη ή τις ζημιές των συνδεδεμένων επιχειρήσεων μετά την εξαγορά αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα, ενώ το μερίδιο των μεταβολών των αποθεματικών μετά την εξαγορά, αναγνωρίζεται στα αποθεματικά. Οι σωρευμένες μεταβολές επηρεάζουν την λογιστική αξία των επενδύσεων σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις. Στην περίπτωση που το μερίδιο της Εταιρείας επί των ζημιών μιας συνδεδεμένης υπερβεί την αξία της επένδυσης στην συνδεδεμένη, δεν αναγνωρίζονται επιπλέον ζημιές, εκτός εάν έχουν γίνει πληρωμές ή έχουν αναληφθεί περαιτέρω δεσμεύσεις για λογαριασμό της συνδεδεμένης.

Μη πραγματοποιημένα κέρδη από συναλλαγές μεταξύ της Εταιρείας και των συνδεδεμένων επιχειρήσεων απαλείφονται κατά το ποσοστό συμμετοχής της Εταιρείας στις συνδεδεμένες επιχειρήσεις. Μη πραγματοποιημένες ζημιές απαλείφονται, εκτός εάν η συναλλαγή παρέχει ενδείξεις απομείωσης του μεταβιβασθέντος περιουσιακού στοιχείου. Οι λογιστικές πολιτικές των συνδεδεμένων επιχειρήσεων έχουν τροποποιηθεί ώστε να είναι ομοιόμορφες με αυτές που έχουν υιοθετηθεί από την Εταιρεία.

Στις Εταιρικές Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις της Εταιρείας οι επενδύσεις σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις αναγνωρίστηκαν βάσει της αρχής «ιστορικό κόστος μείον απομείωση».

5.1.2 Μετατροπή ξένων νομισμάτων

Η Εταιρεία τηρεί τα λογιστικά της βιβλία σε Ευρώ που είναι το νόμισμα λειτουργίας και παρουσίασης. Συναλλαγές που γίνονται σε ξένα νομίσματα μετατρέπονται σε Ευρώ με βάση την επίσημη τιμή του ξένου νομίσματος που ισχύει την ημέρα της συναλλαγής. Κατά την ημερομηνία κατάρτισης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, οι νομισματικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις σε ξένα νομίσματα μετατρέπονται σε Ευρώ με βάση την επίσημη τιμή του ξένου νομίσματος που ισχύει την αντίστοιχη ημερομηνία. Τα κέρδη ή οι ζημιές από συναλλαγματικές διαφορές καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Τα μη νομισματικά στοιχεία που εκφράζονται σε ξένο νόμισμα και αποτιμώνται στο ιστορικό κόστος μετατρέπονται με τις ισοτιμίες της ημερομηνίας που αποκτήθηκαν. Τα μη νομισματικά στοιχεία που εκφράζονται σε ξένο νόμισμα και αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους, μετατρέπονται με τις ισοτιμίες της ημερομηνίας προσδιορισμού των εύλογων αξιών. Στην περίπτωση αυτή οι προκύπτουσες συναλλαγματικές διαφορές από τη μεταβολή της εύλογης αξίας καταχωρούνται στην κατάσταση αποτελεσμάτων ή απευθείας στα λοιπά συνολικά εισοδήματα ανάλογα με το είδος του στοιχείου.

Τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις της κάθε εταιρείας του Ομίλου αποτιμώνται χρησιμοποιώντας το νόμισμα του πρωτογενούς οικονομικού περιβάλλοντος μέσα στο οποίο λειτουργεί («λειτουργικό νόμισμα»). Τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις των εταιρειών που έχουν λειτουργικό νόμισμα διαφορετικό από το νόμισμα παρουσίασης, περιλαμβανομένης και της υπεραξίας και των προσαρμογών στην εύλογη αξία των λογιστικών αξιών των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων που προκύπτουν κατά την εξαγορά, μετατρέπονται σε Ευρώ με βάση την επίσημη τιμή του ξένου νομίσματος που ισχύει κατά την ημερομηνία κατάρτισης χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Τα έσοδα και έξοδα μετατρέπονται με βάση τις τιμές του ξένου νομίσματος κατά την ημερομηνία πραγματοποίησης των αντίστοιχων συναλλαγών. Οι συνολικά προκύπτουσες συναλλαγματικές διαφορές, αναγνωρίζονται στα λοιπά συνολικά εισοδήματα και μεταφέρονται στην κατάσταση αποτελεσμάτων κατά την πώληση της ξένης δραστηριότητας.

5.1.3 Αναγνώριση Εσόδων/Εξόδων

(α) Πωλήσεις αγαθών/Παροχή υπηρεσιών

Από την 1 Ιανουαρίου 2018, ο Όμιλος και η Εταιρεία έχουν υιοθετήσει το ΔΠΧΑ 15 «Έσοδα από Συμβάσεις με Πελάτες» το οποίο είχε ως αποτέλεσμα αλλαγές στις λογιστικές πολιτικές και προσαρμογές στα ποσά που αναγνωρίστηκαν στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις. Οι λογιστικές πολιτικές του Ομίλου και της Εταιρείας για τα Έσοδα από συμβάσεις με Πελάτες περιγράφονται στη Σημείωση 3.3.

(β) Έσοδα/Έξοδα από τόκους

Τα έσοδα από τόκους αναγνωρίζονται βάσει χρονικής αναλογίας και με τη χρήση του πραγματικού επιτοκίου.

Τα έξοδα από τόκους περιλαμβάνουν τους τόκους των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων. Τα κόστη δανεισμού που δε σχετίζονται άμεσα με την απόκτηση, κατασκευή ή παραγωγή ενός περιουσιακού στοιχείου αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα με τη μέθοδο του πραγματικού επιτοκίου.

(δ) Μερίσματα

Τα μερίσματα, λογίζονται ως έσοδα, όταν θεμελιώνεται το δικαίωμα είσπραξής τους.

(ε) Έξοδα

Τα έξοδα αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα σε δουλευμένη βάση.

5.1.4 Παροχές στο προσωπικό

i) Βραχυπρόθεσμες παροχές στο προσωπικό

Οι βραχυπρόθεσμες παροχές στο προσωπικό αναγνωρίζονται σε μη προεξοφλημένη βάση και καταχωρούνται στα αποτελέσματα όταν πραγματοποιούνται. Υποχρέωση αναγνωρίζεται για το ποσό που αναμένεται να πληρωθεί για το βραχυπρόθεσμο μέρος των πληρωμών, εάν ο Όμιλος έχει παρούσα υποχρέωση, νομική ή τεκμαιρόμενη, ως αποτέλεσμα δουλευμένων υπηρεσιών από το προσωπικό, το κόστος της οποίας μπορεί να υπολογισθεί αξιόπιστα.

ii) Παροχές στο προσωπικό μετά τη έξοδο από την υπηρεσία

Οι παροχές αυτές χωρίζονται σε δύο κατηγορίες: (1) Προγράμματα καθορισμένων εισφορών και (2) προγράμματα καθορισμένων παροχών.

Ως πρόγραμμα καθορισμένων εισφορών ορίζεται ένα πρόγραμμα συνταξιοδότησης στα πλαίσια του οποίου ο Όμιλος καταβάλλει σταθερές εισφορές σε μία ξεχωριστή οντότητα (ένα ασφαλιστικό ταμείο) και δε θα έχει καμία νομική ή τεκμαιρόμενη υποχρέωση να καταβάλλει πρόσθετες εισφορές στο ασφαλιστικό ταμείο στο μέλλον. Η υποχρέωση για τις εισφορές αυτές καταχωρείται στα αποτελέσματα ως έξοδο όταν πραγματοποιείται κατά τη διάρκεια παροχής των υπηρεσιών από το προσωπικό.

Η υποχρέωση που αναγνωρίζεται για το πρόγραμμα καθορισμένων παροχών είναι η παρούσα αξία της καθορισμένης παροχής ανάλογα με το δουλευμένο δικαίωμα των εργαζομένων που προσδιορίζεται προεξοφλώντας τις εκτιμώμενες ταμιακές ροές των παροχών συνταξιοδότησης των εργαζομένων. Συγκεκριμένα, ο Όμιλος υποχρεούται σύμφωνα με την εργατική νομοθεσία να παρέχει εφάπαξ αποζημίωση για αποχώρηση λόγω συνταξιοδότησης στο προσωπικό της. Το προεξοφλητικό επιτόκιο είναι το επιτόκιο, κατά την ημερομηνία αναφοράς, εταιρικών ομολόγων υψηλής πιστωτικής διαβάθμισης (τουλάχιστον ΑΑ) που έχουν ημερομηνίες λήξης σχετικές με αυτές των υποχρεώσεων του Ομίλου και που αφορούν το ίδιο νόμισμα στο οποίο οι παροχές συνταξιοδότησης θα πληρωθούν στο προσωπικό. Το ύψος της υποχρέωσης προσδιορίζεται ετησίως από ανεξάρτητους αναλογιστές χρησιμοποιώντας την αναλογιστική μέθοδο της Προβλεπόμενης Μονάδας Υποχρέωσης (Projected Unit Credit Method). Ο Όμιλος αναγνωρίζει κέρδη ή ζημιές από την μείωση στα ποσά των μελλοντικών εισφορών («περικοπή») ή τον τερματισμό παροχής («εκκαθάριση») ενός προγράμματος καθορισμένων παροχών όταν αυτή πραγματοποιείται. Τα κέρδη ή ζημιές από την περικοπή ή εκκαθάριση προκύπτουν από την μεταβολή στην παρούσα αξία της υποχρέωσης καθορισμένων παροχών, καθώς και των τυχόν αναλογιστικών κερδών και ζημιών καθώς και τυχόν κόστους προϋπηρεσίας που δεν είχε αναγνωριστεί προηγούμενα. Τα αναλογιστικά κέρδη και ζημιές που προκύπτουν κατά τον υπολογισμό της υποχρέωσης του Ομίλου από ένα πρόγραμμα, αναγνωρίζονται άμεσα στα λοιπά συνολικά έσοδα.

(iii) Παροχές τερματισμού από την υπηρεσία

Οι παροχές τερματισμού από την υπηρεσία αναγνωρίζονται ως έξοδο όταν ο Όμιλος έχει δεσμευθεί, χωρίς διαφαινόμενη πιθανότητα υπαναχώρησης, σε επίσημο πλάνο είτε τερματισμού της εργασίας πριν την κανονική ημερομηνία συνταξιοδότησης είτε παροχών προς το προσωπικό ως αποτέλεσμα προγράμματος που ενθαρρύνει την εθελουσία έξοδο από την υπηρεσία. Οι παροχές τερματισμού από την υπηρεσία για εθελουσία έξοδο αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα, όταν ο Όμιλος έχει κάνει προσφορά ενθαρρύνοντας την εθελοντική αποχώρηση, είναι πιθανό να γίνει αποδεκτή και ο αριθμός των αποδεκτών μπορεί να εκτιμηθεί αξιόπιστα. Αν οι παροχές είναι πληρωτέες πέραν των δώδεκα (12) μηνών από την ημερομηνία σύνταξης Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων, τότε προεξοφλούνται στην παρούσα αξία τους.

5.1.5 Ληφθείσες Επιχορηγήσεις

Οι ληφθείσες επιχορηγήσεις αναγνωρίζονται στην εύλογη αξία τους όταν αναμένεται με βεβαιότητα ότι η επιχορήγηση θα εισπραχθεί και ο Όμιλος θα συμμορφωθεί με όλους τους προβλεπόμενους όρους.

Ληφθείσες επιχορηγήσεις που αφορούν έξοδα, αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα σε συστηματική βάση έτσι ώστε να αντιστοιχίζονται με τα έξοδα που προορίζονται να αποζημιώσουν.

Οι ληφθείσες επιχορηγήσεις που σχετίζονται με την αγορά ενσωμάτων παγίων, περιλαμβάνονται στις μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις και μεταφέρονται ως έσοδα στα αποτελέσματα με την σταθερή μέθοδο βάσει της αναμενόμενης ωφέλιμης ζωής των σχετικών περιουσιακών στοιχείων.

5.1.6 Τρέχων και Αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος

Ο τρέχων φόρος εισοδήματος υπολογίζεται πάνω στη βάση των φορολογικών νόμων που έχουν θεσπιστεί ή ουσιαστικά θεσπιστεί κατά την ημερομηνία σύνταξης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων σε εκείνες τις χώρες που οι εταιρίες του Ομίλου λειτουργούν και παράγουν φορολογητέο εισόδημα. Η Διοίκηση περιοδικά αξιολογεί τα σημεία εκείνα στις φορολογικές δηλώσεις που σχετίζονται με καταστάσεις στις οποίες οι ισχύουσες φορολογικές διατάξεις υπόκεινται σε διαφορετική ερμηνεία και σχηματίζει προβλέψεις όπου απαιτείται πάνω στη βάση των ποσών που αναμένεται να πληρωθούν στις φορολογικές αρχές.

Αναβαλλόμενος φόρος ορίζεται ο φόρος ο οποίος αναμένεται να είναι πληρωτέος ή ανακτήσιμος για διαφορές μεταξύ της λογιστικής αξίας των στοιχείων Ενεργητικού και Υποχρεώσεων σε επίπεδο Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων και των αντίστοιχων φορολογικών βάσεων που έχουν χρησιμοποιηθεί στον υπολογισμό του φορολογητέου κέρδους ή ζημιάς, και λογίζεται χρησιμοποιώντας τη μέθοδο υπολογισμού με βάση την ημερομηνία Χρηματοοικονομικής Θέσης.

Αναβαλλόμενος φόρος δεν αναγνωρίζεται για τις ακόλουθες προσωρινές διαφορές: Αρχική αναγνώριση περιουσιακών στοιχείων ή υποχρεώσεων από συναλλαγή που δε σχετίζεται με συνένωση επιχειρήσεων και που δεν επηρεάζει τα λογιστικά ή τα φορολογητέα κέρδη, διαφορές που σχετίζονται με συμμετοχές σε θυγατρικές, συγγενείς και από κοινού συμφωνίες στο βαθμό που είναι πιθανό ότι δε θα αναστραφούν στο προσεχές μέλλον καθώς και διαφορές που προκύπτουν από την αρχική αναγνώριση της υπεραξίας.

Ο αναβαλλόμενος φόρος εισοδήματος καθορίζεται χρησιμοποιώντας φορολογικούς συντελεστές που είχαν τεθεί σε ισχύ ή είχαν ουσιαστικά τεθεί σε ισχύ μέχρι την ημερομηνία της Χρηματοοικονομικής Θέσης και αναμένεται να είναι σε ισχύ την περίοδο που οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις θα καταστούν απαιτητές και οι υποχρεώσεις πληρωτέες.

Συμψηφισμός των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων επιτρέπεται, εάν υπάρχει σχετικό νομικό δικαίωμα συμψηφισμού τρεχουσών φορολογικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων και που συσχετίζονται με φόρο εισοδήματος που έχει επιβληθεί από την ίδια φορολογική αρχή στην ίδια φορολογική οντότητα ή σε διαφορετικές φορολογικές οντότητες, οι οποίες πρόκειται να εκκαθαρίσουν τις τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις και απαιτήσεις τους σε καθαρή βάση, ή εάν αυτές πραγματοποιηθούν ταυτοχρόνως.

Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις αναγνωρίζονται επί μεταφερόμενων φορολογητέων ζημιών και προσωρινών διαφορών στην έκταση που είναι πιθανό ότι θα υπάρξουν επαρκή μελλοντικά φορολογητέα κέρδη, έναντι των οποίων οι μεταφερόμενες φορολογικές ζημιές και οι προσωρινές διαφορές μπορούν να χρησιμοποιηθούν. Τα μελλοντικά φορολογητέα κέρδη καθορίζονται σύμφωνα με την αναστροφή των προσωρινών φορολογικών διαφορών. Αν το ύψος των φορολογητέων προσωρινών διαφορών δεν είναι επαρκές για την αναγνώριση της αναβαλλόμενης φορολογικής απαίτησης στο σύνολό της, τότε λαμβάνονται υπ' όψη τα μελλοντικά φορολογητέα κέρδη, προσαρμοσμένα με τις αναστροφές των υφιστάμενων φορολογικών διαφορών. Οι αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις εξετάζονται σε κάθε ημερομηνία σύνταξης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων και μειώνονται όταν δεν είναι πλέον πιθανό ότι το φορολογικό όφελος που σχετίζεται με αυτές θα πραγματοποιηθεί. Αυτού του τύπου οι μειώσεις αντιστρέφονται όταν η πιθανότητα μελλοντικών φορολογητέων κερδών βελτιώνεται.

Οι μη αναγνωρισμένες αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις επαναξιολογούνται σε κάθε ημερομηνία σύνταξης Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων στο βαθμό που έχει καταστεί πιθανό ότι μελλοντικά φορολογητέα κέρδη θα είναι διαθέσιμα έναντι των φορολογικών ζημιών που θα χρησιμοποιηθούν.

Η αναβαλλόμενη φορολογία χρεώνεται ή πιστώνεται στα αποτελέσματα εκτός εάν αφορά στοιχεία που χρεώνονται ή πιστώνονται απευθείας στα Ίδια Κεφάλαια οπότε και η αναβαλλόμενη φορολογία λογιστικοποιείται απευθείας στα Ίδια Κεφάλαια.

5.1.7 Αποθέματα

Τα αποθέματα αποτιμώνται στην χαμηλότερη αξία μεταξύ κόστους κτήσεως και καθαρής ρευστοποιήσιμης αξίας. Το κόστος προσδιορίζεται με την μέθοδο του μέσου σταθμικού κόστους. Το κόστος των ετοιμών προϊόντων και των ημιτελών προϊόντων περιλαμβάνει, το κόστος των υλικών, το άμεσο εργατικό κόστος και

αναλογία των γενικών εξόδων παραγωγής. Η καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία εκτιμάται με βάση τις τρέχουσες τιμές πώλησης των αποθεμάτων στα πλαίσια της συνήθους δραστηριότητας αφαιρουμένων και των τυχόν εξόδων πώλησης όπου συντρέχει περίπτωση.

5.1.8 Ενσώματα Πάγια Περιουσιακά Στοιχεία

Τα ενσώματα πάγια αποτιμώνται στο κόστος κτήσεως μείον σωρευμένες αποσβέσεις και απομείωση. Το κόστος κτήσεως περιλαμβάνει όλες τις άμεσα επιρριπτέες δαπάνες για την απόκτηση των στοιχείων.

Μεταγενέστερες δαπάνες καταχωρούνται σε επαύξηση της λογιστικής αξίας των ενσωμάτων παγίων ή ως ξεχωριστό πάγιο μόνον εάν είναι πιθανό τα μελλοντικά οικονομικά οφέλη να εισρεύσουν στον Όμιλο και το κόστος τους μπορεί να επιμετρηθεί αξιόπιστα. Το κόστος επισκευών και συντηρήσεων καταχωρείται στα αποτελέσματα όταν πραγματοποιούνται.

Οι αποσβέσεις των στοιχείων των ενσωμάτων παγίων (εκτός των εδαφικών εκτάσεων και των παγίων υπό εκτέλεση, που απεικονίζονται στο κόστος μείον απομειώσεις) υπολογίζονται με την σταθερή μέθοδο μέσα στην ωφέλιμη ζωή τους που έχει ως εξής, ανάλογα με το είδος και τη χρήση τους:

Κτίρια	20- 50	έτη
Μηχανολογικός εξοπλισμός	4-20	έτη
Μεταφορικά μέσα	5-9	έτη
Λοιπός εξοπλισμός	4-7	έτη

Οι υπολειμματικές αξίες και οι ωφέλιμες ζωές των ενσωμάτων παγίων υπόκεινται σε επανεξέταση σε κάθε ημερομηνία Χρηματοοικονομικής Θέσης.

Όταν οι λογιστικές αξίες των ενσωμάτων παγίων υπερβαίνουν την ανακτήσιμη αξία τους, η διαφορά (απομείωση) καταχωρείται άμεσα ως έξοδο στα αποτελέσματα.

Κατά την πώληση ενσωμάτων παγίων, οι διαφορές μεταξύ του τιμήματος που λαμβάνεται και της λογιστικής τους αξίας καταχωρούνται ως κέρδη ή ζημίες στα αποτελέσματα.

Χρηματοοικονομικά έξοδα που αφορούν στην κατασκευή στοιχείων Ενεργητικού κεφαλαιοποιούνται για το χρονικό διάστημα που απαιτείται μέχρι την ολοκλήρωση της κατασκευής. Όλα τα άλλα χρηματοοικονομικά έξοδα αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα.

5.1.9 Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία

(α) Σήματα

Τα εμπορικά σήματα αποτελούνται κυρίως από τα σήματα τα οποία προέκυψαν από την απορρόφηση της ELBISCO Α.Β.Ε.Ε. κατά την 1/1/2012. Τα σήματα αυτά δεν αποσβένονται, αλλά ελέγχονται για απομείωση τουλάχιστον σε ετήσια βάση και όταν υπάρχει ένδειξη για απομείωση και αποτιμώνται στην αξία κατά την απορρόφηση μείον σωρευμένες ζημίες από απομείωση.

(β) Λογισμικό Ηλεκτρονικών Υπολογιστών

Οι άδειες λογισμικού αποτιμώνται στο κόστος κτήσεως μείον τις αποσβέσεις. Οι αποσβέσεις διενεργούνται με τη σταθερή μέθοδο κατά την διάρκεια της ωφέλιμης ζωής των στοιχείων αυτών η οποία κυμαίνεται από 5 έως 8 χρόνια.

(γ) Έξοδα έρευνας και ανάπτυξης

Τα έξοδα έρευνας αναγνωρίζονται ως έξοδα της χρήσης όταν αυτά προκύπτουν. Τα έξοδα που προκύπτουν λόγω αναπτυξιακών προγραμμάτων (και σχετίζονται με τον σχεδιασμό και δοκιμές νέων ή βελτιωμένων προϊόντων) αναγνωρίζονται ως ασώματες ακινητοποιήσεις εάν είναι πιθανό να προσφέρουν στην Εταιρεία μελλοντικά οικονομικά οφέλη. Τα υπόλοιπα έξοδα ανάπτυξης καταχωρούνται στους λογαριασμούς εξόδων μόλις αυτά προκύπτουν. Έξοδα ανάπτυξης τα οποία σε προηγούμενες οικονομικές χρήσεις είχαν καταχωρηθεί σαν έξοδα, δεν καταχωρούνται σαν ασώματες ακινητοποιήσεις σε μεταγενέστερη οικονομική χρήση. Τα

έξοδα ανάπτυξης τα οποία έχουν κεφαλαιοποιηθεί αποσβένονται από την εκκίνηση της εμπορικής παραγωγής του προϊόντος, βάσει της σταθερής μεθόδου απόσβεσης κατά την περίοδο των αναμενόμενων ωφελειών του προϊόντος. Η χρονική περίοδος απόσβεσης που έχει υιοθετηθεί από τον Όμιλο δεν υπερβαίνει τα 5 έτη. Σε περίπτωση διακοπής της εμπορικής δραστηριότητας του προϊόντος το αναπόσβεστο μέρος μεταφέρεται στα έξοδα.

5.1.10 Επενδύσεις σε ακίνητα

Οι επενδύσεις σε ακίνητα επιμετρώνται στο κόστος απόκτησης το οποίο περιλαμβάνει το αρχικό κόστος αγοράς, τους φόρους, τους δασμούς και όλα τα έξοδα τα οποία είναι άμεσα συνδεδεμένα με την απόκτηση του ακινήτου πλην τις σωρευμένες αποσβέσεις και οποιαδήποτε ζημιά απομείωσης εάν υπάρχει. Οι επενδύσεις σε ακίνητα αφορούν κτίρια και αποσβένονται σε διάστημα από 20 έως 40 έτη. Τα έσοδα ενοικίων και τα λειτουργικά έξοδα των επενδύσεων σε ακίνητα συμπεριλαμβάνονται στα έσοδα και στα λοιπά έσοδα / (έξοδα) αντίστοιχα.

5.1.11 Πάγια στοιχεία κατηγοριοποιημένα ως κατεχόμενα προς πώληση

Τα πάγια στοιχεία κατηγοριοποιούνται ως κατεχόμενα προς πώληση όταν εκτιμάται ότι το κόστος κτήσης τους θα ανακτηθεί κυρίως μέσω πώλησης και όχι μέσω της χρήσης τους. Σύμφωνα με το Δ.Π.Χ.Α. 5, τα πάγια αυτά αποτιμώνται στη χαμηλότερη αξία μεταξύ της εύλογης αξίας μειωμένης με το απαιτούμενο για την πώληση κόστος και του ιστορικού κόστους κτήσης. Τα πάγια στοιχεία που κατηγοριοποιούνται ως κατεχόμενα προς πώληση δεν υπόκεινται σε απόσβεση.

5.1.12 Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία

Χρηματοοικονομικό μέσο είναι κάθε σύμβαση που δημιουργεί ταυτόχρονα ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο για μια οικονομική οντότητα και μια χρηματοοικονομική υποχρέωση ή ένα συμμετοχικό τίτλο για μια άλλη οικονομική οντότητα.

Αρχική αναγνώριση και μεταγενέστερη επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

Από την 1 Ιανουαρίου 2018, τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία κατατάσσονται, κατά την αρχική αναγνώριση, ως μεταγενέστερα επιμετρούμενα στο αποσβεσμένο κόστος, στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εισοδημάτων ή στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων. Η κατάταξη των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων κατά την αρχική αναγνώριση βασίζεται στις συμβατικές ταμειακές ροές των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και στο επιχειρηματικό μοντέλο εντός του οποίου διακατέχεται το χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο.

Με εξαίρεση τις απαιτήσεις από πελάτες, ο Όμιλος αρχικά αποτιμά ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο στην εύλογη αξία του συν το κόστος συναλλαγής, στην περίπτωση ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου που δεν αποτιμάται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων. Οι απαιτήσεις από πελάτες αρχικά αποτιμώνται στην αξία συναλλαγής όπως ορίζεται από το ΔΠΧΑ 15.

Για να ταξινομηθεί και να αποτιμηθεί ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο στο αποσβεσμένο κόστος ή στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εισοδημάτων, πρέπει να δημιουργούνται ταμειακές ροές που αποτελούν «αποκλειστικά πληρωμές κεφαλαίου και τόκων» επί του ανεξόφλητου υπολοίπου κεφαλαίου. Η αξιολόγηση αυτή είναι γνωστή ως SPPI (“solely payments of principal and interest”) κριτήριο και γίνεται σε επίπεδο μεμονωμένου χρηματοοικονομικού μέσου.

Μετά την αρχική αναγνώριση, τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες:

- στο αποσβεσμένο κόστος
- στην εύλογη αξία μέσω των λοιπών συνολικών εισοδημάτων
- στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων

Ο Όμιλος και η Εταιρεία δεν διαθέτουν περιουσιακά στοιχεία που να αποτιμούνται σε εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018.

Κατά την αρχική αναγνώριση, ο Όμιλος και η Εταιρεία μπορεί να επιλέξει να ταξινομήσει αμετάκλητα τις συμμετοχικές επενδύσεις του ως συμμετοχικούς τίτλους που προσδιορίζονται στην εύλογη αξία μέσω συνολικών εισοδημάτων όταν πληρούν τον ορισμό της καθαρής θέσης σύμφωνα με το ΔΛΠ 32 Χρηματοοικονομικά μέσα: Παρουσίαση, και δεν κατέχονται προς εμπορία. Η ταξινόμηση καθορίζεται ανά χρηματοοικονομικό μέσο. Τα κέρδη και οι ζημιές από αυτά τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία δεν ανακυκλώνονται ποτέ στα κέρδη ή τις ζημιές. Τα μερίσματα αναγνωρίζονται ως άλλα έσοδα στην κατάσταση αποτελεσμάτων όταν έχει αποδειχθεί το δικαίωμα πληρωμής, εκτός εάν ο Όμιλος ή η Εταιρεία επωφελείται από τα έσοδα αυτά ως ανάκτηση μέρους του κόστους του χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου, οπότε τα κέρδη αυτά αναγνωρίζονται στην κατάσταση συνολικών εισοδημάτων. Οι συμμετοχικοί τίτλοι που προσδιορίζονται στην εύλογη αξία μέσω των συνολικών εισοδημάτων δεν υπόκεινται σε εξέταση απομείωσης.

Ο Όμιλος επέλεξε να ταξινομήσει τις μη εισηγμένες μετοχές του στην κατηγορία αυτή.

Τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που καταχωρούνται στο αποσβεσμένο κόστος, αποτιμώνται μεταγενέστερα βάσει της μεθόδου του πραγματικού επιτοκίου (EIR) και υπόκεινται σε έλεγχο απομείωσης της αξίας τους. Τα κέρδη και οι ζημιές αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα όταν το περιουσιακό στοιχείο παύει να αναγνωρίζεται, τροποποιείται ή απομειώνεται.

Απομείωση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

Ο Όμιλος και η Εταιρεία αξιολογούν σε κάθε ημερομηνία κατάρτισης χρηματοοικονομικών καταστάσεων τα δεδομένα αναφορικά με το κατά πόσον η αξία ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή μίας ομάδας χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων έχει απομειωθεί ως ακολούθως:

Ο Όμιλος και η Εταιρεία αναγνωρίζουν πρόβλεψη ζημιάς έναντι αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών για όλα τα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που δεν αποτιμούνται στην εύλογη αξία μέσω των αποτελεσμάτων. Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές βασίζονται στη διαφορά ανάμεσα σε όλες τις συμβατικές ταμειακές ροές που είναι απαιτητές σύμφωνα με τη σύμβαση και όλες τις ταμειακές ροές που ο Όμιλος ή η Εταιρεία προσδοκούν να εισπράξουν, προεξοφλημένες με βάση το κατά προσέγγιση αρχικό πραγματικό επιτόκιο.

Οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές αναγνωρίζονται σε δύο στάδια. Εάν ο πιστωτικός κίνδυνος ενός χρηματοοικονομικού μέσου δεν έχει αυξηθεί σημαντικά από την αρχική αναγνώριση, η οικονομική οντότητα επιμετρά την πρόβλεψη ζημιάς για το εν λόγω χρηματοοικονομικό μέσο σε ποσό ίσο με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές των επόμενων 12 μηνών. Εάν ο πιστωτικός κίνδυνος του χρηματοοικονομικού μέσου έχει αυξηθεί σημαντικά από την αρχική αναγνώριση, η οικονομική οντότητα επιμετρά την πρόβλεψη ζημιάς για ένα χρηματοοικονομικό μέσο σε ποσό ίσο με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια ζωής, ανεξάρτητα από το πότε προέκυψε η αθέτηση.

Για τις απαιτήσεις από πελάτες και λοιπές εμπορικές απαιτήσεις, ο Όμιλος και η Εταιρεία εφαρμόζουν την απλοποιημένη προσέγγιση για τον υπολογισμό των αναμενόμενων πιστωτικών ζημιών. Επομένως, σε κάθε ημερομηνία αναφοράς, ο Όμιλος και η Εταιρεία επιμετρούν την πρόβλεψη ζημιάς σε ποσό ίσο με τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημιές καθ' όλη τη διάρκεια ζωής των απαιτήσεων χωρίς να παρακολουθούν τις μεταβολές στον πιστωτικό κίνδυνο.

Αποαναγνώριση χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

Ένα χρηματοοικονομικό περιουσιακό στοιχείο (ή ένα μέρος ενός χρηματοοικονομικού περιουσιακού στοιχείου ή μέρος μίας ομάδας παρόμοιων χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων) αποαναγνωρίζεται όταν:

- τα δικαιώματα για την εισροή ταμειακών πόρων έχουν εκπνεύσει,
- ο Όμιλος ή η Εταιρεία διατηρεί το δικαίωμα στην εισροή ταμειακών ροών από το συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο αλλά έχει αναλάβει ταυτόχρονα την υποχρέωση να τα καταβάλλει σε τρίτους πλήρως χωρίς σημαντική καθυστέρηση, υπό τη μορφή μίας σύμβασης μεταβίβασης, ή
- ο Όμιλος ή η Εταιρεία έχει μεταβιβάσει το δικαίωμα εισροής ταμειακών ροών από το συγκεκριμένο περιουσιακό στοιχείο ενώ παράλληλα, είτε (α) έχει μεταβιβάσει ουσιαστικά όλους τους κινδύνους

και τα οφέλη από αυτό είτε (β) δεν έχει μεταβιβάσει ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη, αλλά έχει μεταβιβάσει τον έλεγχο του συγκεκριμένου στοιχείου.

Όταν ο Όμιλος ή η Εταιρεία μεταβιβάζει τα δικαιώματα εισροής ταμειακών ροών από ένα περιουσιακό στοιχείο ή συνάπτει σύμβαση μεταβίβασης, αξιολογεί την έκταση κατά την οποία διατηρεί τους κινδύνους και τα οφέλη της κυριότητας του περιουσιακού στοιχείου. Όταν ο Όμιλος ούτε μεταβιβάζει ούτε διατηρεί ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη του μεταβιβασθέντος περιουσιακού στοιχείου και διατηρεί τον έλεγχο του συγκεκριμένου στοιχείου, τότε το στοιχείο αναγνωρίζεται στο βαθμό της συνεχιζόμενης συμμετοχής του Ομίλου στο περιουσιακό στοιχείο αυτό. Στην περίπτωση αυτή, ο Όμιλος αναγνωρίζει παράλληλα και μια συνδεδεμένη υποχρέωση. Το μεταβιβασθέν περιουσιακό στοιχείο και η συνδεδεμένη υποχρέωση επιμετρώνται σε βάση που αντανακλά τα δικαιώματα και τις δεσμεύσεις που έχει διατηρήσει ο Όμιλος ή η Εταιρεία.

Η συνεχιζόμενη συμμετοχή που λαμβάνει τη μορφή της εγγύησης του μεταβιβασθέντος περιουσιακού στοιχείου αναγνωρίζεται στην χαμηλότερη αξία μεταξύ της λογιστικής αξίας του περιουσιακού στοιχείου και του μέγιστου ποσού του ληφθέντος ανταλλάγματος που ο Όμιλος θα μπορούσε να υποχρεωθεί να επιστρέψει.

Αρχική αναγνώριση και μεταγενέστερη επιμέτρηση των χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων

Όλες οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις αρχικά αποτιμώνται στην εύλογη αξία τους μείον το κόστος συναλλαγών, στην περίπτωση των δανείων και των πληρωτέων υποχρεώσεων.

Αποαναγνώριση χρηματοοικονομικών υποχρεώσεων

Μια χρηματοοικονομική υποχρέωση διαγράφεται όταν η δέσμευση που απορρέει από την υποχρέωση, ακυρώνεται ή εκπνέει. Όταν μία υφιστάμενη χρηματοοικονομική υποχρέωση αντικαθίσταται από μία άλλη από τον ίδιο δανειστή αλλά με ουσιαστικά διαφορετικούς όρους, ή οι όροι μίας υφιστάμενης υποχρέωσης τροποποιούνται σημαντικά, αυτή η ανταλλαγή ή τροποποίηση αντιμετωπίζεται ως αποαναγνώριση της αρχικής υποχρέωσης και αναγνώριση μίας νέας υποχρέωσης. Η διαφορά στις αντίστοιχες λογιστικές αξίες αναγνωρίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων.

Συμψηφισμός χρηματοοικονομικών απαιτήσεων και υποχρεώσεων

Οι χρηματοοικονομικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις συμψηφίζονται και το καθαρό ποσό απεικονίζεται στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης μόνο όταν ο Όμιλος ή η Εταιρεία έχει νομικά το δικαίωμα αυτό και προτίθεται να τα συμψηφίσει σε καθαρή βάση μεταξύ τους ή να απαιτήσει το περιουσιακό στοιχείο και να διακανονίσει την υποχρέωση ταυτόχρονα. Το νόμιμο δικαίωμα δεν πρέπει να εξαρτάται από μελλοντικά γεγονότα και πρέπει να μπορεί να εκτελεσθεί κατά τη συνήθη πορεία των εργασιών και σε περίπτωση αθέτησης, αφερεγγυότητας ή πτώχευσης της εταιρείας ή του αντισυμβαλλομένου.

Η Εταιρεία και ο Όμιλος δεν κατέχουν παράγωγα χρηματοοικονομικά προϊόντα ή μέσα αντιστάθμισης κινδύνου.

5.1.13 Απομείωση αξίας μη χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων

Τα μη χρηματοοικονομικά στοιχεία Ενεργητικού, πλην των αποθεμάτων και των αναβαλλόμενων φορολογικών απαιτήσεων, επανεξετάζονται σε κάθε ημερομηνία Χρηματοοικονομικής Θέσης για ένδειξη πιθανής απομείωσης της αξίας τους. Αν συντρέχει τέτοια περίπτωση, γίνεται εκτίμηση του ανακτήσιμου ποσού τους. Για την υπεραξία και τα άυλα περιουσιακά στοιχεία που έχουν αόριστη ωφέλιμη ζωή ή δεν είναι έτοιμα προς χρήση, το ανακτήσιμο ποσό υπολογίζεται σε κάθε ημερομηνία σύνταξης Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων.

Το ανακτήσιμο ποσό ενός περιουσιακού στοιχείου ή μίας μονάδας παραγωγής ταμειακών ροών, είναι το μεγαλύτερο ποσό μεταξύ της αξίας χρήσης και της εύλογης αξίας μείον το κόστος πώλησης. Για τον υπολογισμό της αξίας λόγω χρήσης, οι εκτιμώμενες μελλοντικές ταμιακές ροές προεξοφλούνται στην παρούσα αξία με ένα προ-φόρου συντελεστή, ο οποίος αντανακλά τις τρέχουσες αξιολογήσεις της αγοράς για τη χρονική

αξία του χρήματος και τους κινδύνους που συνδέονται με το περιουσιακό στοιχείο. Για τον έλεγχο της απομείωσης, τα περιουσιακά στοιχεία συγκεντρώνονται στη μικρότερη δυνατή μονάδα, που είναι ικανή να παράγει ταμειακές εισροές λόγω χρήσης και είναι ανεξάρτητες από τις ταμειακές εισροές άλλων περιουσιακών στοιχείων ή ομάδων (μονάδες παραγωγής ταμειακών ροών). Η υπεραξία που προκύπτει από συνενώσεις επιχειρήσεων, για σκοπούς ελέγχου απομείωσης, κατανέμεται μεταξύ των μονάδων παραγωγής εισροών που αναμένεται να ωφεληθούν από τις συνέργιες από τη συνένωση.

Η ζημία απομείωσης αναγνωρίζεται όταν η λογιστική αξία ενός περιουσιακού στοιχείου ή μιας μονάδας παραγωγής ταμειακών ροών υπερβαίνει την εκτιμώμενη ανακτήσιμη αξία και αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα.

Η ζημία απομείωσης που αναγνωρίζεται σε σχέση με μια μονάδα ταμειακών ροών κατανέμεται πρώτα σε μείωση της υπεραξίας των επί μέρους μονάδων και στη συνέχεια σε μείωση της αξίας άλλων περιουσιακών στοιχείων της μονάδας με αναλογική βάση.

Η ζημία απομείωσης υπεραξίας δεν αναστρέφεται. Για τα άλλα περιουσιακά στοιχεία, ζημία απομείωσης που έχει αναγνωριστεί κατά τις προηγούμενες περιόδους επανεκτιμάται σε κάθε χρήση για τυχόν ενδείξεις μείωσης της ή μη ύπαρξης της και αντिलογίζεται εάν υπάρξει αλλαγή στις εκτιμήσεις που χρησιμοποιήθηκαν για τον προσδιορισμό της ανακτήσιμης αξίας, μέχρι το ύψος της λογιστικής αξίας που θα προσδιοριζόταν, καθαρή από αποσβέσεις, εάν δεν είχε καταχωρηθεί η ζημία απομείωσης.

5.1.14 Ίδια Κεφάλαια

Οι κοινές μετοχές της Εταιρείας καταχωρούνται στα Ίδια Κεφάλαια. Η διαφορά υπέρ το άρτιο περιλαμβάνει όλα τα επιπρόσθετα ποσά που λήφθηκαν κατά την έκδοση μετοχικού κεφαλαίου. Έξοδα τα οποία πραγματοποιήθηκαν για την έκδοση μετοχών εμφανίζονται μετά την αφαίρεση του σχετικού φόρου εισοδήματος, σε μείωση της διαφοράς υπέρ το άρτιο.

Όταν η Εταιρεία ή η θυγατρική της αποκτήσουν μέρος του μετοχικού τους κεφαλαίου, το καταβληθέν τίμημα συμπεριλαμβανομένων όλων των σχετικών εξόδων καθαρών από φόρους, εμφανίζεται αφαιρετικά από τα Ίδια Κεφάλαια ως «ίδιες μετοχές», έως ότου αυτές ακυρωθούν. Όταν τέτοιες μετοχές στη συνέχεια πωληθούν ή επανεκδοθούν το οιοδήποτε εισπραχθέν τίμημα περιλαμβάνεται στα Ίδια Κεφάλαια.

5.1.15 Προβλέψεις

Προβλέψεις καταχωρούνται όταν ο Όμιλος έχει παρούσα, νομική ή τεκμαιρόμενη υποχρέωση ως αποτέλεσμα παρελθόντων γεγονότων, είναι πιθανόν ότι θα απαιτηθεί εκροή πόρων ώστε να τακτοποιηθεί υποχρέωση, και μπορεί να γίνει μια αξιόπιστη εκτίμηση του ποσού. Ο Όμιλος αναγνωρίζει πρόβλεψη για επιζήμιες συμβάσεις όταν τα αναμενόμενα οφέλη που θα παραχθούν από τη σύμβαση είναι μικρότερα από το αναπόφευκτο κόστος των υποχρεώσεων στο πλαίσιο της σύμβασης. Οι προβλέψεις αναδιάρθρωσης περιλαμβάνουν τις ρήτρες λήξης μισθώσεων και τις παροχές εξόδων υπαλλήλων, αναγνωρίζονται στην περίοδο κατά την οποία ο Όμιλος δεσμεύεται νόμιμα ή τεκμαιρόμενα στην υλοποίηση του σχετικού προγράμματος αναδιάρθρωσης. Οι προβλέψεις επανεξετάζονται στο τέλος κάθε χρήσης και προσαρμόζονται έτσι ώστε να απεικονίζουν τις καλύτερες δυνατές εκτιμήσεις.

5.1.16 Μισθώσεις

Οι μισθώσεις παγίων όπου ο Όμιλος διατηρεί ουσιαστικούς όλους τους κινδύνους και τα οφέλη της ιδιοκτησίας ταξινομούνται ως χρηματοδοτικές μισθώσεις. Οι χρηματοδοτικές μισθώσεις κεφαλαιοποιούνται με την έναρξη της μίσθωσης στη χαμηλότερη μεταξύ της εύλογης αξίας του παγίου στοιχείου ή της παρούσας αξίας των ελάχιστων μισθωμάτων. Κάθε μίσθωμα επιμερίζεται μεταξύ της υποχρέωσης και των χρηματοοικονομικών εξόδων έτσι ώστε να επιτυγχάνεται ένα σταθερό επιτόκιο στην υπολειπόμενη χρηματοοικονομική υποχρέωση. Οι αντίστοιχες υποχρεώσεις από μισθώματα, καθαρές από χρηματοοικονομικά έξοδα, απεικονίζονται στις υποχρεώσεις. Το μέρος του χρηματοοικονομικού εξόδου που αφορά σε χρηματοδοτικές μισθώσεις αναγνωρίζεται στα αποτελέσματα κατά τη διάρκεια της μίσθωσης. Τα

πάγια που αποκτήθηκαν με χρηματοδοτική μίσθωση αποσβένονται στη μικρότερη περίοδο μεταξύ της ωφέλιμης ζωής των παγίων στοιχείων και της διάρκειας μίσθωσής τους. Μισθώσεις όπου ουσιαστικά οι κίνδυνοι και τα οφέλη της ιδιοκτησίας διατηρούνται από τον εκμισθωτή ταξινομούνται ως λειτουργικές μισθώσεις. Οι πληρωμές που γίνονται για λειτουργικές μισθώσεις (καθαρές από τυχόν κίνητρα που προσφέρθηκαν από τον εκμισθωτή) αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα αναλογικά κατά τη διάρκεια της μίσθωσης.

5.1.17 Επιμέτρηση εύλογης αξίας

Εύλογη αξία είναι η τιμή που θα λαμβάνονταν κατά την πώληση ενός περιουσιακού στοιχείου ή θα καταβάλλονταν κατά τη μεταφορά μίας υποχρέωσης σε μία συνήθη συναλλαγή μεταξύ αντισυμβαλλόμενων στην αγορά κατά την ημερομηνία αποτίμησης στη βασική ή σε περίπτωση που δεν υφίσταται στην πλέον πρόσφορη αγορά στην οποία ο Όμιλος έχει πρόσβαση κατά τη χρονική στιγμή της εξέτασης. Η εύλογη αξία μίας υποχρέωσης αντιπροσωπεύει τον κίνδυνο μη εξυπηρέτησης.

Ορισμένες από τις λογιστικές πολιτικές και γνωστοποιήσεις του Ομίλου απαιτούν την επιμέτρηση της εύλογης αξίας, τόσο για τα χρηματοοικονομικά όσο και για τα μη χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις (Σημείωση 3.2). Εφόσον αυτή είναι διαθέσιμη, ο Όμιλος αποτιμά την εύλογη αξία ενός χρηματοοικονομικού και μη χρηματοοικονομικού μέσου χρησιμοποιώντας τιμές αγοράς που διαπραγματεύονται σε ενεργό αγορά για το μέσο αυτό. Η αγορά θεωρείται ως ενεργή εφόσον πραγματοποιούνται συναλλαγές για το περιουσιακό στοιχείο ή την υποχρέωση σε επαρκή συχνότητα και όγκο ώστε να είναι δυνατή η εξαγωγή στοιχείων αποτίμησης σε διαρκή βάση. Σε περίπτωση που δεν υφίσταται τιμή σε ενεργό αγορά, ο Όμιλος χρησιμοποιεί τεχνικές μεθόδους αποτίμησης που μεγιστοποιούν τη χρησιμοποίηση διακριτών δεδομένων παρατηρήσεων και ελαχιστοποιούν τη χρησιμοποίηση μη διακριτών δεδομένων. Η επιλεγθείσα μέθοδος αποτίμησης ενσωματώνει όλες τις παραμέτρους που θα λαμβάνονταν υπ' όψη από συναλλασσόμενους κατά την αποτίμηση μίας συναλλαγής.

6. Κύκλος Εργασιών

Η επίδραση από την πρώτη εφαρμογή του ΔΠΧΑ 15 στον Κύκλο Εργασιών του Ομίλου και της Εταιρείας αναφέρεται στη Σημείωση 3.3.

Κύκλος Εργασιών	Όμιλος		Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Πωλήσεις προϊόντων	105.918	103.480	89.577	87.088
Πωλήσεις εμπορευμάτων	7.528	4.824	7.528	4.824
Πωλήσεις λοιπών αποθεμάτων (ά ύλες, υλικά συσκευασίας, είδη συσκευασίας, κτλ.)	994	1.000	994	1.000
Σύνολο	114.440	109.304	98.099	92.912

7. Έξοδα ανά κατηγορία

Κόστος πωληθέντων	Όμιλος		Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Κόστος πρώτων & βοηθητικών υλών, υλικών συσκευασίας & εμπορευμάτων	50.475	46.987	41.554	38.912
Αμοιβές & έξοδα προσωπικού	13.925	13.754	12.338	12.361
Λοιπά έξοδα	4.135	3.789	4.043	3.391
Αποσβέσεις	4.403	4.504	4.004	4.066
Σύνολο	72.938	69.034	61.939	58.730

Έξοδα διάθεσης	Όμιλος		Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Αμοιβές & έξοδα προσωπικού	7.593	7.662	7.128	7.150
Έξοδα προώθησης, διαφήμισης & διανομής	22.384	19.403	21.078	18.298
Αποσβέσεις	1.301	1.226	799	913
Γενικά έξοδα	5.568	5.746	3.966	3.778
Προβλέψεις επισφαλών απαιτήσεων (Σημ. 17)	189	218	100	109
Σύνολο εξόδων διάθεσης	37.035	34.255	33.071	30.248

Έξοδα διοίκησης	Όμιλος		Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Αμοιβές & έξοδα προσωπικού	2.597	2.426	2.175	1.919
Γενικά έξοδα	2.162	1.669	1.627	1.169
Αποσβέσεις	741	693	688	635
Σύνολο	5.500	4.788	4.490	3.723

Οι Αμοιβές και τα Έξοδα προσωπικού του Ομίλου και της Εταιρείας αναλύονται ως εξής:

	Όμιλος		Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Μισθοί και ημερομίσθια	17.939	18.129	16.338	16.549
Εργοδοτικές εισφορές	4.782	4.978	4.171	4.226
Λοιπά έξοδα προσωπικού	1.394	735	1.132	655
Σύνολα	24.115	23.842	21.641	21.430

Η Εταιρεία στο έτος 2018 απασχολούσε κατά μέσο όρο 878 άτομα προσωπικό ενώ ο αριθμός του απασχολούμενου προσωπικού στον Όμιλο ανέρχονταν κατά μέσο όρο σε 1.233 άτομα. Κατά το έτος 2017 η Εταιρεία απασχολούσε 861 άτομα και ο Όμιλος 1.194 άτομα.

8. Λοιπά έσοδα / (έξοδα) εκμετάλλευσης (καθαρά)

Λοιπά έσοδα / (έξοδα) εκμετάλλευσης	Όμιλος		Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Ζημιά απομείωσης πάγιων περιουσιακών στοιχείων κατεχόμενων προς πώληση	(262)	(455)	-	-
Έσοδα από επιδοτήσεις και επιχορηγήσεις	192	3	192	3
Έσοδα από παροχή υπηρεσιών	91	123	292	261
Έσοδα ενοικίων	66	73	-	-
(Ζημιές)/Κέρδη από πώληση πάγιων περιουσιακών στοιχείων	875	(10)	(38)	-
Λοιπά έσοδα / (έξοδα)	528	141	463	61
Σύνολο	1.490	(125)	909	325

9. Χρηματοοικονομικά έξοδα – καθαρά

Χρηματοοικονομικά έξοδα - καθαρά	Όμιλος		Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Τόκοι δανειακών υποχρεώσεων	2.494	2.868	2.123	2.377
Τόκοι χρηματοδοτικών μισθώσεων	155	252	155	252
Λοιπά χρηματοοικονομικά έξοδα	395	413	395	413
Σύνολο	3.044	3.533	2.673	3.042
Χρεωστικές/(Πιστωτικές) συναλλαγματικές διαφορές	12	389	12	389
Σύνολο	3.056	3.922	2.685	3.431

10. Φόρος εισοδήματος

Σύμφωνα με την Ελληνική φορολογική νομοθεσία, ο ισχύων φορολογικός συντελεστής για τη χρήση 2018 είναι 29% , όπως και για τη χρήση 2017.

Σύμφωνα με το άρθρο 23 του πρόσφατου Νόμου 4579/2018, που ψηφίστηκε τον Δεκέμβριο του 2018, οι φορολογικοί συντελεστές των κερδών από επιχειρηματική δραστηριότητα των νομικών προσώπων, μειώνονται σταδιακά κατά 1% ανά έτος, ως ακολούθως: 28% για το φορολογικό έτος 2019, 27% για το φορολογικό έτος 2020, 26% για το φορολογικό έτος 2021 και 25% για το φορολογικό έτος 2022 και εφεξής.

Επιπλέον, η Ελληνική φορολογική νομοθεσία απαιτεί πληρωμή προκαταβολής ποσοστού 100% στο ποσό του πληρωτέου φόρου εισοδήματος. Η προκαταβολή συμψηφίζεται με το φόρο της επόμενης χρήσης. Στην Ελλάδα οι δηλώσεις φόρου εισοδήματος κατατίθενται σε ετήσια βάση, αλλά τα κέρδη ή οι ζημιές που δηλώνονται για φορολογικούς σκοπούς παραμένουν προσωρινά, έως ότου οι φορολογικές αρχές βάσει των

προβλεπόμενων από την εγχώρια φορολογική νομοθεσία, εξετάσουν τις φορολογικές δηλώσεις και τα βιβλία του φορολογούμενου, στιγμή κατά την οποία θα εκκαθαριστούν και οι σχετικές φορολογικές υποχρεώσεις.

Για την θυγατρική εταιρεία, που δραστηριοποιείται στην Βόρεια Μακεδονία ο ισχύων ονομαστικός φορολογικός συντελεστής, για τις χρήσεις 2017 και 2018 είναι 10%.

Στη Σημείωση 31.1 αναφέρονται οι ενδεχόμενες υποχρεώσεις από τις ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις της Εταιρείας και του Ομίλου.

Φόρος εισοδήματος	Όμιλος		Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Ποσά αναγνωρισμένα στα αποτελέσματα χρήσης:				
Τρέχων φόρος εισοδήματος	-	-	-	-
Χρέωση / (Πίστωση) αναβαλλόμενης φορολογίας στα αποτελέσματα	1.898	156	1.912	207
Λοιποί Φόροι	-	(2)	-	(2)
Σύνολο	1.898	154	1.912	205
Ποσά αναγνωρισμένα στα λοιπά συνολικά έσοδα:				
Χρέωση / (Πίστωση) αναβαλλόμενης φορολογίας στα λοιπά συνολικά έσοδα	(5)	1	(5)	1
Σύνολο	(5)	1	(5)	1

Συμφωνία πραγματικού φορολογικού συντελεστή	Όμιλος		Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Ζημιές προ φόρων	(2.744)	(2.710)	(3.176)	(2.895)
Φόρος εισοδήματος βάσει του φορολογικού συντελεστή	796	786	921	840
Φορολογικό όφελος λόγω μείωσης φορολογικού συντελεστή (Σημ. 10)	949	-	949	-
Διαφορά φόρου από φορ/κό συντ/στή θυγατρικής	109	(16)	-	-
Φόρος επί των κερδών από συνδεμένες επιχειρήσεις	(42)	32	-	-
Αλλαγή σε αναγνωρισμένη εκπεστέα προσωρινή διαφορά	239	-	239	-
Φόρος δαπανών μη εκπιπτόμενων από τη φορολογία εισοδήματος	(218)	(757)	(197)	(744)
Φόρος (όφελος) εσόδων απαλλασσόμενων από τη φορολογία εισοδήματος	65	109	-	109
Σύνολο	1.898	154	1.912	205

11. Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία

11.1 Όμιλος

Ενσώματα πάγια	Οικόπεδα & Κτίρια	Μεταφορικά μέσα & Μηχανολογικός εξοπλισμός	Έπιπλα & λοιπός εξοπλισμός	Ακίνητοπ/σεις υπό εκτέλεση	Σύνολο
Κόστος 1 Ιανουαρίου 2017	58.503	92.911	6.291	231	157.936
Προσθήκες χρήσης	30	845	71	4.897	5.843
Πωλήσεις χρήσης	-	(389)	(12)	-	(401)
Μεταφορές	119	844	10	(973)	-
Κόστος 31 Δεκεμβρίου 2017	58.652	94.211	6.360	4.155	163.378
Σωρευμένες αποσβέσεις 1 Ιανουαρίου 2017	(14.447)	(55.366)	(6.022)	-	(75.835)
Αποσβέσεις χρήσης	(1.078)	(4.224)	(334)	-	(5.636)
Πωλήσεις χρήσης	-	389	8	-	397
Σωρευμένες αποσβέσεις 31 Δεκεμβρίου 2017	(15.525)	(59.201)	(6.348)	-	(81.074)
Αναπόσβεστη αξία 31 Δεκεμβρίου 2017	43.127	35.010	12	4.155	82.304

Ενσώματα πάγια	Οικόπεδα & Κτίρια	Μεταφορικά μέσα & Μηχανολογικός εξοπλισμός	Έπιπλα & λοιπός εξοπλισμός	Ακίνητοπ/σεις υπό εκτέλεση	Σύνολο
Κόστος 1 Ιανουαρίου 2018	58.652	94.211	6.360	4.155	163.378
Προσθήκες χρήσης	13	728	14	20.010	20.765
Πωλήσεις / Διαγραφές χρήσης	-	(311)	(2)	-	(313)
Μεταφορές	131	198	35	(364)	-
Κόστος 31 Δεκεμβρίου 2018	58.796	94.826	6.407	23.801	183.830
Σωρευμένες αποσβέσεις 1 Ιανουαρίου 2018	(15.525)	(59.201)	(6.348)	-	(81.074)
Αποσβέσεις χρήσης	(1.076)	(4.258)	(60)	-	(5.394)
Πωλήσεις χρήσης	-	262	1	-	263
Σωρευμένες αποσβέσεις 31 Δεκεμβρίου 2018	(16.601)	(63.197)	(6.407)	-	(86.205)
Αναπόσβεστη αξία 31 Δεκεμβρίου 2018	42.195	31.629	-	23.801	97.625

11.2 Εταιρεία

Ενσώματα πάγια	Οικόπεδα & Κτίρια	Μεταφορικά μέσα & Μηχανολογικός εξοπλισμός	Έπιπλα & λοιπός εξοπλισμός	Ακίνητοπ/σεις υπό εκτέλεση	Σύνολο
Κόστος 1 Ιανουαρίου 2017	45.143	73.423	6.541	231	125.338
Προσθήκες χρήσης	-	382	17	4.897	5.296
Πωλήσεις χρήσης	-	(3)	(5)	-	(8)
Μεταφορές	119	844	10	(973)	-
Κόστος 31 Δεκεμβρίου 2017	45.262	74.646	6.563	4.155	130.626
Σωρευμένες αποσβέσεις 1 Ιανουαρίου 2017	(6.765)	(39.757)	(5.751)	-	(52.273)
Αποσβέσεις χρήσης	(785)	(3.812)	(277)	-	(4.874)
Πωλήσεις χρήσης	-	2	2	-	4
Σωρευμένες αποσβέσεις 31 Δεκεμβρίου 2017	(7.550)	(43.567)	(6.026)	-	(57.143)
Αναπόσβεστη αξία 31 Δεκεμβρίου 2017	37.712	31.079	537	4.155	73.483

Ενσώματα πάγια	Οικόπεδα & Κτίρια	Μεταφορικά μέσα & Μηχανολογικός εξοπλισμός	Έπιπλα & λοιπός εξοπλισμός	Ακίνητοπ/σεις υπό εκτέλεση	Σύνολο
Κόστος 1 Ιανουαρίου 2018	45.262	74.646	6.563	4.155	130.626
Προσθήκες χρήσης	-	497	15	19.842	20.354
Πωλήσεις / Διαγραφές χρήσης	-	(82)	(2)	-	(84)
Μεταφορές	131	32	35	(198)	-
Κόστος 31 Δεκεμβρίου 2018	45.393	75.093	6.611	23.799	150.896
Σωρευμένες αποσβέσεις 1 Ιανουαρίου 2018	(7.550)	(43.567)	(6.026)	-	(57.143)
Αποσβέσεις χρήσης	(793)	(3.746)	(224)	-	(4.763)
Πωλήσεις / Διαγραφές χρήσης	-	35	1	-	36
Σωρευμένες αποσβέσεις 31 Δεκεμβρίου 2018	(8.343)	(47.278)	(6.249)	-	(61.870)
Αναπόσβεστη αξία 31 Δεκεμβρίου 2018	37.050	27.815	362	23.799	89.026

Το κονδύλι Μεταφορικά Μέσα και Μηχανολογικός Εξοπλισμός περιλαμβάνει μισθωμένο μηχανολογικό εξοπλισμό και μεταφορικά μέσα των οποίων η αναπόσβεστη αξία με 31 Δεκεμβρίου 2018 ανέρχεται σε Ευρώ 6.635 χιλιάδες (2017: Ευρώ 6.970 χιλιάδες).

Επί των ακινήτων της Εταιρείας έχει εγγραφεί προσημείωση υποθήκης συνολικής αξίας Ευρώ 39.480 χιλιάδες για ομολογιακά δάνεια το υπόλοιπο των οποίων στις 31 Δεκεμβρίου 2018 ανέρχεται σε Ευρώ 27.900 χιλιάδες. Επίσης έχει εγγραφεί προσημείωση υποθήκης αξίας Ευρώ 2.760 χιλιάδες για λοιπά δάνεια. Επί των ακινήτων της θυγατρικής Zito Luks AD Skorje έχει εγγραφεί προσημείωση υποθήκης συνολικής αξίας Ευρώ 10.126 χιλιάδες έναντι δανείων.

Στις προσθήκες της τρέχουσας χρήσης που απεικονίζονται στις Ακίνητοποιήσεις Υπό Εκτέλεση, περιλαμβάνεται μέρος του κόστους κατασκευής της νέας γραμμής φρυγανιάς στο Εργοστάσιο Χαλκίδας, η οποία ολοκληρώθηκε στις αρχές του 2019. Στο κόστος αυτό περιλαμβάνεται μισθωμένος μηχανολογικός εξοπλισμός ποσού Ευρώ 15.542 χιλιάδες.

Η λειτουργία της νέας γραμμής παραγωγής φρυγανιάς θα δημιουργήσει σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης, οι οποίες θα προέλθουν από την αύξηση της παραγωγικής δυναμικότητας κατά 40%. Οι πρόσθετες ποσότητες παραγωγής προγραμματίζεται να κατευθυνθούν στη ενίσχυση της εξαγωγικής δραστηριότητας της Εταιρείας.

12. Επενδύσεις σε ακίνητα

Επενδύσεις σε ακίνητα	Όμιλος
Κόστος 1 Ιανουαρίου 2017	494
Πωλήσεις	(3)
Κόστος 31 Δεκεμβρίου 2017	491
Σωρευμένες αποσβέσεις 1 Ιανουαρίου 2017	206
Αποσβέσεις χρήσης	13
Πωλήσεις	(3)
Σωρευμένες αποσβέσεις 31 Δεκεμβρίου 2017	216
Αναπόσβεστη αξία 31 Δεκεμβρίου 2017	275
Κόστος 1 Ιανουαρίου 2018	491
Μεταφορές από Ενσώματα Πάγια Περιουσιακά Στοιχεία	4
Κόστος 31 Δεκεμβρίου 2018	495
Σωρευμένες αποσβέσεις 1 Ιανουαρίου 2018	216
Αποσβέσεις χρήσης	12
Πωλήσεις	-
Σωρευμένες αποσβέσεις 31 Δεκεμβρίου 2018	228
Αναπόσβεστη αξία 31 Δεκεμβρίου 2018	267

Η εύλογη αξία των ανωτέρω επενδυτικών ακινήτων ανέρχεται σε Ευρώ 504 χιλιάδες. Η εκτίμηση της εύλογης αξίας διενεργήθηκε από εγκεκριμένους εκτιμητές και η μέθοδος αποτίμησης της ιεραρχήθηκε σε επίπεδο 3.

Επί των επενδύσεων σε ακίνητα έχει εγγραφεί προσημείωση υποθήκης συνολικής αξίας Ευρώ 124 χιλιάδες.

13. Άυλα περιουσιακά στοιχεία

Όμιλος

Άυλα περιουσιακά στοιχεία	Σήματα	Λογισμικό ηλεκτρονικών υπολογιστών	Έρευνα & ανάπτυξη	Σύνολο
Κόστος 1 Ιανουαρίου 2017	26.489	6.181	3.522	36.192
Προσθήκες χρήσης	4	384	408	796
Κόστος 31 Δεκεμβρίου 2017	26.493	6.565	3.930	36.988
Σωρευμένες αποσβέσεις 1 Ιανουαρίου 2017	(809)	(5.372)	(2.121)	(8.302)
Αποσβέσεις χρήσης	(3)	(238)	(545)	(786)
Σωρευμένες αποσβέσεις 31 Δεκεμβρίου 2017	(812)	(5.610)	(2.666)	(9.088)
Αναπόσβεστη αξία 31 Δεκεμβρίου 2017	25.681	955	1.264	27.900

Άυλα περιουσιακά στοιχεία	Σήματα	Λογισμικό ηλεκτρονικών υπολογιστών	Έρευνα & ανάπτυξη	Σύνολο
Κόστος 1 Ιανουαρίου 2018	26.493	6.565	3.930	36.988
Προσθήκες χρήσης	-	238	427	665
Κόστος 31 Δεκεμβρίου 2018	26.493	6.803	4.357	37.653
Σωρευμένες αποσβέσεις 1 Ιανουαρίου 2018	(812)	(5.610)	(2.666)	(9.088)
Αποσβέσεις χρήσης	(3)	(361)	(418)	(782)
Σωρευμένες αποσβέσεις 31 Δεκεμβρίου 2018	(815)	(5.971)	(3.084)	(9.870)
Αναπόσβεστη αξία 31 Δεκεμβρίου 2018	25.678	832	1.273	27.783

Εταιρεία

Άυλα περιουσιακά στοιχεία	Σήματα	Λογισμικό ηλεκτρονικών υπολογιστών	Έρευνα & ανάπτυξη	Σύνολο
Κόστος 1 Ιανουαρίου 2017	26.430	5.625	3.482	35.537
Προσθήκες χρήσης	4	317	408	729
Κόστος 31 Δεκεμβρίου 2017	26.434	5.942	3.890	36.266
Σωρευμένες αποσβέσεις 1 Ιανουαρίου 2017	(750)	(4.940)	(2.081)	(7.771)
Αποσβέσεις χρήσης	(3)	(193)	(544)	(740)
Σωρευμένες αποσβέσεις 31 Δεκεμβρίου 2017	(753)	(5.133)	(2.625)	(8.511)
Αναπόσβεστη αξία 31 Δεκεμβρίου 2017	25.681	809	1.265	27.755

Άυλα περιουσιακά στοιχεία	Σήματα	Λογισμικό ηλεκτρονικών υπολογιστών	Έρευνα & ανάπτυξη	Σύνολο
Κόστος 1 Ιανουαρίου 2018	26.434	5.942	3.890	36.266

Προσθήκες χρήσης	-	202	427	629
Κόστος 31 Δεκεμβρίου 2018	26.434	6.144	4.317	36.895
Σωρευμένες αποσβέσεις 1 Ιανουαρίου 2018	(753)	(5.133)	(2.625)	(8.511)
Αποσβέσεις χρήσης	(3)	(306)	(418)	(727)
Σωρευμένες αποσβέσεις 31 Δεκεμβρίου 2018	(756)	(5.439)	(3.043)	(9.238)
Αναπόσβεστη αξία 31 Δεκεμβρίου 2018	25.678	705	1.274	27.657

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018 και 2017, στα Άυλα Περιουσιακά Στοιχεία περιλαμβάνονται εμπορικά σήματα αναπόσβεστης αξίας Ευρώ 25.680 χιλιάδων περίπου με αόριστη διάρκεια ωφέλιμης ζωής τα οποία αφορούν προϊόντα που εμπορεύονται στην εγχώρια και διεθνή αγορά. Σύμφωνα με τα Δ.Π.Χ.Α., διενεργήθηκε έλεγχος απομείωσης επί των ανωτέρω περιουσιακών στοιχείων. Το ανακτήσιμο ποσό προσδιορίστηκε βάσει υπολογισμού της εύλογης αξίας αυτών των στοιχείων, χρησιμοποιώντας τη μέθοδο αποτίμησης εμπορικών σημάτων “Relief from Royalties”. Η εύλογη αξία υπολογίστηκε βάσει εκτιμήσεων των προβλεπόμενων ταμειακών ροών, οι οποίες βασίζονται σε χρηματοοικονομικούς προϋπολογισμούς (business plans), που έχουν εγκριθεί από τη Διοίκηση, λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες της αγοράς για τα επί μέρους άυλα περιουσιακά στοιχεία. Για τον έλεγχο απομείωσης χρησιμοποιήθηκε προεξοφλητικό επιτόκιο 8.53%, ποσοστό δικαιωμάτων (“royalties”) 2.7% και ρυθμός αύξησης των ταμειακών ροών στο διηνεκές 1%. Βάσει του ελέγχου απομείωσης που διενεργήθηκε δεν προέκυψε ζημιά απομείωσης κατά την τρέχουσα χρήση 2018, όπως και για την προηγούμενη χρήση 2017.

14. Συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρίες

Συμμετοχές σε θυγατρικές εταιρίες	Εταιρεία	
	2018	2017
Zito Luks AD Skorje	5.471	5.471
ΣΥΝΟΛΟ	5.471	5.471

Σχετικά με την επένδυση της μητρικής στη θυγατρική Εταιρεία Zito Luks AD Skorje, διενεργήθηκε έλεγχος απομείωσης. Για τον προσδιορισμό του ανακτήσιμου ποσού της θυγατρικής χρησιμοποιήθηκε η αξία χρήσης (value in use). Η αξία χρήσης υπολογίστηκε βάσει εκτιμήσεων των προβλεπόμενων ταμειακών ροών, οι οποίες βασίζονται σε χρηματοοικονομικούς προϋπολογισμούς (business plans), που έχουν εγκριθεί από τη Διοίκηση, λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες της αγοράς. Για τον έλεγχο απομείωσης χρησιμοποιήθηκε προεξοφλητικό επιτόκιο 8.15% και ρυθμός ανάπτυξης των ταμειακών ροών στο διηνεκές 2%. Βάσει του ελέγχου απομείωσης που διενεργήθηκε δεν προέκυψε ζημιά απομείωσης κατά την τρέχουσα χρήση 2018, όπως και για την προηγούμενη χρήση 2017.

15. Συμμετοχές σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις

Όμιλος

Υπόλοιπο έναρξης χρήσης 1/1/2017	2.733
Μερίδιο στα Κέρδη μετά από φόρους	110
Μερίδιο στα Λοιπά συνολικά εισοδήματα (Ζημιές)	(130)
Υπόλοιπο τέλους χρήσης 31/12/2017	2.713
Μερίδιο στις Ζημιές μετά από φόρους	(144)
Μερίδιο στα Λοιπά συνολικά έσοδα	146
Υπόλοιπο τέλους χρήσης 31/12/2018	2.715

Εταιρεία

Υπόλοιπο έναρξης χρήσης 1/1/2017	4.340
Υπόλοιπο τέλους χρήσης 31/12/2017	4.340
Υπόλοιπο τέλους χρήσης 31/12/2018	4.340

Οι συμμετοχές σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις αφορούν στη συνδεδεμένη εταιρεία ΜΟΡΝΟΣ Α.Ε. στην οποία η Εταιρεία συμμετέχει με ποσοστό 32,07%, για την οποία διενεργήθηκε έλεγχος απομείωσης. Για τον προσδιορισμό του ανακτήσιμου ποσού της συνδεδεμένης χρησιμοποιήθηκε η αξία χρήσεως (value in use). Η αξία χρήσης υπολογίστηκε βάσει εκτιμήσεων των προβλεπόμενων ταμειακών ροών, οι οποίες βασίζονται σε χρηματοοικονομικούς προϋπολογισμούς (business plans), που έχουν εγκριθεί από τη Διοίκηση, λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες της αγοράς. Για τον έλεγχο απομείωσης χρησιμοποιήθηκε προεξοφλητικό επιτόκιο 6.81% (μέσος όρος) και ρυθμός ανάπτυξης των ταμειακών ροών στο διηνεκές 1,5%. Βάσει του ελέγχου απομείωσης που διενεργήθηκε δεν προέκυψε ζημιά απομείωσης κατά την τρέχουσα χρήση 2018, όπως και για την προηγούμενη χρήση 2017.

ΜΟΡΝΟΣ Α.Ε.

Συνδεδεμένη Εταιρεία	2018	2017
Έδρα Θήβα		
Ενεργητικό	77.553	79.973
Υποχρεώσεις	66.789	68.824
Καθαρή Θέση	10.764	11.149
Πωλήσεις	49.454	54.725
Κέρδη/(Ζημιές) Μετά Φόρων	452	344

Η εταιρεία ΜΟΡΝΟΣ Α.Ε. κατέχει 296.000 μετοχές της Μητρικής Εταιρείας, οι οποίες προήλθαν από καθολική μεταβίβαση περιουσίας απορροφούμενης εταιρείας. Η αξία κτήσης των εν λόγω μετοχών ανήλθε σε Ευρώ 1.417 χιλιάδες.

Επί των μετοχών που κατέχει η Εταιρεία στην ΜΟΡΝΟΣ Α.Ε. έχει παραχωρήσει ενέχυρο προς εξασφάλιση ομολογιακού δανείου ύψους Ευρώ 18.9 εκατομμυρίων (Σημείωση 26).

16. Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις

Στις Λοιπές Μακροπρόθεσμες Απαιτήσεις του Ομίλου στις 31 Δεκεμβρίου 2018 περιλαμβάνεται ποσό Ευρώ 521 χιλιάδων, που αφορά δεσμευμένες καταθέσεις για εξασφάλιση δανείου της θυγατρικής εταιρείας Zito Luks AD Skorje.

17. Πελάτες και λοιπές εμπορικές απαιτήσεις

Η επίδραση από την πρώτη εφαρμογή του ΔΠΧΑ 9 στους Πελάτες και Λοιπές Εμπορικές Απαιτήσεις, αναφέρεται στη Σημείωση 3.3.

Πελάτες & λοιπές εμπορικές απαιτήσεις	Όμιλος		Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Πελάτες	22.274	19.995	19.666	18.169
μείον: Προβλέψεις απομείωσης	(4.710)	(4.548)	(3.059)	(3.390)
Σύνολο	17.564	15.447	16.607	14.779
Προκαταβολές	108	113	56	56
Λοιποί χρεώστες	1.276	1.792	1.042	2.030
Μεταβατικοί λογαριασμοί ενεργητικού	257	105	257	105
Σύνολο	19.205	17.457	17.962	16.970

Για την Εταιρεία, στους Πελάτες και τους Λοιπούς Χρεώστες περιλαμβάνονται απαιτήσεις Ευρώ 921 χιλιάδων από τη θυγατρική εταιρεία Zito Luks AD Skorje (βλέπε Σημείωση 33).

Κίνηση πρόβλεψης επισφαλών απαιτήσεων	Όμιλος		Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Πρόβλεψη επισφαλών απαιτήσεων αρχής χρήσης (βάσει ΔΛΠ 39)	(4.548)	(7.236)	(3.390)	(6.187)
Επίδραση αλλαγής λογιστικής πολιτικής (ΔΠΧΑ 9)	(145)	-	(63)	-
Πρόβλεψη επισφαλών απαιτήσεων αρχής χρήσης (βάσει ΔΠΧΑ 9)	(4.693)	(7.236)	(3.453)	(6.187)
Χρησιμοποίηση προβλέψεων	172	2.906	494	2.906
Σχηματισμός νέας πρόβλεψης	(189)	(218)	(100)	(109)
Πρόβλεψη επισφαλών απαιτήσεων τέλους χρήσης	(4.710)	(4.548)	(3.059)	(3.390)

Για την έκθεση της Εταιρείας και του Ομίλου στον πιστωτικό κίνδυνο γίνεται αναφορά στη Σημείωση 34.1.2.

18. Αποθέματα

Αποθέματα	Όμιλος		Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Εμπορεύματα	337	234	212	183
Πρώτες & βοηθητικές ύλες & υλικά συσκευασίας	6.002	6.228	3.710	3.533
Μείον: Πρόβλεψη απαξιωμένων αποθεμάτων	(498)	(593)	(26)	(6)
Έτοιμα προϊόντα	2.688	2.623	2.394	2.394
Μείον: Πρόβλεψη έτοιμων προϊόντων	(25)	-	(25)	-
Σύνολο	8.504	8.492	6.265	6.104

Κίνηση πρόβλεψης απαξιωμένων & βραδέως κινούμενων αποθεμάτων αρχής	Όμιλος		Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Πρόβλεψη αποθεμάτων αρχή έτους	(593)	(612)	(6)	(11)
Χρησιμοποίηση προβλέψεων	115	25	0	11
Σχηματισμός νέας πρόβλεψης	(45)	(6)	(45)	(6)
Πρόβλεψη αποθεμάτων τέλους έτους	(523)	(593)	(51)	(6)

Επί των αποθεμάτων της θυγατρικής Zito Luks AD Skorje έχει εγγραφεί προσημείωση υποθήκης συνολικής αξίας Ευρώ 771 χιλιάδες (31 Δεκεμβρίου 2017: Ευρώ 846 χιλιάδες).

19. Ταμειακά διαθέσιμα και ταμειακά ισοδύναμα

Ταμειακά διαθέσιμα & ταμειακά ισοδύναμα	Όμιλος		Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Ταμείο	102	107	101	107
Βραχυπρόθεσμες τραπεζικές καταθέσεις	1.345	6.946	983	6.910
Σύνολο	1.447	7.053	1.084	7.017

20. Λοιπές επενδύσεις

Λοιπές επενδύσεις	Όμιλος		Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Επενδύσεις διαθέσιμες προς πώληση	-	32	-	-
Συμμετοχικοί τίτλοι στην εύλογη αξία μέσω της κατάστασης λοιπών συνολικών εισοδημάτων	35	-	-	-
Σύνολο	35	32	-	-

Η θυγατρική εταιρεία Zito Luks AD Skorje κατέχει μετοχές εταιριών και χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, οι οποίες διαπραγματεύονται σε ενεργές αγορές. Η αποτίμηση διενεργήθηκε βάσει εισροών Επιπέδου 1 στην ιεραρχία της εύλογης αξίας.

21. Ενσώματα πάγια περιουσιακά στοιχεία κατηγοριοποιημένα ως κατεχόμενα προς πώληση

Αφορούν κτιριακές εγκαταστάσεις & εξοπλισμό της θυγατρικής εταιρείας Zito Luks AD Skorje τα οποία δεν χρησιμοποιούνται και αναμένεται να πουληθούν σε εύλογο χρονικό διάστημα, όπως προκύπτει από τις σχετικές γνωστοποιήσεις της Διοίκησης της εταιρείας και τις αντίστοιχες προσφορές που έχουν ήδη ληφθεί. Τα πάγια αυτά αποτιμήθηκαν στη χαμηλότερη αξία μεταξύ της εύλογης αξίας μειωμένης με το απαιτούμενο για την πώληση κόστος και του ιστορικού κόστους κτήσης και ζημιά απομείωσης ύψους Ευρώ 262 χιλιάδες καταχωρήθηκε στα λοιπά έξοδα εκμετάλλευσης (βλέπε Σημείωση 8). Η εύλογη αξία επιμετρήθηκε με τη χρήση διαθέσιμων παρατηρήσιμων και μη παρατηρήσιμων συναλλαγών στην αγορά και κατά συνέπεια εισροών Επιπέδου 3 στην ιεραρχία της εύλογης αξίας.

22. Μετοχικό Κεφάλαιο και Μετοχές Υπέρ το άρτιο

Το ολοσχερώς καταβλημένο Μετοχικό Κεφάλαιο της Εταιρείας αποτελείται από 49.806.356 κοινές ανώνυμες μετοχές ονομαστικής αξίας Ευρώ 1,5 εκάστη και ανέρχεται σε Ευρώ 74.709 χιλιάδες.

Η Διαφορά από Έκδοση Μετοχών υπέρ το Άρτιο προέρχεται κατά Ευρώ 9.399 χιλιάδες ως αποτέλεσμα της συγχώνευσης διά απορροφήσεως της μητρικής με την εταιρεία Δάφνος Α.Ε. , η οποία πραγματοποιήθηκε το έτος 2014. Το ανωτέρω ποσό αποτελεί την διαφορά που προέκυψε κατά τον συμψηφισμό της συμμετοχής της απορροφούμενης στην απορροφούσα με την ταυτόχρονη ακύρωση των μετοχών της απορροφούμενης που απέκτησε η απορροφούσα ως ίδιες μετοχές κατόπιν της απορροφήσεως. Το υπόλοιπο ποσό Ευρώ 1.854

χιλιάδες προέρχεται από αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου σε προηγούμενες χρήσεις με τιμή διάθεσης μεγαλύτερη από την ονομαστική αξία των μετοχών.

23. Αποθεματικά

Αποθεματικά	Όμιλος		Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Μη διανεμόμενα αποθεματικά	13.035	13.033	5.817	5.817
Διανεμόμενα αποθεματικά	2.049	2.049	2.049	2.049
Σύνολο	15.084	15.082	7.866	7.866

α) Μη διανεμόμενα αποθεματικά

Τα μη Διανεμόμενα Αποθεματικά της Εταιρείας αφορούν κυρίως την υπεραξία που είχε προκύψει με βάση την εκτίμηση της Επιτροπής του άρθρου 9 του Κ.Ν. 2190/1920 ύψους Ευρώ 4.244 χιλιάδες κατά την απόσχιση του βιομηχανικού και εμπορικού κλάδου της εταιρείας «ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ ΜΠΙΣΚΟΤΩΝ Α.Β.Ε.Ε.».

Το υπόλοιπο μέρος των Μη Διανεμόμενων Αποθεματικών αφορά το Τακτικό Αποθεματικό ύψους Ευρώ 1.573 που σχηματίζεται σύμφωνα με τις διατάξεις της Ελληνικής Νομοθεσίας (Ν.4548/2018 άρθρο 158), κατά την οποία ποσό τουλάχιστον ίσο με το 5% των ετησίων καθαρών (μετά φόρων) κερδών είναι υποχρεωτικό να μεταφερθεί στο Τακτικό Αποθεματικό μέχρι το ύψος του να φθάσει το ένα τρίτο του καταβλημένου μετοχικού κεφαλαίου. Το Τακτικό Αποθεματικό μπορεί να χρησιμοποιηθεί για κάλυψη ζημιών μετά από απόφαση της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των μετόχων, και ως εκ τούτου δεν μπορεί να χρησιμοποιηθεί για οποιοδήποτε άλλο λόγο. Τα μη διανεμόμενα αποθεματικά της θυγατρικής Zito Luks AD Skopje ύψους Ευρώ 6.278 χιλιάδες αφορούν αποθεματικό αναπροσαρμογής παγίων (κυρίως γηπέδων) που είχε γίνει πριν τη μετάβαση στα ΔΠΧΑ.

β) Διανεμόμενα αποθεματικά

Τα Διανεμόμενα Αποθεματικά αφορούν τα έκτακτα και αφορολόγητα αποθεματικά.

Τα Έκτακτα Αποθεματικά περιλαμβάνουν ποσά αποθεματικών τα οποία έχουν δημιουργηθεί με αποφάσεις Τακτικών Γενικών Συνελεύσεων, δεν έχουν ειδικό προορισμό και δύναται να χρησιμοποιηθούν για οποιοδήποτε σκοπό κατόπιν σχετικής απόφασης της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης και ποσά αποθεματικών τα οποία έχουν σχηματιστεί βάσει διατάξεων της Ελληνικής Νομοθεσίας. Τα ανωτέρω έκτακτα αποθεματικά έχουν σχηματιστεί από φορολογηθέντα κέρδη και ως εκ τούτου δεν υπόκεινται σε περαιτέρω φορολόγηση σε περίπτωση διανομής ή κεφαλαιοποίησής τους.

Τα αφορολόγητα και τα ειδικώς φορολογηθέντα αποθεματικά σχηματίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις της φορολογικής νομοθεσίας από αφορολόγητα ή ειδικώς φορολογηθέντα έσοδα και κέρδη. Τα ανωτέρω αποθεματικά μπορούν να κεφαλαιοποιηθούν ή να διανεμηθούν με απόφαση της Τακτικής Γενικής Συνέλευσης των μετόχων, αφού ληφθούν υπόψη οι περιορισμοί που μπορεί να ισχύουν κάθε φορά. Ο Όμιλος δεν προτίθεται να διανείμει ή να κεφαλαιοποιήσει τα συγκεκριμένα αποθεματικά και επομένως δεν έχει προβεί σε υπολογισμό του φόρου εισοδήματος που θα επιβαλλόταν στην περίπτωση αυτή.

24. Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις και υποχρεώσεις

Οι Αναβαλλόμενες Φορολογικές Απαιτήσεις και Υποχρεώσεις αναλύονται στον πίνακα που ακολουθεί.

Αναβαλλόμενη φορολογία - απαίτηση / (υποχρέωση)	Όμιλος		Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Αναβαλλόμενες φορολογικές απαιτήσεις	47	59	-	-
Αναβαλλόμενες φορολογικές υποχρεώσεις	(5.590)	(7.502)	(5.590)	(7.502)
Σύνολο	(5.543)	(7.443)	(5.590)	(7.502)

Κίνηση αναβαλλόμενου φόρου εισοδήματος	Όμιλος		Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Υπόλοιπο αρχής	(7.443)	(7.649)	(7.502)	(7.709)
Πίστωση / (Χρέωση) στα αποτελέσματα της χρήσης	1.905	205	1.917	206
Πίστωση / (Χρέωση) στα λοιπά συνολικά έσοδα	(5)	1	(5)	1
Υπόλοιπο τέλους	(5.543)	(7.443)	(5.590)	(7.502)

Όμιλος

Αναβαλλόμενη φορολογία - απαίτηση	Λοιπά	Σύνολο
1 Ιανουαρίου 2017	60	60
(Χρέωση) / Πίστωση στα αποτελέσματα χρήσης	(1)	(1)
31 Δεκεμβρίου 2017	59	59
1 Ιανουαρίου 2018	59	59
(Χρέωση) / Πίστωση στα αποτελέσματα χρήσης	(12)	(12)
31 Δεκεμβρίου 2018	47	47

Όμιλος και Εταιρεία

Αναβαλλόμενη φορολογία (υποχρέωση)	Ενσώματες & Ασώματες ακινητοποιήσεις και αποσβέσεις αυτών	Προβλέψεις επισφαλειών	Αποζημίωσης προσωπικού	Μεταφερόμενες φορολογικές ζημιές	Λοιπά	Σύνολο
1 Ιανουαρίου 2017	(15.245)	2.004	533	960	4.039	(7.709)
(Χρέωση) / Πίστωση στα αποτελέσματα χρήσης	362	(811)	(17)	713	(41)	206
(Χρέωση) / Πίστωση στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα	-	-	1	-	-	1
31 Δεκεμβρίου 2017	(14.883)	1.193	517	1.673	3.998	(7.502)
1 Ιανουαρίου 2018	(14.883)	1.193	517	1.673	3.998	(7.502)
(Χρέωση) / Πίστωση στα αποτελέσματα χρήσης	2.328	(247)	(65)	336	(435)	1.917
(Χρέωση) / Πίστωση στα Λοιπά Συνολικά Έσοδα	-	-	(5)	-	-	(5)
31 Δεκεμβρίου 2018	(12.555)	946	447	2.009	3.563	(5.590)

25. Υποχρεώσεις παροχών προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία

Η σχηματισμένη πρόβλεψη αποζημίωσης προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία αναλύεται ως εξής:

Όμιλος

Μεταβολές στην καθαρή υποχρέωση αναγνωρισμένη στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης	2018	2017
Παρούσα αξία μη χρηματοδοτούμενων υποχρεώσεων	1.880	1.865

Ποσά αναγνωρισμένα στην Κατάσταση Συνολικών Εσόδων	2018	2017
Κόστος τρέχουσας απασχόλησης	159	145
Τόκος στην υποχρέωση	28	29
Κόστος περικοπών/ διακανονισμών/ τερματισμού εργασίας	819	422
Κανονικό έξοδο στην Κατάσταση Συνολικών Εσόδων	1.006	596

Μεταβολές στην καθαρή υποχρέωση αναγνωρισμένη στην κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης	2018	2017
Καθαρή υποχρέωση κατά την έναρξη του έτους	1.865	1.922
Παροχές που πληρώθηκαν από τον εργοδότη	(972)	(655)
Σύνολο δαπάνης που αναγνωρίστηκε στην Κατάσταση Συνολικών Εσόδων	1.006	596
Αναταξινόμησεις ΔΛΠ 19	(19)	2
Καθαρή υποχρέωση στο τέλος του έτους	1.880	1.865

Εταιρεία

Μεταβολές στην καθαρή υποχρέωση αναγνωρισμένη στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης	2018	2017
Παρούσα αξία μη χρηματοδοτούμενων υποχρεώσεων	1.790	1.781

Ποσά αναγνωρισμένα στην Κατάσταση Συνολικών Εσόδων	2018	2017
Κόστος τρέχουσας απασχόλησης	155	140
Τόκος στην υποχρέωση	27	27
Κόστος περικοπών/ διακανονισμών/ τερματισμού εργασίας	819	355
Κανονικό έξοδο στην Κατάσταση Συνολικών Εσόδων	1.001	522

Μεταβολές στην καθαρή υποχρέωση αναγνωρισμένη στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης	2018	2017
Καθαρή υποχρέωση κατά την έναρξη του έτους	1.781	1.839
Παροχές που πληρώθηκαν από τον εργοδότη	(973)	(582)
Αναταξινόμησεις Δ.Λ.Π. 19	(19)	2
Σύνολο δαπάνης που αναγνωρίστηκε στα αποτελέσματα	1.001	522
Καθαρή υποχρέωση στο τέλος του έτους	1.790	1.781

Η Εταιρεία πραγματοποίησε αναλογιστική μελέτη για τον υπολογισμό των προβλέψεων με την μέθοδο Projected Unit Credit.

Βασικές παραδοχές	2018	2017
Επιτόκιο προεξόφλησης	1,60%	1,50%
Μέση ετήσια μακροχρόνια αύξηση πληθωρισμού	1,75%	1,75%
Μελλοντικές αυξήσεις μισθών	1,75%	1,75%

Οι υποθέσεις αναφορικά με τη μελλοντική θνησιμότητα βασίζονται στον πίνακα που είναι αποδεκτός από την αρμόδια Ελληνική κυβερνητική υπηρεσία, η οποία επιθεωρεί τα Ελληνικά συνταξιοδοτικά αποθεματικά. Ο πίνακας ονομάζεται EVK2000 και βασίζεται στα ποσοστά θνησιμότητας της Ελβετίας.

Επιπλέον, η ανάλυση ευαισθησίας της υποχρέωσης καθορισμένων παροχών έχει ως εξής:

- Αν το προεξοφλητικό επιτόκιο που χρησιμοποιήθηκε ήταν ίσο με 2,1% αντί για 1,6% ανά έτος, η υποχρέωση καθορισμένων παροχών θα είχε μειωθεί κατά Ευρώ 96 χιλιάδες.
- Αν το προεξοφλητικό επιτόκιο που χρησιμοποιήθηκε ήταν ίσο με 1,1% αντί για 1,6% ανά έτος, η υποχρέωση καθορισμένων παροχών θα είχε αυξηθεί κατά Ευρώ 104 χιλιάδες.
- Εάν οι αυξήσεις μισθών ήταν 2,25% έναντι 1,75% ετησίως σε μακροπρόθεσμη βάση, η υποχρέωση καθορισμένων παροχών θα είχε αυξηθεί κατά Ευρώ 103 χιλιάδες.
- Εάν οι αυξήσεις μισθών ήταν 1,25% έναντι 1,75% ετησίως σε μακροπρόθεσμη βάση, η υποχρέωση καθορισμένων παροχών θα είχε μειωθεί κατά Ευρώ 96 χιλιάδες.

26. Δανειακές υποχρεώσεις

Μακροπρόθεσμες δανειακές υποχρεώσεις	Όμιλος		Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Τραπεζικός δανεισμός	25.303	21.428	24.817	21.072
Λοιπός μακροπρόθεσμος δανεισμός	5.878	5.684	5.878	5.684
Υποχρεώσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης	13.625	1.807	13.609	1.779
Σύνολο	44.806	28.919	44.304	28.535

Βραχυπρόθεσμες δανειακές υποχρεώσεις	Όμιλος		Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Τραπεζικός δανεισμός	6.501	13.232	1.088	7.235
Μακροπρόθεσμος τραπεζικός δανεισμός πληρωτέος την επόμενη χρήση	5.256	4.127	5.256	4.127
Υποχρεώσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης	3.817	1.761	3.805	1.749
Σύνολο	15.574	19.120	10.149	13.111

Οι συνολικές δανειακές υποχρεώσεις του Ομίλου αναλύονται ανά νόμισμα ως εξής:

Νόμισμα δανείων	Υπόλοιπο
	2018
Δανεισμός σε Ευρώ	54.481
Δανεισμός σε Δηνάριο Βόρειας Μακεδονίας	5.899
Σύνολο Δανειακών Υποχρεώσεων	60.380

Οι ημερομηνίες λήξης των μακροπρόθεσμων δανείων της Εταιρείας και του Ομίλου αναλύονται στον παρακάτω πίνακα:

Ημερομηνίες λήξης μακροπρόθεσμων δανείων	Όμιλος		Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Μεταξύ 1 & 2 έτη	6.814	5.612	6.756	5.256
Μεταξύ 2 & 5 έτη	24.367	21.500	23.938	21.500
Πάνω από 5 έτη	-	-	-	-
Σύνολο	31.181	27.112	30.694	26.756

Την 5^η Μαΐου 2015, η Εταιρεία υπόγραψε σύμβαση εκδόσεως Κοινού Ομολογιακού Δανείου με τις ανώνυμες τραπεζικές εταιρίες «ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ», «ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ», «ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK ERGASIAS A.E.» και «ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΤΤΙΚΗΣ Α.Ε.», συνολικής ονομαστικής αξίας (κεφαλαίου) Ευρώ 28.900 χιλιάδες. Το υπόλοιπο του Κοινού Ομολογιακού δανείου στις 31/12/2018 ανέρχεται σε Ευρώ 18.900 χιλιάδες.

Το επιτόκιο του δανείου είναι κυμαινόμενο βάσει του Euribor εξαμήνου πλέον προσαύξησης, όπως καθορίζεται με βάση την υπογραμμένη σύμβαση.

Το Μάιο του 2018, η Εταιρεία υπόγραψε σύμβαση εκδόσεως Κοινού Ομολογιακού Δανείου με την ανώνυμη τραπεζική εταιρεία «ALPHA ΤΡΑΠΕΖΑ ΑΝΩΝΥΜΟΣ ΕΤΑΙΡΙΑ» συνολικής ονομαστικής αξίας (κεφαλαίου) Ευρώ 9.000 χιλιάδες.

Η Εταιρεία έχει αναλάβει έναντι των τραπεζών, υποχρεώσεις οικονομικής φύσεως που πρέπει να τηρεί καθ' όλη τη διάρκεια του Ομολογιακού Δανείου και μέχρι την ολοσχερή εξόφλησή του, εκτός εάν προηγουμένως συναινέσει εγγράφως διαφορετικά ή πλειοψηφία των Ομολογιούχων.

Οι ελάχιστες πληρωμές των υποχρεώσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης αναλύονται στον παρακάτω πίνακα:

Ημερομηνίες λήξης χρηματοδοτικών μισθώσεων	Όμιλος		Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Μέχρι 1 έτος	4.447	1.920	4.447	1.907
Μεταξύ 1 & 2 έτη	3.414	1.333	3.386	1.333
Μεταξύ 2 & 5 έτη	8.216	549	8.216	521
Πάνω από 5 έτη	4.643	-	4.643	-
Σύνολο	20.720	3.801	20.692	3.761
Μείον: Μελλοντικές χρηματοοικονομικές χρεώσεις χρηματοδοτικών μισθώσεων	(3.278)	(233)	(3.278)	(233)
Τρέχουσα αξία υποχρεώσεων χρηματοδοτικής μίσθωσης	17.442	3.568	17.414	3.528

Για την έκθεση του Ομίλου και της Εταιρείας στον κίνδυνο διακύμανσης επιτοκίων, στον συναλλαγματικό κίνδυνο και τον κίνδυνο ρευστότητας γίνεται αναφορά στη Σημείωση 34.1.

Η συμφωνία των κινήσεων των υποχρεώσεων με τις ροές από χρηματοδοτικές δραστηριότητες για τον Όμιλο και την Εταιρεία έχει ως ακολούθως:

Όμιλος

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις	Τραπεζικός δανεισμός	Λοιπός μακροπρόθεσμος δανεισμός	Υποχρεώσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης	Σύνολο
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2018	38.787	5.684	3.568	48.039
Μεταβολές από χρηματοδοτικές ταμειακές ροές:				
Εισπράξεις από εκδοθέντα /αναληφθέντα δάνεια	21.245	-	-	21.245
Εξοφλήσεις δανείων	(22.999)	-	-	(22.999)
Εξοφλήσεις υποχρεώσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις (χρεολύσια)	-	-	(1.767)	(1.767)
Σύνολο μεταβολών από χρηματοδοτικές ταμειακές ροές	(1.754)	-	(1.767)	(3.521)
Λοιπές μεταβολές:				
Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα	2.716	148	182	3.046
Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα καταβληθέντα	(2.689)	-	(158)	(2.847)
Χρεωστικοί τόκοι κεφαλαιοποιηθέντες	-	46	-	46
Νέες χρηματοδοτικές μισθώσεις	-	-	15.617	15.617
Σύνολο λοιπών μεταβολών	27	194	15.641	15.862
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2018	37.060	5.878	17.442	60.380

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις	Τραπεζικός δανεισμός	Λοιπός μακροπρόθεσμος δανεισμός	Υποχρεώσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης	Σύνολο
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2017	41.093	5.490	5.248	51.831
Μεταβολές από χρηματοδοτικές ταμειακές ροές:				
Εισπράξεις από εκδοθέντα /αναληφθέντα δάνεια	14.234	-	-	14.234
Εξοφλήσεις δανείων	(16.573)	-	-	(16.660)
Εξοφλήσεις υποχρεώσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις (χρεολύσια)	-	-	(1.670)	(1.670)
Σύνολο μεταβολών από χρηματοδοτικές ταμειακές ροές	(2.339)	-	(1.670)	(4.009)
Λοιπές μεταβολές:				
Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα	3.178	103	252	3.533
Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα καταβληθέντα	(3.093)	-	(262)	(3.407)
Χρεωστικοί τόκοι κεφαλαιοποιηθέντες	-	91	-	91
Σύνολο λοιπών μεταβολών	33	194	(10)	217
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2017	38.787	5.684	3.568	48.039

Εταιρεία

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις	Τραπεζικός δανεισμός	Λοιπός μακροπρόθεσμος δανεισμός	Υποχρεώσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης	Σύνολο
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2018	32.434	5.684	3.528	41.646
Μεταβολές από χρηματοδοτικές ταμειακές ροές:				
Εισπράξεις από εκδοθέντα /αναληφθέντα δάνεια	11.841	-	-	11.841
Εξοφλήσεις δανείων	(13.128)	-	-	(13.128)
Εξοφλήσεις υποχρεώσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις (χρεολύσια)	-	-	(1.767)	(1.767)
Σύνολο μεταβολών από χρηματοδοτικές ταμειακές ροές	(1.287)	-	(1.767)	(3.054)
Λοιπές μεταβολές:				
Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα	2.343	148	182	2.673
Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα καταβληθέντα	(2.329)	-	(146)	(2.475)
Χρεωστικοί τόκοι κεφαλαιοποιηθέντες	-	46	-	46
Νέες χρηματοδοτικές μισθώσεις	-	-	15.617	15.617
Σύνολο λοιπών μεταβολών	14	194	15.653	15.861
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2018	31.161	5.878	17.414	54.453

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις	Τραπεζικός δανεισμός	Λοιπός μακροπρόθεσμος δανεισμός	Υποχρεώσεις χρηματοδοτικής μίσθωσης	Σύνολο
Υπόλοιπο 1 Ιανουαρίου 2017	34.451	5.490	5.198	45.139
Μεταβολές από χρηματοδοτικές ταμειακές ροές:				
Εισπράξεις από εκδοθέντα /αναληφθέντα δάνεια	4.300	-	-	4.300
Εξοφλήσεις δανείων	(6.351)	-	-	(6.351)
Εξοφλήσεις υποχρεώσεων από χρηματοδοτικές μισθώσεις (χρεολύσια)	-	-	(1.670)	(1.670)
Σύνολο μεταβολών από χρηματοδοτικές ταμειακές ροές	(2.051)	-	(1.670)	(3.721)
Λοιπές μεταβολές:				
Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα	2.687	103	252	3.042
Χρεωστικοί τόκοι και συναφή έξοδα καταβληθέντα	(2.653)	-	(252)	(2.905)
Χρεωστικοί τόκοι κεφαλαιοποιηθέντες	-	91	-	126
Σύνολο λοιπών μεταβολών	34	194	-	228
Υπόλοιπο 31 Δεκεμβρίου 2017	32.434	5.684	3.528	41.646

27. Ληφθείσες Επιχορηγήσεις

Οι Επιχορηγήσεις έχουν ληφθεί ως επιδότηση των επενδυτικών σχεδίων της Εταιρείας.

Όμιλος και Εταιρεία

Επιχορηγήσεις	2018	2017
Υπόλοιπο αρχής χρήσεως	1.387	1.571
Μεταφορά στα αποτελέσματα	(185)	(184)
Σύνολο	1.202	1.387

28. Προβλέψεις / Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις

Ο λογαριασμός Προβλέψεις / Λοιπές Μακροπρόθεσμες Υποχρεώσεις ποσού Ευρώ 584 χιλιάδων αφορά κυρίως στην πρόβλεψη για πιθανό φορολογικό έλεγχο των φορολογικών χρήσεων της Εταιρείας που δεν έχουν παραγραφεί (βλέπε Σημείωση 31) και μεταχρονολογημένες επιταγές πληρωτέες το 2020.

29. Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις

Ο λογαριασμός Προμηθευτές και Λοιπές Υποχρεώσεις αναλύεται στον παρακάτω πίνακα:

Προμηθευτές & λοιπές υποχρεώσεις	Όμιλος		Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Προμηθευτές	29.848	27.250	28.260	26.587
Δεδουλευμένα έξοδα	1.763	2.773	1.680	2.689
Ασφαλιστικοί οργανισμοί & λοιποί φόροι - τέλη	1.039	1.081	972	1.012
Λοιπές υποχρεώσεις	1.056	730	828	485
Σύνολο	33.706	31.834	31.740	30.773

Για την Εταιρεία, στους προμηθευτές περιλαμβάνεται ποσό Ευρώ 757 χιλιάδων προς την θυγατρική εταιρεία Zito Luks AD Skorje και ποσό Ευρώ 84 χιλιάδων προς την συνδεδεμένη Μόρνος Α.Ε. (βλέπε Σημείωση 33).

Η έκθεση της Εταιρείας και του Ομίλου σε συναλλαγματικό κίνδυνο και κίνδυνο ρευστότητας που σχετίζεται με τους λογαριασμούς υποχρεώσεων αναλύεται στη Σημείωση 34.1.

30. Τρέχουσες φορολογικές υποχρεώσεις

Ανάλυση τρεχουσών φορολογικών υποχρεώσεων	Όμιλος		Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Φόροι - τέλη αμοιβών προσωπικού	388	424	388	424
Φόροι - τέλη αμοιβών τρίτων	5	10	5	10
Λοιποί φόροι - τέλη	316	321	316	321
Υποχρεώσεις από φόρο εισοδήματος	22	20	-	-
Σύνολο	731	775	709	755

31. Ενδεχόμενες υποχρεώσεις

31.1 Ανέλεγκτες φορολογικά χρήσεις

Η Εταιρεία έχει λάβει πιστοποιητικά φορολογικής συμμόρφωσης με σύμφωνη γνώμη από τον τακτικό ελεγκτή της για κάθε χρήση από το 2011 έως και το 2017 σύμφωνα με την Ελληνική φορολογική νομοθεσία. Από 1 Ιανουαρίου 2016 και έπειτα, το πιστοποιητικό αυτό είναι προαιρετικό για τις ανώνυμες εταιρείες, σύμφωνα με το άρθρο 65Α του Ν. 4174/2013, όπως ισχύει. Αν από το πιστοποιητικό προκύπτουν συγκεκριμένα φορολογικά δεδομένα για την ελεγχθείσα εταιρεία με τα οποία συμφωνεί και η αρμόδια ελεγκτική φορολογική αρχή, το εν λόγω πιστοποιητικό αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα των εκθέσεων ελέγχου της ως άνω αρχής. Η διαπίστωση στο φορολογικό πιστοποιητικό παραβάσεων της φορολογικής νομοθεσίας μπορεί να λαμβάνεται υπόψη κατά την επιλογή υποθέσεων προς έλεγχο από τις φορολογικές αρχές κατά τις διατάξεις του άρθρου 26 του Ν. 4174/2013, όπως ισχύει, βάσει του οποίου οι υποθέσεις που ελέγχονται κατά προτεραιότητα, επιλέγονται με απόφαση των φορολογικών αρχών με βάση κριτήρια ανάλυσης κινδύνου ή, εξαιρετικά, με βάση άλλα κριτήρια, τα οποία καθορίζονται από τις αρχές και δε δημοσιοποιούνται. Συνεπώς, οι φορολογικές αρχές δύνανται να διενεργήσουν φορολογικό έλεγχο των χρήσεων της Εταιρείας, για τις οποίες δεν έχει παρέλθει το δικαίωμα του Δημοσίου να επιβάλλει φόρους, οι οποίες είναι οι εξής: 2013 έως και 2017. Η Εταιρεία δεν αναμένει να προκύψουν πρόσθετοι φόροι και προσαυξήσεις στο πλαίσιο ελέγχου των χρήσεων αυτών από τις φορολογικές αρχές.

Τέλος, για την κλειόμενη χρήση του 2018 η Εταιρεία έχει υπαχθεί στο φορολογικό έλεγχο των Ορκωτών Ελεγκτών που προβλέπεται από τις διατάξεις του άρθρου 65 Α του νόμου 4174/2013. Ο έλεγχος αυτός βρίσκεται σε εξέλιξη και το σχετικό φορολογικό πιστοποιητικό προβλέπεται να χορηγηθεί μετά την δημοσίευση των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της χρήσης του 2018. Αν μέχρι την ολοκλήρωση του φορολογικού ελέγχου προκύψουν πρόσθετες φορολογικές υποχρεώσεις, εκτιμούμε ότι αυτές δε θα έχουν ουσιώδη επίδραση στις Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις της Εταιρείας.

Όσον αφορά στη θυγατρική, δεν έχει ελεγχθεί από τις φορολογικές αρχές για τις χρήσεις 2014 έως 2018 και υπάρχει το ενδεχόμενο επιβολής πρόσθετων φόρων και προσαυξήσεων, κατά το χρόνο που αυτές θα εξετασθούν και θα οριστικοποιηθούν. Η Διοίκηση της Ομίλου εκτιμά ότι οι τυχόν πρόσθετοι φόροι και επιβαρύνσεις που πιθανόν να προκύψουν κατά την διενέργεια των φορολογικών ελέγχων των ανωτέρω αναφερόμενων ανέλεγκτων χρήσεων δε θα έχουν σημαντικές επιπτώσεις στα αποτελέσματα του Ομίλου.

31.2 Εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις

Η Εταιρεία βρίσκεται σε δικαστική διαμάχη με παλιούς μετόχους της εταιρείας «ΑΡΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ELITE Α.Ε.» σχετικά με την αγορά από την Εταιρεία 2.590.411 μετοχών της «ΑΡΤΟΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ELITE Α.Ε.», που πραγματοποιήθηκε το 2003. Οι επίδικες μετοχές βρίσκονται σε καθεστώς μεσεγγύησης μέχρις ότου επιλυθεί η ανωτέρω επίδικη διαφορά. Παράλληλα, εκκρεμεί έφεση των ανωτέρω αντιδίκων της Εταιρείας σχετικά με διεκδικούμενη αποζημίωση από την Εταιρεία και μετόχους της. Εκτιμάται ότι και οι δύο υποθέσεις θα λήξουν προς το συμφέρον της Εταιρείας και δεν έχει γίνει σχετική πρόβλεψη.

Πέραν των ανωτέρω, δεν υπάρχουν επίδικες ή υπό διαιτησία υποθέσεις καθώς και αποφάσεις δικαστικών ή διαιτητικών οργάνων που ενδέχεται να έχουν σημαντική επίπτωση στην οικονομική κατάσταση ή λειτουργία της Εταιρείας και δεν έχει γίνει σχετική πρόβλεψη.

Για τις υπόλοιπες εταιρίες του Ομίλου, δεν υπάρχουν εκκρεμείς δικαστικές υποθέσεις για τις οποίες να εκκρεμούν αποφάσεις διαιτητικών ή δικαστικών αρχών, που ενδέχεται να έχουν σημαντική επίπτωση στην οικονομική κατάσταση των εταιριών του Ομίλου, και να μην έχει γίνει αντίστοιχη πρόβλεψη.

32. Δεσμεύσεις και συμβατικές υποχρεώσεις

Δεσμεύσεις για λειτουργικές μισθώσεις

Έτος λήξης	Όμιλος		Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
Εντός του επόμενου έτους	250	288	250	288
Μετά 1 έτος και έως 5 έτη	246	341	246	341
Σύνολο	496	629	496	629

33. Συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη

Οι συναλλαγές της Εταιρείας και του Ομίλου με την συνδεδεμένη εταιρεία ΜΟΡΝΟΣ Α.Ε. που περιλαμβάνεται στην ενοποίηση με τη μέθοδο της καθαρής θέσης έχουν ως ακολούθως:

Ενδοεταιρικές συναλλαγές	Όμιλος		Εταιρεία	
	2018	2017	2018	2017
- Αγορές	4.247	4.314	4.247	4.314
- Υποχρεώσεις	84	83	84	83

Οι συναλλαγές της Εταιρείας με τη θυγατρική Zito Luks AD Skorje που απαλείφονται σε επίπεδο Ομίλου έχουν ως ακολούθως:

	2018	2017
- Πωλήσεις	1.287	1.341
- Αγορές	403	485
- Παροχή υπηρεσιών	201	154
- Απαιτήσεις	921	2.160
- Υποχρεώσεις	757	1.437

Στους πίνακες που ακολουθούν παρουσιάζονται οι συναλλαγές των συνδεδεμένων με τον Όμιλο εταιριών οι οποίες δεν συμμετέχουν στην ενοποίηση.

Επωνυμία συνδεδεμένου μέρους ποσά σε Ευρώ χιλ.	ΠΩΛΗΣΕΙΣ		ΑΓΟΡΕΣ	
	2018	2017	2018	2017
ΠΑΛΑΣ Α.Τ.Ε.	-	-	-	53
ΑΓΑΝ Α.Ε.	-	-	-	27
ΕΒΓΑ Α.Ε.	1.147	199	-	-

	ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ		ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ	
	2018	2017	2018	2017
ΠΑΛΑΣ Α.Τ.Ε.	-	-	-	10
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ ΠΙΚΕΡΜΙ Α.Ε.	191	177	-	-
ΕΒΓΑ Α.Ε.	1	103	-	-
LEKEREN HOLDINGS LTD	-	-	5.878	5.684

Τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου δεν αμείβονται γι' αυτή την ιδιότητα τους. Οι αμοιβές των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου καθώς και των βασικών διευθυντικών στελεχών, οι οποίες προέρχονται από τις εταιρίες που συμμετέχουν στην ενοποίηση ανήλθαν σε Ευρώ 1.282 χιλιάδες περίπου για τη οικονομική χρήση 2018 και σε Ευρώ 825 χιλιάδες για το 2017 ενώ οι αντίστοιχες αμοιβές για την Εταιρεία ανέρχονται σε Ευρώ 1.124 χιλιάδες για το 2018 και σε Ευρώ 608 χιλιάδες για το 2017.

34. Διαχείριση χρηματοοικονομικού κινδύνου και χρηματοοικονομικά μέσα

34.1 Διαχείριση χρηματοοικονομικού κινδύνου

Στη συνέχεια παραθέτουμε τους κυριότερους κινδύνους και παράγοντες αβεβαιότητας στους οποίους εκτίθεται ο Όμιλος και η Εταιρεία, καθώς και τις διαδικασίες για τη μέτρηση και διαχείριση των κινδύνων αυτών.

34.1.1 Κίνδυνος αγοράς

(i) Συναλλαγματικός Κίνδυνος

Ο Όμιλος δραστηριοποιείται στην Ευρώπη και συνεπώς το μεγαλύτερο μέρος των συναλλαγών του Ομίλου διεξάγεται σε Ευρώ. Μικρό μέρος όμως των αγορών του Ομίλου γίνεται σε Δολάριο Αμερικής. Η γρήγορη πληρωμή των προμηθευτών αυτών μειώνει σημαντικά το συναλλαγματικό κίνδυνο. Ο Όμιλος κατά πάγια τακτική, δεν προαγοράζει συνάλλαγμα και δε συνάπτει συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης συναλλάγματος με εξωτερικούς αντισυμβαλλόμενους. Η Εταιρεία έχει συμμετοχή σε θυγατρική εταιρεία που δραστηριοποιείται σε χώρα της αλλοδαπής (Βόρεια Μακεδονία), της οποίας τα καθαρά περιουσιακά στοιχεία αντιπροσωπεύουν το 15% περίπου των καθαρών περιουσιακών στοιχείων του Ομίλου. Τέλος, ο Όμιλος κατέχει ταμειακά διαθέσιμα ύψους Ευρώ 76 χιλιάδες με 31 Δεκεμβρίου 2018 (31 Δεκεμβρίου 2017: Ευρώ 1.915 χιλιάδες) σε Ελβετικό Φράγκο. Δεδομένου ότι ο Όμιλος και η Εταιρεία δεν εκτίθενται σε σημαντικό Συναλλαγματικό κίνδυνο, δεν παρατίθεται ανάλυση ευαισθησίας για το σκοπό αυτό.

(ii) Κίνδυνος από μεταβολές τιμών

Η Εταιρεία και ο Όμιλος εκτίθενται στις μεταβολές της αξίας των πρώτων υλών. Η κερδοφορία της Εταιρείας και του Ομίλου μπορεί να επηρεαστεί (είτε θετικά, είτε αρνητικά) από τη διακύμανση των τιμών των πρώτων υλών. Η βασική πρώτη ύλη, δηλαδή το σιτάρι, αποτελεί το βασικό παράγοντα κόστους παραγωγής για τις εταιρίες του κλάδου. Το σιτάρι διαπραγματεύεται χρηματιστηριακά στο εξωτερικό και η διαμόρφωση της τιμής του είναι αποτέλεσμα της διεθνούς προσφοράς και ζήτησης. Οι καιρικές συνθήκες επιδρούν άμεσα στην ποσότητα των παραγόμενων σιτηρών και συνεπώς καθορίζουν την προσφορά. Εν αντιθέσει, η ζήτηση κινείται σε σταθερά επίπεδα. Κατά συνέπεια σε περιόδους καλής παραγωγής, οι τιμές των σιτηρών διαμορφώνονται σε χαμηλά επίπεδα, ενώ σε περιόδους με κακές καιρικές συνθήκες (π.χ. βροχή κατά τη συγκομιδή ή ξηρασία στους μήνες ωρίμανσης των δημητριακών), διαμορφώνονται σε υψηλότερα επίπεδα λόγω μειωμένης παραγωγής. Λόγω του αυξημένου ανταγωνισμού του κλάδου, τυχόν αυξήσεις των διεθνών και εγχωρίων τιμών της πρώτης ύλης δε μετακυλύονται εύκολα στην τελική τιμή των προϊόντων, γεγονός που ενέχει τον κίνδυνο αρνητικής επίδρασης στα αποτελέσματα του Ομίλου. Η συμμετοχή του κόστους των αλεύρων επί του συνόλου των πρώτων υλών ανέρχεται σε 50%.

(iii) Κίνδυνος διακύμανσης επιτοκίων

Οι δανειακές υποχρεώσεις της Εταιρείας και του Ομίλου συνδέονται με κυμαινόμενα επιτόκια ως προς το EURIBOR. Ο Όμιλος δε χρησιμοποιεί χρηματοοικονομικά παράγωγα.

Οι εταιρίες του Ομίλου χρηματοδοτούν τις επενδύσεις τους καθώς και τις ανάγκες τους σε κεφάλαια κίνησης μέσω τραπεζικού δανεισμού, με συνέπεια να επιβαρύνουν τα αποτελέσματά τους με χρεωστικούς τόκους. Σημαντικές αυξήσεις στα επιτόκια ενδέχεται να έχουν σημαντική αρνητική επίπτωση στα αποτελέσματα της Εταιρείας και του Ομίλου.

34.1.2 Πιστωτικός κίνδυνος

Πιστωτικός κίνδυνος είναι ο κίνδυνος οικονομικών απωλειών για την Εταιρεία και τον Όμιλο, εάν ένας πελάτης ή ένα αντισυμβαλλόμενο μέρος, σε συναλλαγή με χρηματοοικονομικό μέσο, αποτύχει να εκπληρώσει τις συμβατικές υποχρεώσεις του. Ο πιστωτικός κίνδυνος προκύπτει κυρίως από απαιτήσεις της Εταιρείας και του Ομίλου από τους πελάτες. Η λογιστική αξία των χρηματοοικονομικών στοιχείων ενεργητικού αντιπροσωπεύει τη μέγιστη έκθεση στον πιστωτικό κίνδυνο.

Η μέγιστη έκθεση στον πιστωτικό κίνδυνο κατά την ημερομηνία σύνταξης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων ήταν η ακόλουθη:

	Σημείωση	Όμιλος		Εταιρεία	
		2018	2017	2018	2017
Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	16	562	41	30	27
Πελάτες και λοιπές εμπορικές απαιτήσεις	17	17.599	15.495	16.854	16.175
Συμμετοχικοί τίτλοι	20	35	-	-	-
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση	20	-	32	-	-
Ταμειακά διαθέσιμα και ταμειακά ισοδύναμα	19	1.447	7.053	1.084	7.017
		19.643	22.621	17.968	23.219

Εμπορικές απαιτήσεις

Η Εταιρεία και ο Όμιλος έχουν θεσπίσει και εφαρμόζουν διαδικασίες πιστωτικού ελέγχου με στόχο την ελαχιστοποίηση των επισφαλειών και την άμεση κάλυψη των απαιτήσεων με αξιόγραφα. Κανένας πελάτης δεν έχει τέτοια ποσοστά αγορών από τον Όμιλο και την Εταιρεία που να δικαιολογεί αυξημένη εξάρτηση και επομένως εμπορικό κίνδυνο. Οι πωλήσεις χονδρικής γίνονται κυρίως σε πελάτες με αξιολογημένο ιστορικό πιστώσεων. Από την Διεύθυνση Πιστωτικού Ελέγχου ορίζονται πιστωτικά όρια ανά πελάτη και εφαρμόζονται συγκεκριμένοι όροι πωλήσεων και εισπράξεων. Όπου αυτό είναι δυνατόν ζητούνται εμπράγματα ή άλλες εξασφαλίσεις.

Επιπλέον, στα πλαίσια διαχείρισης του κεφαλαίου κίνησης ο Όμιλος χρησιμοποιεί υπηρεσίες πρακτόρευσης απαιτήσεων (factoring) για την πιο έγκαιρη είσπραξη απαιτήσεων από τους πελάτες του στην Ελλάδα. Προεισπραχθείσες απαιτήσεις χωρίς δικαίωμα αναγωγής δεν συμπεριλαμβάνονται στα πιο πάνω ποσά, καθώς ο κίνδυνος και η ανταμοιβή από τα συγκεκριμένα συμβόλαια έχουν μεταφερθεί στις υπηρεσίες πρακτόρευσης απαιτήσεων.

Από την 1 Ιανουαρίου 2018, ο Όμιλος εφαρμόζει την απλοποιημένη προσέγγιση του ΔΠΧΑ 9 και υπολογίζει τις αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες καθ' όλη τη διάρκεια ζωής των απαιτήσεων του.

Σε κάθε ημερομηνία Χρηματοοικονομικής Θέσης, ο Όμιλος διενεργεί έλεγχο απομείωσης των απαιτήσεων χρησιμοποιώντας πίνακα με βάση τον οποίο υπολογίζονται οι αναμενόμενες πιστωτικές ζημίες ανά κατηγορία πελάτη (Key accounts, Ομιλικοί πελάτες, Συνεργάτες, Χονδρέμποροι, κλπ) και με βάση ιστορικά στοιχεία προσαρμοσμένα, όταν απαιτείται με προβλέψεις της μελλοντικής οικονομικής κατάστασης των πελατών και του οικονομικού περιβάλλοντος. Η μέγιστη έκθεση σε πιστωτικό κίνδυνο την ημέρα της Κατάστασης Χρηματοοικονομικής θέσης είναι η λογιστική αξία κάθε κατηγορίας εισπρακτέων ως αναφέρεται παραπάνω.

Η παλαιότητα των εμπορικών απαιτήσεων και η σχετική πρόβλεψη για ζημίες απομείωσης κατά την ημερομηνία σύνταξης των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων ήταν η ακόλουθη:

	Όμιλος				Εταιρεία			
	Συνολικό ποσό	Από μείωση	Συνολικό ποσό	Από μείωση	Συνολικό ποσό	Από μείωση	Συνολικό ποσό	Από μείωση
	2018	2018	2017	2017	2018	2018	2017	2017
Υπόλοιπα εντός συμφωνηθέντων ορίων	17.564	-	15.447	-	16.607	-	14.779	-
Υπόλοιπα εκτός συμφωνηθέντων ορίων & επισφαλή	4.710	(4.710)	4.548	(4.548)	3.059	(3.059)	3.390	(3.390)
	22.274	(4.710)	19.995	(4.548)	19.666	(3.059)	18.169	(3.390)

Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται η πληροφόρηση σχετικά με την έκθεση του Ομίλου και της Εταιρείας σε πιστωτικό κίνδυνο με 31 Δεκεμβρίου 2018:

Όμιλος

	Πελάτες χαμηλού κινδύνου	Πελάτες μέτριου κινδύνου	Πελάτες επισφαλείς	Σύνολο
Συνολικό ποσό απαιτήσεων	11.724	5.944	4.606	22.274
Αναμενόμενη πιστωτική ζημιά	(32)	(72)	(4.606)	(4.710)

Εταιρεία

	Πελάτες χαμηλού κινδύνου	Πελάτες μέτριου κινδύνου	Πελάτες επισφαλείς	Σύνολο
Συνολικό ποσό απαιτήσεων	10.735	5.944	2.987	19.666
Αναμενόμενη πιστωτική ζημιά	-	(72)	(2.987)	(3.059)

Για την κίνηση της πρόβλεψης απομείωσης αναφορικά με τις απαιτήσεις, γίνεται αναφορά στη Σημείωση 17.

Ταμειακά διαθέσιμα και ταμειακά ισοδύναμα

Κατά την 31 Δεκεμβρίου 2018, ο Όμιλος και η Εταιρεία κατέχουν ταμειακά διαθέσιμα και ταμειακά ισοδύναμα ύψους Ευρώ 1.447 χιλ. (2017: Ευρώ 7.053 χιλ.) και Ευρώ 1.084 χιλ. (2017: Ευρώ 7.017 χιλ.) αντίστοιχα που αντιπροσωπεύουν τη μέγιστη έκθεση του Ομίλου και της Εταιρείας στον κίνδυνο αυτών των περιουσιακών στοιχείων. Ο Όμιλος και η Εταιρεία περιορίζουν την έκθεσή της στον πιστωτικό κίνδυνο με την τοποθέτηση των ταμειακών διαθεσίμων τους σε αντισυμβαλλόμενα μέρη με καλή αξιολόγηση πιστοληπτικής ικανότητας.

34.1.3 Κίνδυνος ρευστότητας

Ο κίνδυνος ρευστότητας είναι ο κίνδυνος ότι ο Όμιλος και η Εταιρεία θα αντιμετωπίσουν δυσκολίες στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων που συνδέονται με τις χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις τους, οι οποίες διακανονίζονται με την παράδοση μετρητών ή άλλου χρηματοοικονομικού στοιχείου.

Ο κίνδυνος ρευστότητας διατηρείται σε χαμηλά επίπεδα έχοντας ικανά ταμειακά διαθέσιμα καθώς και διαθέτοντας επαρκή πιστωτικά όρια με τις συνεργαζόμενες Τράπεζες. Με βάση το επενδυτικό πλάνο της Εταιρείας και του Ομίλου και με τον έλεγχο του κεφαλαίου κίνησης, προβλέπεται η βελτίωση των ταμειακών ροών στο άμεσο χρονικό διάστημα ώστε να μειωθεί η απόκλιση μεταξύ Βραχυπρόθεσμων Υποχρεώσεων και Κυκλοφορούντος Ενεργητικού. Η χρονική ανάλυση των ταμειακών εκροών αναφορικά με τις υποχρεώσεις της Εταιρείας και του Ομίλου αναφέρεται στον κάτωθι πίνακα:

	Όμιλος					
	Λογιστική αξία	Συμβατικές Ταμειακές Ροές	Μεταξύ 2			Πάνω από 5 έτη
			Εντός 1 έτους	Μεταξύ 1 και 2 ετών	και 5 ετών	
Δανεισμός Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις	60.380	64.385	16.105	10.853	34.515	2.912
Σύνολο 31/12/2018	91.284	95.289	47.009	10.853	34.515	2.912
Δανεισμός Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις	48.039	51.514	20.677	8.015	22.822	-
Σύνολο 31/12/2017	76.020	79.495	48.658	8.015	22.822	-

	Εταιρεία					
	Λογιστική αξία	Συμβατικές Ταμειακές Ροές	Εντός 1 έτους	Μεταξύ 1 και 2 ετών	Μεταξύ 2 και 5 ετών	Πάνω από 5 έτη
Δανεισμός	54.453	58.277	10.544	10.738	34.215	2.780
Λοιπές μακρ/σμες υποχρεώσεις	342	342		342		
Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις	28.744	28.744	28.744	-	-	-
Σύνολο 31/12/2018	83.539	87.363	39.288	11.080	34.215	2.780
Δανεισμός	41.646	45.061	14.617	7.643	22.801	-
Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις	30.773	30.773	30.773	-	-	-
Σύνολο 31/12/2017	72.419	75.834	45.390	7.643	22.801	-

Στη Σημείωση 26 αναλύονται περαιτέρω οι δανειακές υποχρεώσεις της Εταιρείας και του Ομίλου.

Όπως αναφέρεται στην Σημείωση 35, η Εταιρεία βρίσκεται σε διαδικασία υπογραφής νέου ομολογιακού δανείου ποσού Ευρώ 35 εκατομμύρια, με σκοπό την αναδιάρθρωση των υφιστάμενων δανείων της. Συνεπώς, μέρος του βραχυπρόθεσμου δανεισμού της, ο οποίος στον ανωτέρω πίνακα εμφανίζεται ληξιπρόθεσμος εντός του επόμενου έτους, θα καταστεί πληρωτέος μακροπρόθεσμα.

34.1.4 Διαχείριση Κεφαλαιακού Κινδύνου

Ο στόχος του Ομίλου και της Εταιρείας σχετικά με τη διαχείριση του κεφαλαίου, είναι να διασφαλίσουν τη δυνατότητα να συνεχίσουν τη δραστηριότητά τους με σκοπό την παροχή αποδόσεων στους μετόχους και οφέλη στους άλλους ενδιαφερόμενους και να διατηρούν μια βέλτιστη κεφαλαιακή δομή ώστε να μειώσουν το κόστος κεφαλαίου. Ο Όμιλος και η Εταιρεία παρακολουθούν μηνιαία τις δραστηριότητες που παράγονται από τις λειτουργίες τους, ώστε να ανταποκρίνονται στις κεφαλαιουχικές τους ανάγκες. Επιπλέον, ο Όμιλος και η Εταιρεία χρησιμοποιούν μακροπρόθεσμο και βραχυπρόθεσμο δανεισμό και λειτουργικές ταμειακές ροές για την εκπλήρωση των αναγκών τους σε κεφάλαια.

34.2 Εύλογες αξίες χρηματοοικονομικών μέσων

(i) Λογιστική κατάταξη και εύλογες αξίες

Η Εταιρεία και ο Όμιλος κατατάσσουν τα μη παράγωγα χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία στην κατηγορία των δανείων και απαιτήσεων και των διαθεσίμων προς πώληση χρηματοοικονομικών μέσων. Η Εταιρεία και ο Όμιλος κατατάσσουν τις μη παράγωγες χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις στην κατηγορία των λοιπών υποχρεώσεων.

Οι εύλογες αξίες των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων, καθώς και των λογιστικών μεγεθών που εμφανίζονται στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης και τα επίπεδα αυτών στην ιεραρχία εύλογων αξιών, παρατίθενται στον κάτωθι πίνακα.

Ο πίνακας που παρατίθεται κατωτέρω δεν περιλαμβάνει πληροφορίες για τις εύλογες αξίες των χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων και των υποχρεώσεων που δεν αποτιμώνται στην εύλογη αξία, όταν η λογιστική τους αξία συμπίπτει κατά προσέγγιση με την εύλογη αξία.

Όμιλος

31 Δεκεμβρίου 2018	Λογιστική αξία	Εύλογη αξία	Επίπεδο Ιεραρχίας 1	Επίπεδο Ιεραρχίας 2	Επίπεδο Ιεραρχίας 3
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που δεν αποτιμώνται στην εύλογη αξία					
Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	562	-	-	-	-
Πελάτες και λοιπές εμπορικές απαιτήσεις	17.599	-	-	-	-
Ταμειακά διαθέσιμα και ταμειακά ισοδύναμα	1.447	-	-	-	-
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που αποτιμώνται στην εύλογη αξία					
Συμμετοχικοί τίτλοι	35	35	35	-	-
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που δεν αποτιμώνται στην εύλογη αξία					
Δανειακές υποχρεώσεις	60.380	-	-	-	-
Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις	30.904	-	-	-	-
31 Δεκεμβρίου 2017	Λογιστική αξία	Εύλογη αξία	Επίπεδο Ιεραρχίας 1	Επίπεδο Ιεραρχίας 2	Επίπεδο Ιεραρχίας 3
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που δεν αποτιμώνται στην εύλογη αξία					
Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	41	-	-	-	-
Πελάτες και λοιπές εμπορικές απαιτήσεις	15.495	-	-	-	-
Ταμειακά διαθέσιμα και ταμειακά ισοδύναμα	7.053	-	-	-	-
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που αποτιμώνται στην εύλογη αξία					
Χρηματοοικονομικά στοιχεία διαθέσιμα προς πώληση	32	32	32	-	-
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που δεν αποτιμώνται στην εύλογη αξία					
Δανειακές υποχρεώσεις	48.039	-	-	-	-
Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις	27.981	-	-	-	-

Εταιρεία

31 Δεκεμβρίου 2018	Λογιστική αξία	Εύλογη αξία	Επίπεδο Ιεραρχίας 1	Επίπεδο Ιεραρχίας 2	Επίπεδο Ιεραρχίας 3
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που δεν αποτιμώνται στην εύλογη αξία					
Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	30	-	-	-	-
Πελάτες και λοιπές εμπορικές απαιτήσεις	16.854	-	-	-	-
Ταμειακά διαθέσιμα και ταμειακά ισοδύναμα	1.084	-	-	-	-

Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που δεν αποτιμώνται στην εύλογη αξία

Δανειακές υποχρεώσεις	54.453	-	-	-	-
Λοιπές μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις	342	-	-	-	-
Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις	28.744	-	-	-	-

31 Δεκεμβρίου 2017	Λογιστική αξία	Εύλογη αξία	Επίπεδο Ιεραρχίας 1	Επίπεδο Ιεραρχίας 2	Επίπεδο Ιεραρχίας 3
Χρηματοοικονομικά περιουσιακά στοιχεία που δεν αποτιμώνται στην εύλογη αξία					
Λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις	27	-	-	-	-
Πελάτες και λοιπές εμπορικές απαιτήσεις	16.392	-	-	-	-
Ταμειακά διαθέσιμα και ταμειακά ισοδύναμα	7.017	-	-	-	-
Χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις που δεν αποτιμώνται στην εύλογη αξία					
Δανειακές υποχρεώσεις	41.646	-	-	-	-
Προμηθευτές και λοιπές υποχρεώσεις	27.073	-	-	-	-

(ii) Επιμέτρηση εύλογης αξίας

Διάφορες λογιστικές πολιτικές και γνωστοποιήσεις της Εταιρείας και του Ομίλου απαιτούν τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας για τα χρηματοοικονομικά και μη χρηματοοικονομικά στοιχεία του Ενεργητικού και των Υποχρεώσεων.

Οι εύλογες αξίες των χρηματοοικονομικών στοιχείων Ενεργητικού και Υποχρεώσεων του Ομίλου και της Εταιρείας που δεν αποτιμώνται στην εύλογη αξία, δε διαφέρουν σημαντικά από τα ποσά που εμφανίζονται στην Κατάσταση Χρηματοοικονομικής Θέσης.

35. Γεγονότα μετά την ημερομηνία της Χρηματοοικονομικής Θέσης

Η Εταιρεία βρίσκεται σε διαδικασία υπογραφής νέου ομολογιακού δανείου ποσού Ευρώ 35 εκατομμύρια, με σκοπό την αναδιάταξη των υφιστάμενων δανείων της. Ως εκ τούτου, δεν αναμένεται να επέλθει αύξηση στον συνολικό καθαρό δανεισμό της.

ΠΙΚΕΡΜΙ, 12 Ιουλίου 2019

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ &
ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

ΤΟ ΜΕΛΟΣ ΤΟΥ Δ.Σ.

ΒΟΥΔΟΥΡΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
Α.Δ.Τ. Χ 548272

ΜΠΟΖΙΚΑΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
Α.Δ.Τ. ΑΜ 167568

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ

Ο ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΛΟΓΙΣΤΗΡΙΟΥ

ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ΧΡΙΣΤΙΝΑ-ΑΓΓΕΛΑ
ΑΡ.ΔΙΑΒ. 516630627

ΤΕΛΗΟΡΙΔΗΣ ΕΥΣΤΑΘΙΟΣ
Α.Μ. ΑΔΕΙΑΣ 0049056, Α΄ΤΑΞΗ